

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
НАРОДНА СКУПШТИНА
ШЕСТО ВАНРЕДНО ЗАСЕДАЊЕ
У ЈЕДАНАЕСТОМ САЗИВУ

Први дан рада

1. јун 2018. године

(Седница је почела у 10.10 часова. Председава Маја Гојковић,
председник Народне скупштине.)

*
*   *

ПРЕДСЕДНИК: Поштоване даме и господо народни посланици,
отварам седницу Шестог ванредног заседања Народне скупштине
Републике Србије у Једанаестом сазиву.

На основу службене евиденције о присутности народних посланика
констатујем да седници присуствују 103 народна посланика.

Ради утврђивања броја народних посланика присутних у сали,
молим вас да убаците своје идентификационе картице у посланичке
јединице електронског система за гласање.

Констатујем да је применом електронског система за гласање
утврђено да је у сали присутно 140 народних посланика и да имамо услове
за наш даљи рад.

Обавештавам вас да су спречени да седници присуствују народни
посланици Ђорђе Милићевић и мр Дејан Раденковић.

Поштоване даме и господо народни посланици, као што сте могли
да видите, за седницу Шестог ванредног заседања Народне скупштине у
Једанаестом сазиву одређен је следећи

Д н е в н и р е д:

1. Предлог закона о заштити корисника финансијских услуга код
уговарања на даљину,
2. Предлог закона о финансијском обезбеђењу,
3. Предлог закона о међубанкарским накнадама и посебним правилима
пословања код платних трансакција на основу платних картица,

4. Предлог закона о изменама и допунама Закона о платним услугама,
5. Предлог закона о изменама и допунама Закона о Народној банци Србије,
6. Предлог закона о изменама и допунама Закона о привредним друштвима,
7. Предлог закона о изменама и допунама Закона о стечају,
8. Предлог закона о потврђивању Споразума о зајму (Други програмски зајам за развојне политике у области јавних расхода и јавних предузећа) између Републике Србије и Међународне банке за обнову и развој,
9. Предлог закона о потврђивању Споразума о зајму (Пројекат пружања подршке финансијским институцијама у државном власништву) између Републике Србије и Међународне банке за обнову и развој,
10. Предлог закона о потврђивању Споразума о зајму (Додатно финансирање за Други Пројекат развоја здравства Србије) између Републике Србије и Међународне банке за обнову и развој,
11. Предлог одлуке о избору четири члана Републичке комисије за заштиту права у поступцима јавних набавки.

Народни посланик др Александар Мартиновић, на основу члана 92. став 2, члана 157. став 2, члана 170. и члана 192. Пословника Народне скупштине, предложио је да се обави заједнички начелни и јединствени претрес о: Предлогу закона о заштити корисника финансијских услуга код уговарања на даљину, Предлогу закона о финансијском обезбеђењу, Предлогу закона о међубанкарским накнадама и посебним правилима пословања код платних трансакција на основу платних картица, Предлогу закона о изменама и допунама Закона о платним услугама, Предлогу закона о изменама и допунама Закона о Народној банци Србије, Предлогу закона о изменама и допунама Закона о привредним друштвима, Предлогу закона о изменама и допунама Закона о стечају, Предлогу закона о потврђивању Споразума о зајму (Други програмски зајам за развојне политике у области јавних расхода и јавних предузећа) између Републике Србије и Међународне банке за обнову и развој, Предлогу закона о потврђивању Споразума о зајму (Пројекат пружања подршке финансијским институцијама у државном власништву) између Републике Србије и Међународне банке за обнову и развој, Предлогу закона о потврђивању Споразума о зајму (Додатно финансирање за Други Пројекат развоја здравства Србије) између Републике Србије и Међународне банке за обнову и развој и Предлогу одлуке о избору четири члана Републичке комисије за заштиту права у поступцима јавних набавки.

Да ли народни посланик др Александар Мартиновић жели реч?

(Не.)

(Марко Ђуришић: Повреда Пословника.)

Реч има народни посланик Марко Ђуришић.

Изволите.

МАРКО ЂУРИШИЋ: Хвала, председнице.

По ко зна који пут тражим од вас да овакав предлог не стављате на гласање, изјашњавање пред Скупштином с обзиром на то да није у складу са чланом 157. став 2. Пословника. Тај став 2. каже да Народна скупштина може да одлучи да обави заједнички начелни претрес о више предлога закона који су на дневном реду исте седнице а међусобно су условљени или су решења у њима међусобно повезана.

Од ових једанаест тачака дневног реда ја апсолутно, читајући, не могу да нађем никакву везу између, рецимо, Предлога закона о финансијском обезбеђењу и Предлога закона о стечају, па са њима везано Предлог закона о Споразуму о потврђивању зајма за реконструкцију објеката у здравству, а поготово не везу са именованем четири члана Комисије за заштиту права у поступцима јавних набавки. Ово је не знам који пут да на овај начин дезавуишете рад Скупштине обједињавајући у заједничку расправу тачке које једноставно не могу по Пословнику да буду обједињене.

Оно што, нажалост, оваква пракса има за последицу јесте да је Савет Европе утврдио да Србија не испуњава ниједну од тринаест преузетих обавеза везаних за борбу против корупције. Једна од обавеза које Парламент има по том захтеву Савета Европе јесте, да вас подсетим, да се не користи пракса подношења закона по хитном поступку.

Ми данас имамо на дневном реду пет закона из Народне банке Србије, која је, очигледно заражена вирусом Владе, послала законе у понедељак, од двадесет другог, да их расправљамо данас. А Влада је послала законе у понедељак да расправљамо данас о њима. Сматрам да је то лоше и немојте после да кривите и оптужујете за заверу Савет Европе и друге међународне органе који констатују да се у Србији не ради транспарентно и демократски. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Стављам на гласање предлог да се споје тачке дневног реда, по предлогу посланика Александра Мартиновића, у складу са чланом 92. став 2. Пословника.

Закључујем гласање и саопштавам: за – 138, против – девет, уздржаних – нема, није гласало – осам.

Констатујем да је Народна скупштина прихватила овај предлог.

Поштовани посланиче, уважавам мишљење Савета Европе, учинићемо све да следећи извештај буде још бољи него што је овај, али не треба пренебрегнути чињеницу да је недавно, по извештају за рад 2017. године за све парламенте држава чланица Интерпарламентарне уније, Србија, наш парламент изабран за најбољи пример праксе управо у

транспарентности рада и доношењу закона, тако да имамо два опречна мишљења. Трудићемо се да и један и други извештај следеће године буду једнако добри по наш парламент.

Прелазимо на тачке 1–11. дневног реда (заједнички начелни и јединствени претрес):

- ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ЗАШТИТИ КОРИСНИКА ФИНАНСИЈСКИХ УСЛУГА КОД УГОВАРАЊА НА ДАЉИНУ,
- ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ФИНАНСИЈСКОМ ОБЕЗБЕЂЕЊУ,
- ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О МЕЂУБАНКАРСКИМ НАКНАДАМА И ПОСЕБНИМ ПРАВИЛИМА ПОСЛОВАЊА КОД ПЛАТНИХ ТРАНСАКЦИЈА НА ОСНОВУ ПЛАТНИХ КАРТИЦА,
- ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ПЛАТНИМ УСЛУГАМА,
- ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О НАРОДНОЈ БАНЦИ СРБИЈЕ,
- ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ПРИВРЕДНИМ ДРУШТВИМА,
- ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О СТЕЧАЈУ,
- ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ПОТВРЂИВАЊУ СПОРАЗУМА О ЗАЈМУ (ДРУГИ ПРОГРАМСКИ ЗАЈАМ ЗА РАЗВОЈНЕ ПОЛИТИКЕ У ОБЛАСТИ ЈАВНИХ РАСХОДА И ЈАВНИХ ПРЕДУЗЕЋА) ИЗМЕЂУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И МЕЂУНАРОДНЕ БАНКЕ ЗА ОБНОВУ И РАЗВОЈ,
- ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ПОТВРЂИВАЊУ СПОРАЗУМА О ЗАЈМУ (ПРОЈЕКАТ ПРУЖАЊА ПОДРШКЕ ФИНАНСИЈСКИМ ИНСТИТУЦИЈАМА У ДРЖАВНОМ ВЛАСНИШТВУ) ИЗМЕЂУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И МЕЂУНАРОДНЕ БАНКЕ ЗА ОБНОВУ И РАЗВОЈ,
- ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ПОТВРЂИВАЊУ СПОРАЗУМА О ЗАЈМУ (ДОДАТНО ФИНАНСИРАЊЕ ЗА ДРУГИ ПРОЈЕКАТ РАЗВОЈА ЗДРАВСТВА СРБИЈЕ) ИЗМЕЂУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И МЕЂУНАРОДНЕ БАНКЕ ЗА ОБНОВУ И РАЗВОЈ,
- ПРЕДЛОГ ОДЛУКЕ О ИЗБОРУ ЧЕТИРИ ЧЛАНА РЕПУБЛИЧКЕ КОМИСИЈЕ ЗА ЗАШТИТУ ПРАВА У ПОСТУПЦИМА ЈАВНИХ НАБАВКИ.

Сагласно члану 90. став 1. Пословника Народне скупштине, обавештавам вас да данас седници присуствују: гувернер НБС др Јоргованка Табаковић, министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Зоран Ђорђевић, као и сарадници из надлежних министарстава и Народне банке Србије.

Молим посланичке групе, уколико то већ нису учиниле, да одмах поднесу пријаве за реч са редоследом народних посланика.

Сагласно члану 157. став 2, члану 170. став 1. и члану 192. став 3. Пословника Народне скупштине, отварам заједнички начелни и јединствени претрес о: Предлогу закона о заштити корисника финансијских услуга код уговарања на даљину, Предлогу закона о финансијском обезбеђењу, Предлогу закона о међубанкарским накнадама и посебним правилима пословања код платних трансакција на основу платних картица, Предлогу закона о изменама и допунама Закона о платним услугама, Предлогу закона о изменама и допунама Закона о Народној банци Србије, Предлогу закона о изменама и допунама Закона о привредним друштвима, Предлогу закона о изменама и допунама Закона о стечају, Предлогу закона о потврђивању Споразума о зајму (Други програмски зајам за развојне политике у области јавних расхода и јавних предузећа) између Републике Србије и Међународне банке за обнову и развој, Предлогу закона о потврђивању Споразума о зајму (Пројекат пружања подршке финансијским институцијама у државном власништву) између Републике Србије и Међународне банке за обнову и развој, Предлогу закона о потврђивању Споразума о зајму (Додатно финансирање за Други Пројекат развоја здравства Србије) између Републике Србије и Међународне банке за обнову и развој и Предлогу одлуке о избору четири члана Републичке комисије за заштиту права у поступцима јавних набавки.

Да ли представници предлагача желе реч?

Ако желе, нека се пријаве; добили сте картице.

Реч има гувернер Народне банке Србије др Јоргованка Табаковић.

ЈОРГОВАНКА ТАБАКОВИЋ: Даме и господа поштовани народни посланици, поштована председнице Народне скупштине госпођо Гојковић, а посебно поштовани грађани, велико ми је задовољство што ћу као гувернер НБС данас имати прилику и част да у овом дому представим и ближе образложим законе које смо предложили Народној скупштини.

Наиме, у складу са чланом 107. став 2. Устава Републике Србије, према којем Народна банка Србије има право предлагања закона из своје надлежности, предмет данашње расправе поред два владина предлога биће и пет закона које је предложила Народна банка Србије.

Пре него пређем на конкретна образлагања, морам да одговорим на примедбу господина посланика да му није јасна веза између Предлога закона о финансијском обезбеђењу и измена и допуна Закона о стечају. Управо су ова два закона директно међусобно повезана и изражавам захвалност Влади Републике Србије која је предузела све мере и учинила напор да да предлог измена и допуна Закона о стечају, који се мења само

у смислу да примена Закона о финансијском обезбеђењу буде могућа и ефективна. Данас расправљамо и о Закону о финансијском обезбеђењу, јер он без измена Закона о стечају не би имао смисла, био би неприменљив. И мења се само у делу у којем то захтева Закон о финансијском обезбеђењу.

Данас разговарамо о Предлогу закона о заштити корисника финансијских услуга код уговарања на даљину, Предлогу закона о финансијском обезбеђењу, Предлогу закона о међубанкарским накнадама и посебним правилима пословања код платних трансакција на основу платних картица, Предлогу закона о изменама и допунама Закона о платним услугама и Предлогу закона о изменама и допунама Закона о Народној банци Србије.

Предложена законска решења само су део регулаторних активности које НБС континуирано спроводи у циљу унапређења финансијског тржишта у нашој земљи и остварења њених законом утврђених циљева и увек у интересу оних због које институције и закони постоје, а то су грађани и привреда.

Предлози закона које смо доставили и о којима ћемо данас расправљати садрже неколико најбитнијих начелних обележја, а то су: унапређење пословног амбијента у Србији, односно смањивање трошкова привреде у делу који се односи на пословање са платним картицама и онлајн трговину, стварање претпоставки за даљи развој финансијског тржишта, посебно у делу отклањања препрека за развој локалног међубанкарског репо тржишта и тржишта финансијских деривата, додатна заштита корисника финансијских услуга кроз повећање транспарентности и упоредивости пружања тих услуга како би се сваком грађанину и привредном субјекту омогућило да лакше донесе праву одлуку о избору услуге и финансијске институције, а у складу са његовим реалним потребама.

Сва предложена законска решења су пажљиво припремана, а готово о свим предлозима вођена је озбиљна и компетентна јавна расправа, у неким случајевима и до самог достављања предлога, а све са циљем да се прикупе релевантна мишљења и пружи прилика свим заинтересованим странама да о тим решењима дају свој суд. Закони су представљани и расправљани у одговарајућим струковним удружењима као што су Привредна комора Србије, Удружење банака Србије, а код појединих закона у поступку израде нацрта учествовали су, у оквиру међуресорних група, и представници појединих министарстава и других државних институција.

При изради предлога закона узети су у обзир добри примери из међународне праксе као и правила која се тренутно примењују у ЕУ, али никада некритички и по сваку цену, односно тако да се претходно не оцени

зрелост домаћег тржишта за њихову примену. Свеобухватна и детаљна анализа ефеката, посебно у делу који се тиче импликација на грађане и привредне субјекте, била је опредељујући фактор при предлагању појединачних решења у текстовима које имате испред себе.

Конкретно образлагање појединачних решења започећу предлагањем закона о заштити корисника финансијских услуга код уговарања на даљину. Њиме се наставља перманентан рад НБС на унапређењу заштите корисника финансијских услуга. Иако су и досад посебна права корисника била заштићена посебним законима, пре свега Законом о заштити корисника финансијских услуга, и то нарочито у вези са достављањем информација у предуговорној фази и елементима које уговор о финансијској услузи треба да садржи, основна новина коју доноси овај закон огледа се у томе што се сада заштита прилагођава коришћењу финансијских услуга путем савремених информационо-технолошких средстава као што су интернет и мобилни телефони, а све у складу са најбољом међународном праксом.

У 2017. години број корисника у Србији који су обављали интернет плаћања достигао је готово два милиона, док је број оних који су обављали мобилна плаћања по први пут прешао један милион. То јасно показује да свеопшти тренд дигитализације друштва, који се осетно брже развија у финансијском сектору, доводи до потребе да се умање ризици; услед тога што представник финансијске институције није физички присутан у моменту пружања информација или закључивања уговора, корисник ће изабрати производ и обавезати се према финансијској институцији уговором који не одговара његовим потребама а због којег ће се кајати дуги низ година.

За разлику од заштите корисника појединих финансијских услуга, која је у овом тренутку парцијално уређена посебним законима за поједине услуге, нпр. заштита корисника банкарских услуга и корисника лизинга у Закону о заштити корисника финансијских услуга, а заштита корисника осигурања у Закону о осигурању, овим законом се на интегралан начин приступа заштити корисника финансијских услуга код уговарања на даљину тако да се заштита односи не само на услуге које пружају институције под надзором НБС већ и на друге учеснике на тржишту капитала попут инвестиционих фондова и фондова. С друге стране, имајући у виду степен финансијске едукованости једног дела привредних субјеката, заштита која се у упоредноправној пракси пружа обично само грађанима овде се односи и на пољопривреднике и предузетнике.

Обавезе пружалаца финансијских услуга и права корисника тих услуга код уговарања на даљину јасно су и недвосмислено уређени овим

предлогом, што ће допринети јачању поверења корисника у примену савремених техника уговарања попут електронске трговине и електронског и мобилног банкарства, а тиме посредно и повећаној свеукупној тражњи за финансијским услугама, али и снижавању њихових трошкова.

Уговарањем на даљину корисницима финансијских услуга омогућава се приступ најширем асортиману финансијских услуга које постоје на домаћем финансијском тржишту, без обзира на место њиховог пребивалишта и колико је удаљена најближа експозитура финансијске институције.

Нећу овом приликом улазити у све детаље појединачних одредаба закона, али поједини институти уређени овим законом односе се на достављање јасних и релевантних информација у предуговорној фази и при оглашавању, при чему је терет доказивања да су достављене информације на финансијској институцији. Затим, на право корисника да одустане од уговора у року од 14 дана, осим ако се не ради о специфичним уговорима као што су девизно-валутни послови или куповина финансијских инструмената чија се цена перманентно мења и зависи од услова на берзанском тржишту, при чему је код појединих уговора рок за одустанак и дужи и износи 30 дана, као што је то случај са уговорима о животном осигурању. Потом, право корисника да раскине уговор без трошкова када финансијска институција прекрши одредбе овог закона, као и ништавост одредаба уговора којим се корисник права одриче права која су му дата овим законом.

Ови институти нису били потпуно непознати ни раније у нашем правном систему, али се овим законом знатно детаљније уређују, чиме им се даје додатни квалитет и већа сигурност за кориснике.

Корисници се овим законом штите и од пружања и наплаћивања услуга које нису тражили будући да је изричито прописано да су ослобођени од било какве обавезе у случају услуга које нису наручене, као што је, илустрације ради, случај са одређеним врстама осигурања код којих корисник уопште и није свестан да има било какве обавезе, нити је те услуге тражио. Такође, да би се спречило агресивно рекламирање аутоматским слањем електронске поште или на други сличан начин, предвиђено је да такав вид комуникације буде могућ само ако је корисник претходно изричито пристао на такву комуникацију.

Узимајући у обзир још недовољно распрострањену употребу квалификованог електронског потписа код физичких лица, омогућено је да код уговора на даљину до 600.000 динара корисник даје сагласност за закључење уговора коришћењем постојећих метода двофакторске аутентификације или шеме електронске идентификације високог нивоа

поузданости, у складу са законом којим се уређује електронски документ, електронска идентификација и услуге од поверења у електронском пословању, као и прописом Народне банке Србије којим се утврђују минимални стандарди управљања информационим системом финансијске институције. Метод двофакторске аутентификације већ се годинама у електронском банкарству користи за давање налога и извршавање платних трансакција па је оправдано да се користи и код закључења уговора до одређене вредности, као што су уговори о дозвољеном прекорачењу или о штедњи грађана.

Пружалац финансијске услуге, нпр. банка, у сваком случају мора користити квалификовани електронски потпис при закључењу уговора у електронском облику, чиме се обезбеђује сигурност за корисника финансијске услуге.

Надзор над овим законом поверен је у највећој мери Народној банци Србије, а корисницима се као инструменти заштите на располагање стављају право на приговор финансијској институцији, право на притужбу Народној банци (ако је корисник незадовољан одговором на приговор) и поступак вансудског поравнања.

Када је реч о следећем акту који смо припремили, Предлогу закона о финансијском обезбеђењу, желим да кажем да је основни циљ овог закона успостављање јасног, јединственог и ефикасног правног оквира за уговарање и реализацију колатерала за извршавање обавеза учесника на финансијском тржишту.

Доношење закона важно је зато што важећа законска решења којима се уређује финансијско обезбеђење, тј. залога хартија од вредности, новца и кредитних потраживања, нису системски обухваћена, нису међусобно усаглашена, нису прилагођена савременим тржишним кретањима, нити су усклађена са међународним стандардима, па у судској пракси постоје бројне и озбиљне недоумице око домашаја постојећих решења, што ствара стање правне и финансијске несигурности када је реч о ефикасном намирењу из оваквих средстава обезбеђења.

Такође, недостатак одговарајуће регулативе у области финансијског колатерала једна је од главних баријера за развој ванберзанског тржишта, укључујући тржиште финансијских деривата за заштиту од ризика, репо тржиште хартија од вредности и тржиште колатерализованих кредита и зајмова.

Полазећи од наведеног, користи које се очекују од доношења и примене овог закона су вишеструке: остваривање и унапређење правне сигурности и ефикасности у извршавању обавеза на финансијском тржишту утврђивањем јасних правила за уговарање, евидентирање и реализацију колатерала, без административних процедура и спровођења

дуготрајног судског или административног поступка; смањење кредитног ризика учесника на финансијском тржишту, посебно уз могућност уговарања нетирања по основу превременог доспећа или престанка међусобних потраживања и обавеза уговорних страна; већи степен заштите потраживања, односно боља преговарачка позиција Републике Србије у пословима управљања јавним дугом на финансијском тржишту, као што је, примера ради, уговарање финансијских деривата за заштиту од девизних ризика; већи степен заштите потраживања НБС у спровођењу монетарних операција, репо трансакција куповине и продаје хартија од вредности, девизних своп трансакција и одобравања кредита банкама на бази залог хартија од вредности и другог финансијског колатерала. Даље, стандардизација финансијских оквирних уговора, чиме се обезбеђује већи степен сигурности за домаће и стране инвеститоре, као и кредиторе у пословању са домаћим финансијским институцијама, уз истовремену бољу позицију ових резидената у преговорима са страним партнерима и приступ повољнијим изворима финансирања; имплементација савремених тржишних решења, као што је могућност да прималац обезбеђења (поверилац) располаже колатералом, уместо да та средства обезбеђења буду блокирана, што доприноси већој ликвидности тржишта, односно интензивнијем секундарном промету финансијских инструмената; унапређење тржишта колатерализованих позајмица, односно репо послова и послова с финансијским дериватима ради заштите од девизног и других врста тржишних ризика, као и других ОТЦ односно ванберзанских уговора.

Овим законом уводе се и бројне новине у области уговорног и заложног права, као што је утврђивање посебног, именованог уговора, тј. уговора о финансијском обезбеђењу. Тим уговором се, ради обезбеђења извршења одређене финансијске обавезе учесника на финансијском тржишту, а под условима утврђеним законом, установљава посебна врста заложног права или се преноси средство обезбеђења, односно преноси право својине на том средству.

Типичан пример уговора о обезбеђењу код којег се преноси право својине над хартијама од вредности јесте репо уговор, који се користи и у централнобанкарској пракси. Законом се не намећу изглед и садржина овог уговора, већ уговорне стране имају слободу уговарања и избора услова под којима ће ближе уредити међусобне односе опредељујући се за понуђена диспозитивна законска решења у погледу врсте средстава обезбеђења, начина коришћења тих средстава и располагања њима, као и начина намирења потраживања и услова под којим се могу намирити из колатерала.

Ко може бити уговорна страна код уговора о финансијском обезбеђењу? То су, пре свега, квалификовани учесници на финансијском тржишту, као што су Република Србија, НБС, банке, брокерско-дилерска друштва, инвестициона друштва и друга лица из финансијског сектора, као и међународне и стране финансијске институције. Није предвиђено да уговорна страна буде и лице које се не појављује директно на финансијском тржишту. Тачније, уговорна страна не могу бити обичне компаније и друга правна и физичка лица, јер је наша оцена да у овој, још увек недовољно развијеној фази домаћег финансијског тржишта не би било системски рационално омогућити улазак тих лица у овакве финансијске трансакције, пре свега због њихове слабије економске снаге али и мање финансијске едукованости.

Као средства финансијског обезбеђења могу се појавити само новчана средства на рачуну, финансијски инструменти и кредитна потраживања, колатерал који по својој природи представља ликвидан и солидан тржишни материјал.

Да би се смањио ризик од прекомерног задуживања, а тржишни учесници заштитили од неликвидности, несолвентности друге уговорне стране и да би се спречили поремећаји на тржишту, предлогом је предвиђено да се за финансијско обезбеђење не могу давати сопствене акције, чија вредност непосредно зависи од финансијског стања даваоца обезбеђења.

Посебна правила су предвиђена код кредитних потраживања која се преносе као средства обезбеђења, како би се обезбедило поштовање правила о банкарској тајни када је реч о дужницима по тим потраживањима.

Новина у односу на досадашња традиционална решења у области заложног права јесте и могућност коришћења заложених средстава обезбеђења и располагање тим средствима, чиме се подстиче ликвидност тржишта. Прималац обезбеђења може остварити и право на приходе и друге приливе које дају средства обезбеђења, осим ако није другачије уговорено.

Поступак установљавања финансијског обезбеђења лишен је административних компликација, односно довољно је да средства буду евидентирана на одговарајућем рачуну, без регистрације, овера и других формалних елемената.

Кључни део овог предлога јесте ефикасна реализација средстава обезбеђења вансудским путем, по тржишним принципима, а уз могућност нетирања, које се први пут детаљније уређује у закону, али и присвајања тог средства, односно стицања права својине на том средству ако је тако уговорено.

У том смислу, неопходно је нагласити да се остваривање права и обавеза из уговора о финансијском обезбеђењу врши независно од поступка стечаја, ликвидације и мера реорганизације према даваоцу, односно примаоцу обезбеђења. Ово су готово јединствена решења у међународној пракси, јер би у супротном ликвидна средства била заробљена у стечајном или другом сличном поступку на дужи временски период, а о ланчаним последицама недовољног обезбеђења колатерала на финансијском тржишту и данас сведоче трауматичне последице финансијске кризе која се десила пре десет година.

С тим у вези, ради несметане примене одредаба овог закона и елиминисања било каквих неконзистентности, припремљене су и одговарајуће измене Закона о стечају, које ће такође бити предмет расправљања на данашњој седници.

Надзор над применом одредаба овог закона вршиће, пре свега, НБС и Комисија за хартије од вредности имајући у виду да се највећи део трансакција са финансијским обезбеђењем односи на институције које су под њиховим, односно нашим надзором.

Почетак примене закона предвиђен је за 1. јануар 2019. године како би се сви учесници на финансијском тржишту и надлежни органи који спроводе стечајне поступке благовремено припремили, као и да би се донели сви потребни подзаконски акти за његово спровођење.

Пред нама је, мени посебно значајан, зато што је значајан за грађане Србије, привреду, посебно мале трговце, Предлог закона о међубанкарским накнадама и посебним правилима пословања код платних трансакција на основу платних картица. Као што му назив и каже, ради се о закону којим се уређује пословање са платним картицама у нашој земљи, и то по први пут на целовит начин. Подсетићу вас да су Законом о платним услугама, који је усвојен 2014. године, створене чврсте основе правног оквира за савремене облике плаћања, чиме је подстакнут даљи развој безготовинских плаћања у Републици Србији.

Анализа података и стања у домаћем платном систему показују да трендови у нашој земљи не заостају за трендовима у развијеним економијама земаља ЕУ и да наши грађани и привреда све чешће користе модерне начине плаћања. Тренд раста се нарочито односи на платне картице. Илустрације ради, у току 2017. године, картице су биле најпопуларнији платни инструмент и њиховом употребом реализовано је 57% укупног броја трансакција. Управо је ово основни разлог због кога се предлаже доношење закона и он представља надоградњу нормативне основе која се односи на сегмент тржишта платних услуга који континуирано расте.

С обзиром на то да ово тржиште карактеришу посебна правила, њих је потребно посебно уредити како би се остварили циљеви које желимо да постигнемо у овој области, а то су: да се адекватним уређивањем тржишта платних картица подстакне даљи раст безготовинских плаћања и постигне виши степен дигитализације у нашем друштву, а тиме и смањивање сиве економије; да се заштите интереси корисника платних картица, пре свега потрошача и трговаца, и, треће, да се омогући фер тржишна утакмица смањивањем трошкова прихватања платних картица и повећањем транспарентности и конкурентности на тржишту.

Неспорно је данас да су трошкови прихватања платних картица један од основних разлога због којих трговци на мало немају ПОС терминале или одустају од омогућавања картичних трансакција и прихватају само готовину и чекове. Преовлађујући део тих трошкова чине међубанкарске накнаде.

Како функционишу и шта су заправо међубанкарске накнаде? Ово је централна тачка закона и важно је да сви, а нарочито грађани који нас прате, разумеју тржиште механизме којима смо несвесно свакодневно изложени као потрошачи. Наиме, сваки пут кад потрошач користи платну картицу за куповину у радњи, банка која је поставила ПОС терминал за пријем картица код трговца, или банка прихватилац, како је називамо, плаћа тзв. међубанкарску накнаду банци која је издала картицу потрошачу – банци издаваоцу. У пракси ову накнаду банка издавалац преваљује на трговца преко трговачке накнаде, што је трошак који је врло добро познат нашим трговцима. Трговац тај трошак по основу трговачке накнаде уграђује у цену роба и услуга.

Важно је рећи да трговац у тренутним условима нема никакве могућности да активније утиче на то да се трансакција обави картицом која носи нижи износ међубанкарске накнаде и јефтинија је, јер је избор платне картице на купцу, који није довољно информисан коме у ствари плаћа ту високу међубанкарску накнаду. Купац несвесно често користи скупљу картицу, јер он не види директно трошак који сноси, трошак њеног коришћења. А ради се о картици коју му сугерише банка издавалац јер је то она картица која тој банци, банци издаваоцу, доноси већу међубанкарску накнаду, а све у складу са правилима картичарских организација.

Сви смо се сусрели са разноврсним наградним акцијама кад потрошач добије симболичан поклон, али плати одређеном картицом. А он најчешће није свестан да тим сугерисаним избором платне картице покреће скупљу трансакцију код трговца, који тај трошак уграђује у цену роба и услуга. Плаћањем скупљих производа заправо сви грађани Србије, а не само онај који плаћа, сnose трошак високе међубанкарске провизије,

укључујући и оне грађане који плаћају готовином или користе јефтиније платне картице. На тај начин поменути поклон заправо плаћамо сви ми потрошачи, и то многоструко, а не банка, ни картичарска организација.

Правила која тренутно важе на тржишту платних картица, а што ће закон променити, стимулишу коришћење платних картица које на продајном месту имају потпуно идентичну функцију и не доносе било какву погодност ни трговцу ни купцу у односу на јефтиније платне картице. Такође, уместо да повећана конкуренција стимулише употребу јефтинијег производа, у картичном пословању су успостављени сасвим супротни механизми од оних које тржиште налаже, па конкуренција међу картичарским организацијама доводи до тога да се утврђују све више међубанкарске накнаде, што генерише и веће трговачке накнаде, а цену плаћа друштво у целини.

Дакле, банка која само издаје картице, често наплаћује њихово издавање и одржавање, јесте она која заправо односи највећи део зараде при свакој употреби картице, а не она банка која омогућава прихватање картице код трговца, која поставља ПОС терминале и практично шири продајну мрежу на којој је могуће плаћање картицом. Управо због тога се та продајна мрежа ПОС терминала споро шири.

Наведени проблем знатно осећају мали трговци јер су принуђени да прихватају високе трошкове за плаћање картицама како би задржали своје купце и повећали продају. Наиме, износ трошкова које плаћају директно зависи од преговарачке моћи трговца, па тако велики трговински ланци, као пожељни клијенти за друге банкарске услуге, добијају повољније понуде банака, док мали трговци, занатлије и мале радње имају лошију преговарачку позицију и банке са њима уговарају високе трговачке накнаде, чиме се дестимулише прихватање платних картица, а у ствари стимулише употреба готовог новца или се трошак преноси на потрошача.

Због свега овога, Народна банка Србије предлаже да се овим законом елиминишу следећи недостаци: прво, да се међубанкарске накнаде ограниче на 0,2% од вредности трансакције за дебитне, односно 0,3% за кредитне картице. У прелазном периоду од шест месеци, како би се банке прилагодиле овим условима, примењиваће се ограничење од 0,5% за дебитне и 0,6% за кредитне картице.

Међубанкарске накнаде које прописују интернационални картични системи за Србију су међу највишим у Европи; тренутно износе најмање 0,9–1% вредности трансакције, док за поједине картичне производе иду до 2%. Другим речима, грађани Србије индиректно плаћају вишеструко више међубанкарске накнаде од оних на тржиштима ЕУ, где су ове накнаде ограничене управо на 0,2% за дебитне, односно 0,3% за кредитне картице. Ово ограничење је на нивоу Европске уније која га је применила само у

2016. години довело до раста броја ПОС терминала за 11,7%, а број трансакција картицама се повећао само у тој, 2016. години за 12,2%. Слично очекујемо и код нас, наравно поред снижавања трговачких накнада.

Друго, Народна банка Србије предлаже низ правила која ће допринети транспарентности у односу банка–трговац. Преговарачку моћ трговца у односу на банке ће ојачати правило о обавезном раздвајању накнада, према коме ће банка прихватилац бити дужна да трговачке накнаде нуди и обрачунава трговцу појединачно за различите врсте и брендове платних картица, а не збирно као до сада, што је омогућавало да картице с нижим трошковима субвенционишу картице које су скупље и да стимулише њихову употребу. Циљ норме је да трговац буде упознат с тим које картице му генеришу више трошкове. Исто тако, закон ће омогућити трговцима да праве избор и да прихватају само оне картичне производе који носе ниже трошкове, а не све картице као што је данас случај.

Законом се забрањује недозвољен утицај на трговца код употребе платних инструмената, односно банке и картични системи плаћања неће моћи трговцу забранити да усмери потрошача на јефтиније картице.

Надаље, трговац ће моћи да да предност платном инструменту одређеног бренда, као и да обавести потрошаче о накнадама које трговац плаћа банци прихватиоцу.

Треће, можда и једнако важно као и ово ограничавање накнада, платне картице које грађани Србије доминантно користе за плаћања у земљи, чак 97%, а чак за преко 80% тих трансакција целокупна обрада се обавља у иностранству, у платним системима над којим надлежне институције Републике Србије немају никакав надзор, нити увид у њихов рад. Да поновим, од 97% плаћања у земљи, преко 80% трансакција, целокупна њихова обрада се обавља у иностранству, у платним системима над којима држава Србија нема ни надзор ни увид.

Зато смо предложили увођење обавеза банкама и другим пружаоцима платних услуга да бесплатно уз текући рачун сваком кориснику издају картицу за коју се обрада, нетирање и поравнање свих трансакција обавља у платном систему у земљи Србији.

На овај начин ће корисници платних картица бити заштићени од ризика да евентуални проблеми у раду иностраних платних система, било да су оперативне или било које друге природе, доведу до немогућности обављања свакодневних плаћања картицама у Републици Србији, а банкама ће се омогућити да ефикасније управљају финансијским, оперативним и репутационим ризиком. Овде подсећам да је обезбеђивање несметаног функционисања платног промета једна од функција Народне банке Србије, која јој је законом наметнута.

С обзиром на то да је законом предвиђен низ нових решења, предвиђен је рок од шест месеци до почетка примене како би сви субјекти на које се закон односи имали могућност да се правовремено и адекватно припреме за његову примену.

Дозволите ми да вам представим кратко и закон о изменама и допунама Закона о платним услугама, чији су превасходни циљеви доношења стварање услова за већу транспарентност и бољу упоредивост накнада за платне услуге у вези са платним рачуном, дефинисање поступака промена платног рачуна, који ће бити лак, брз, једноставан, као и утврђивање права на платни рачун са основним услугама и приступ том рачуну.

Безбедно, стабилно и ефикасно функционисање платног система је од суштинског значаја за одржавање финансијске стабилности, спровођење мера монетарне политике, убрзавање токова привредне активности и смањење друштвених трошкова трансфера новчаних средстава.

Баш као што се ми у Народној банци трудимо да свој посао радимо што боље и што ефикасније, тако сматрам да и сви остали учесници у платном систему наше земље могу додатно да допринесу стабилности и ефикасности функционисања платног система у Србији и да ће им управо ове измене Закона о платним услугама које су данас пред вама бити пут ка остварењу тог циља.

Овде пре свега мислим на начин на који пружаоци платних услуга приказују и наплаћују накнаде за пружане услуге својим корисницима. Закон о платним услугама прописује право пружалаца платних услуга да наплате накнаду за пружене услуге, али и обавезу да информације које су дужни да пруже корисницима платних услуга у складу с овим законом пруже на јасан и лако разумљив начин. Међутим, и поред примене наведеног правног стандарда, корисници платних услуга имају потешкоћа да схвате колико плаћају и за коју услугу, односно због различите терминологије пружалаца платних услуга просто не могу да упореде цене за једну исту платну услугу.

Зато сматрамо да ћемо утврђивањем листе репрезентативних услуга допринети већој транспарентности, јер ће сви пружаоци платних услуга приликом оглашавања својих услуга бити у обавези да користе терминологију утврђену у овој листи. Верујемо да ћемо на тај начин помоћи корисницима да разумеју која услуга им се пружа или нуди и под којим условима.

С друге стране, обавеза пружаоца платних услуга да у примереном року, пре закључења оквирног уговора о платним услугама, кориснику достави преглед услуга и накнада у вези са платним рачуном и обавеза да

кориснику најмање једном годишње достави извештај о свим наплаћеним накнадама треба да допринесу бољој упоредивости накнада за платне услуге у вези са платним рачуном и, последично, већој конкуренцији с обзиром на то да ће корисници сада бити у прилици да на једноставан и брз начин утврде који пружалац им може пружити одређену платну услугу по најповољнијој цени.

У циљу стварања претпоставки за даљи развој конкуренције међу пружаоцима платних услуга, допунама Закона изричито се предвиђа могућност поједностављења процедуре код промене платног рачуна. С тим у вези, утврђују се обавезе новог и старог пружаоца платних услуга, а све како би поступак за промену платног рачуна био што једноставнији и повољнији за корисника платних услуга. Корисник платних услуга моћи ће да поднесе захтев за промену платног рачуна, и то укључујући и гашење платног рачуна отвореног код претходног пружаоца услуга, или без гашења тог рачуна, већ само одређене услуге, а све на брз и једноставан начин, без непотребних административних захтева од стране пружаоца платних услуга.

Имајући у виду наведено, очекујемо да ће пружаоци платних услуга уложити додатне напоре не би ли на најадекватнији начин одговорили потребама својих корисника и уверили их да је одлука корисника да укажу поверење управо њима исправна и на обострано задовољство.

С друге стране, за очекивати је да ће сви пружаоци платних услуга настојати да што атрактивнијом понудом својих услуга привуку што већи број нових корисника, којима поједностављена процедура за промену рачуна може само да олакша доношење одлуке да старог пружаоца промене за новог.

Због свега наведеног, верујемо да ће одредбе којима се уређује поступак за промену платног рачуна допринети даљем развоју тржишта платних услуга и здравој конкуренцији међу учесницима на том тржишту а све у интересу крајњих корисника.

Трећа важна новина коју НБС предлаже у овом закону јесте управо право на платни рачун са основним услугама. С тим у вези, предложена је обавеза сваке банке да потрошачу који имају законит боравак у Републици Србији и нема отворен рачун на његов захтев омогући отварање и коришћење платног рачуна са основним услугама. Основни циљ увођења оваквог рачуна јесте већа финансијска инклузија грађана, тј. већи број физичких лица која ће користити платне услуге, а у вези са платним рачуном.

Ово питање је значајно због тога што грађани који немају отворен платни рачун не могу пренети новац или извршавати трансакције, осим оних које су засноване на готовини, а искључени су из било које врсте

онлајн трансакција или онлајн куповине, које су неретко јефтиније и повољније за њих. Немогућност да користе безготовинске инструменте плаћања кориснике платних услуга често на крају излаже и већим трошковима, али и већим ризицима јер могу да користе само готовину.

Не смемо заборавити на чињеницу да већа финансијска инклузија и коришћење инструмената безготовинског плаћања представљају један од основних предуслова за смањење сиве економије у земљи и да на овај начин, стварањем претпоставки за већу финансијску инклузију, НБС жели да помогне напорима Владе Републике Србије у борби против сиве економије.

Платни рачун с основним услугама ће обухватити услуге које омогућавају уплату и исплату готовог новца на платни рачун односно са платног рачуна, као и услуге преноса новчаних средстава са платног рачуна односно на платни рачун директним задужењем, коришћењем платне картице, укључујући плаћање интернетом, и трансфером одобрења, укључујући трајни налог.

У вези са правом на платни рачун с основним услугама желела бих да истакнем још једну важну новину. Наиме, НБС, у складу са предложеним одредбама, стиче законско право да за одређене социјално угрожене категорије потрошача, а након прибављеног мишљења министарства надлежног за социјална питања, пропише услове под којима би банке биле дужне да тим потрошачима бесплатно пружају платне услуге које се односе на овај платни рачун. На овај начин намеравамо да створимо могућност да, у случају потребе, подзаконским актом додатно пружимо заштиту и олакшамо положај наших социјално најугроженијих грађана.

Даље, али не мање важно, указала бих и на неколико значајнијих измена важећих одредаба Закона којима смо настојали да пружимо већу заштиту корисницима платних услуга.

Предложено је смањење износа до ког пружалац платних услуга не сноси губитке који проистичу из извршења неодобрених платних трансакција, и то са 15.000 на 3.000 динара. Процењено је да износ од 15.000, до којег платилац сноси губитке који проистичу из извршења неодобрених платних трансакција, у појединим случајевима може представљати знатно материјално оптерећење за одређене категорије грађана.

Зато смо поделу одговорности у случају злоупотребљеног платног инструмента додатно померили у корист платиоца, као слабије стране у уговорном односу са банком, али смо, с друге стране, стимулисали банке да на основу предложених решења још више пажње посвете примени сигурносних мера у вези са платним инструментима које издају и заштити

персонализованих сигурносних елемената како би се минимизирао број злоупотреба у вези с тим инструментима.

Поред тога, предлаже се и нова одредба, која Народној банци даје овлашћење да пропише случајеве у којима платилац сноси губитке који проистичу из извршења неодобрених платних трансакција и у износу нижем од 3.000 динара, нарочито узимајући у обзир природу персонализованих сигурносних елемената платног инструмента и околности под којима је платни инструмент изгубљен, украден или злоупотребљен.

Предложили смо и допуну Закона како бисмо у случајевима када је платилац навео погрешан број платног рачуна примаоца обезбедили једноставнију и бржу процедуру за повраћај погрешно уплаћених новчаних средстава, односно обавезу активне помоћи кориснику од стране пружаоца платних услуга, чак и кад тај пружалац платних услуга није направио никакву грешку, односно кад је грешка у целини на страни корисника.

Предложено је да примена овог закона почне по истеку рока од девет месеци од дана његовог ступања на снагу, чиме бисмо оставили довољно времена свим заинтересованим странама да се припреме за његову припрему.

На крају, али свакако не мање важно, пар речи о закону о изменама и допунама Закона о Народној банци Србије.

Иза мене је шест година искуства на функцији гувернера НБС и свакодневног руковођења и праћења организације рада НБС, али и потребе за даљим унапређењем и јачањем њених појединих функција.

Управа за надзор над финансијским институцијама, као организациона целина у којој се у овом тренутку обавља супервизијска функција централне банке, не може адекватно да одговори растућим потребама унапређења и јачања те функције, које су последица технолошког развоја и појаве нових учесника на финансијском тржишту, као и предстојећег проширења обухвата надзорне функције.

У упоредном праву је приметно преузимање, централизовање или враћање ове функције централној банци тамо где је она раније била поверена посебним агенцијама. Као податак који поткрепљује ову тврдњу, поменућу то да се тренутно у осамнаест држава чланица ЕУ послови супервизије обављају у оквиру централне банке. Али напоменула бих да укидање Управе за надзор над финансијским институцијама не доводи у питање функционалност организационих јединица НБС у којима се ти послови и сада обављају и у којима ће се обављати, јер је, у складу с европским стандардима, овим предлогом изричито загарантована оперативна самосталност тих организационих јединица. Ово ће бити

додатно обезбеђено тиме што ће посебан вицегувернер бити надлежан за обављање тих послова.

Наведени предлог је, између осталог, последица чињенице да ће НБС, на основу последњих измена Закона о девизном пословању, од 1. јануара 2019. године преузети надлежности Пореске управе за издавање и одузимање овлашћења за обављање мењачких послова и контролу девизног пословања резидената и нерезидената и мењачких послова.

Са министром финансија ће бити закључен посебан споразум којим ће се уредити сва питања овог преузимања, као што су: преузимање дела запослених (више од шездесет њих), оперативне документације, предмета, информационог система, опреме и средстава за рад која служе за обављање тих послова. Због тога се овим предлогом прецизирају и одредбе које се односе на функције НБС, како би се њима обухватиле и ове нове надлежности.

Следећи циљ који настојимо да постигнемо изменама Закона о НБС јесте отклањање одређених практичних тешкоћа које су уочене током примене Закона у поступку спровођења монетарне политике, као што је неопходност да се све каматне стопе НБС званично објављују на њеној интернет презентацији одмах након њиховог утврђивања. Наведено решење се предлаже због благовременог информисања и бржег деловања трансмисионих механизма монетарне политике на финансијско тржиште, имајући у виду и да се одлука о референтној каматној стопи већ дуго низ година објављује на интернет презентацији НБС и да ступа на снагу одмах по објављивању, а да се висина основних каматних стопа на новчаном тржишту, односно коридор каматних стопа обично мењају истовремено када и референтна каматна стопа.

Предлогом се прецизирају и казнене одредбе, тако да је предвиђено да за кршење одредаба Закона о Народној банци и прописа који су донети на основу овог закона Народна банка Србије банкама изриче супервизорске мере и новчане казне у складу са законом којим се уређује пословање банака. Тиме се доприноси већој финансијској дисциплини банака, посебно када је реч о обавези достављања одређених података, а имајући у виду очекивану ефикасност надзора НБС.

У складу са добром упоредном праксом, предлаже се и решење којим се обезбеђује континуитет у раду органа НБС и обављању њених функција. Циљ је да се, у мери у којој је то могуће, спречи празан ход између престанка функције и новог избора функционера у Народној банци, чиме би се обезбедило да органи НБС раде континуирано, у пуном саставу, односно да НБС несметано у сваком тренутку обавља све своје функције.

Континуитет о којем говорим представља и поруку стабилности ка финансијском тржишту и основу за одговарајућа очекивања и предвиђања будућег развоја догађаја на тим тржиштима. У прилог томе је и решење које је предложено прелазним одредбама овог предлога, којим је утврђено да ће актуелни директор Управе за надзор над финансијским институцијама наставити да обавља функцију члана Извршног одбора, с правима и обавезама које имају и други вицегувернери у складу са законом, статутом Народне банке и посебним овлашћењима, и то до избора вицегувернера, не дуже од 120 дана. Народна банка Србије ће прилагодити статут и све унутрашње опште акте новим законским изменама, а постојеће организационе јединице у чијем делокругу су послови надзора наставиће да обављају те послове несметано и без икаквог прекида у раду.

Поштовани народни посланици, даме и господо, грађани Србије, овим ћу закључити своје уводно излагање о новинама, позитивним ефектима и циљевима који се настоје постићи предложеним законским решењима. Желим да захвалим на стрпљењу током излагања и надам се конструктивној расправи, где ћемо бити у прилици да заједнички размотримо сва друга питања, појединачна решења и, ако је то потребно, могуће и ако сте заинтересовани, да заједнички унапредимо предложене текстове, а на добробит свих грађана. Још једном хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем.

Реч има министар Зоран Ђорђевић.

Изволите.

ЗОРАН ЂОРЂЕВИЋ: Поштована председнице Народне скупштине, поштовани посланици, даме и господо, пред вама је Предлог закона о изменама и допунама Закона о привредним друштвима.

Наиме, изради Нацрта закона о изменама и допунама Закона о привредним друштвима претходила је анализа примене Закона у пракси, која је обухватила и коментаре, сугестије и предлоге привредних субјеката и њихових асоцијација, као и других институција и организација које примењују овај закон.

Измене и допуне Закона усмерене су на унапређење појединих решења из важећег закона, отклањање проблема у примени истих, као и даље усклађивање са прописима ЕУ.

Издвојио бих данас најбитнијих десет измена и допуна овог закона које се односе: под број један, на употребу печата и престанак важења појединих одредаба прописа које се односе на обавезну употребу печата у пословању привредних субјеката. Обавеза употребе печата у пословним писмима и другим документима друштва не може се прописивати посебним прописима. С тим у вези прописан је и престанак важења

појединих одредаба прописа које се односе на обавезну употребу печата у пословању привредних субјеката.

Предложеним решењем, једним законом, једним прописом спровешће се акциони план који се односи на укидање обавезне примене печата у пословању привредних друштава и предузетника, који је Влада усвојила својим закључком објављеним у „Службеном гласнику“ бр. 28/18.

На овај начин отклања се још један непотребан административни терет за привредне субјекте, јер је израда и употреба печата наметала сувишну администрацију, утрошак времена, отежавала пословање и представљала додатно финансијско оптерећење.

Заједно са претходно донетим Законом о е-пословању и пратећим подзаконским актима омогућава се да правна лица постепено пређу на електронско пословање користећи електронска документа и потписе, електронску размену података, као и електронски архивирана документа. Уједно, предложена решења допринеће унапређењу привредног амбијента и побољшању позиције Србије на ранг-листи Светске банке о условима пословања, на Дуинг бизнис листи.

Под два, стварање предуслова за елиминисање папирног пословања. Уведен је правни основ за замену овере потписа чланова друштва на оснивачком акту квалификованом електронским потписом ако је реч о електронском документу, као и обавеза регистрације адресе за пријем е-поште, што доприноси даљем развоју концепта е-Управе, дигитализацији пословања, ефикаснијој комуникацији државних органа са привредом и привредним субјектима, међусобном комуницирању тих субјеката, повећању економичности, ефикасности и ефективности пословања.

У наредне две-три године предузећа у Србији би могла потпуно електронски да се региструју. Да би се из куће кликом регистровале фирме, промене седишта, директора, као и других података, неопходно је да заживе и нови софтвери који ће то омогућити. Наше процене су да ће електронска пријава регистрације, оснивања бити јефтинија 20-30% у односу на папирну пријаву. Овим се елиминишу и трошкови овере потписа, који су у овом тренутку 432 динара по потписнику, и скраћује време потребно за оснивање привредних друштава, а сертификација електронског потписа и регистрација електронске адресе биће бесплатни.

Под три, унапређење заштите права мањинских чланова друштва. За правне послове које закључују чланови управе и надзорних органа, односно контролни чланови друштва, а у којима постоји лични интерес, потребно је одобрење, као и извештај о процени тржишне вредности предметног посла уколико вредност посла износи 10% или више од 10%

од књиговодствене вредности укупне имовине друштва. Такође, обавештење о закључивању ових правних послова мора бити објављено на интернет страници друштва или АПР-а. Транспарентност података о пословима у којима постоји лични интерес је у интересу самог друштва, његових чланова, као и поверилаца.

Снижени су прагови за сазивање седнице скупштине друштва са ограниченом одговорношћу са 20 на 10%, као и предлагање допуне дневног реда са 10 на 5%, па већи број чланова друштва добија могућност да активно учествује у одлучивању.

Уведен је и рок за исплату дивиденде акционарима, а то је шест месеци од дана доношења одлуке о исплати дивиденде, чиме се елиминише могућност да се дивиденда исплати акционарима после више година или чак да се дивиденда уопште не исплати.

Ове мере предвиђене су и Акционим планом Владе за унапређење ранга Србије на листи Светске банке, Дуинг бизнис листи.

Под четири, измена критеријума ликвидности за утврђивање тржишне вредности акција јавног акционарског друштва. Тржишна вредност акција јавног акционарског друштва утврђује се као пондерисана просечна цена остварена на регулисаном тржишту, односно мултилатералној трговачкој платформи, у смислу закона којим се уређује тржиште капитала, у периоду од шест месеци који претходи дану доношења одлуке којом се утврђује тржишна вредност акција, под условом да је у том периоду остварени обим промета акцијама те класе на тржишту капитала представљао најмање 0,5% укупног броја издатих акција те класе и да се у истом периоду трговало више од једне трећине трговачких дана на месечном нивоу.

Дакле, уводи се и број дана трговања као додатни показатељ степена активности тржишта пошто само на активном тржишту, на коме се редовно и на трајној основи одвијају трансакције, постигнута цена одражава фер вредност акција друштва. У складу са параграфом 77. Међународног стандарда финансијског извештавања 13 – Одмеравање фер вредности, котирана цена на активном тржишту пружа најпоузданији доказ фер вредности и користи се без корекција у одмеравању фер вредности кад год је доступна. Овакав начин утврђивања тржишне вредности акција јавних акционарских друштава примењује се и у случају када оне чине неновчани улог у друштво, као и у случају исплате несагласних акционара.

Под пет, брже спровођење поступка принудног откупа акција. Принудни откуп акција спроводи се без обзира на терете, забране располагања, ограничења и права трећих лица на акцијама. Такође, предложено је да нема више обуставе поступка принудног откупа акција

у случају када је у суду поднет захтев за испитивање примерености цене акција које су предмет принудног откупа.

Очекује се да ће на овај начин елиминисати злоупотребе које су постојале у пракси фингираним установљењем залога на акцијама које су предмет принудног откупа, што ће заједно са укидањем праксе обуставе поступка принудног откупа акција до правоснажности судске одлуке, на које се често чекало веома дуго, довести до лакшег спровођења и окончања поступка принудног откупа. С друге стране, мањински акционари новим законским решењем неће бити оштећени с обзиром на то да је контролни акционар обавезан да доплати разлику у цени како акционару који је поднео захтев суду тако и свим осталим мањинским акционарима чије су акције принудно откупљене, ако суд утврди да цена акција није била примерена.

Под шест, уређење поступка смањења основног капитала код друштава с ограниченом одговорношћу (ДОО), јер је сходна примена одредбе Закона о смањењу капитала акционарског друштва изазвала доста проблема у пракси имајући у виду да правна природа акција није иста с правном природом удела у ДОО, односно да удели нису хартије од вредности.

Под седам, институт имовине велике вредности. Прецизиране су одредбе Закона које се односе на овај институт због одређених недоумица у пракси, а нарочито у погледу третмана истовременог успостављања заложног права, хипотеке или другог средства обезбеђења које привредно друштво даје ради обезбеђења сопствене обавезе по уговору о кредиту, зајму или другом правном послу. Наиме, прецизирано је да се у овом случају неће сабирати вредност правног посла и поменутих средстава обезбеђења при утврђивању имовине велике вредности, већ ће се највећа вредност појединачне правне радње, односно правног посла узети као вредност по којој се утврђује да ли је дошло до располагања, односно стицања имовине велике вредности.

Уједно, прецизније се дефинише и појам повезаног стицања, односно располагања имовином велике вредности. Под повезаним стицањем, односно располагањем сматраће се више појединачних послова, односно правних радњи које се предузимају ради остваривања истог циља, односно сврхе, или чија повезаност произилази из природе правног посла ради чијег се извршења ти правни послови и правне радње предузимају.

Под осам, регистрација огранка домаћег привредног друштва, чиме се елиминише неједнак третман огранка домаћег привредног друштва и огранка страног привредног друштва и омогућава јавна доступност података о огранцима, а нарочито података који су неопходни Пореској

управи, Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање и другим државним институцијама.

Под девет, институт принудне ликвидације. Прецизиране су одредбе које се односе на разлоге отпочињања и окончања поступка принудне ликвидације, статус друштва у принудној ликвидацији, као и одредбе које се односе на питање имовине друштва која су брисана након окончања принудне ликвидације. Агенција за привредне регистре ће на сајту објавити обавештење о привредним друштвима код којих су се стекли разлози за принудну ликвидацију са позивом да у року од 90 дана од дана објављивања отклоне разлоге које је могуће отклонити. Рок за окончање принудне ликвидације и брисање друштва из регистра по том основу скраћен је са 12 месеци на 180 дана, а АПР по службеној дужности доноси акт о брисању, на који друштво има право жалбе.

Стварањем свеобухватног правног оквира за ефикасно спровођење поступка принудне ликвидације са тржишта ће се елиминисати она привредна друштва која не испуњавају минималне законске услове за пословање, а представљају нелојалну конкуренцију привредним друштвима која законски послују у Републици Србији.

Под десет, даље усклађивање са прописима Европске уније који се односе на прекогранично припајање и спајање друштва капитала, Европско акционарско друштво и Европску економску интересну групацију. С обзиром на обавезу преузету преговарачком позицијом за Поглавље 6 – Право привредних друштва, које је Влада усвојила у јуну прошле године, Закон о привредним друштвима допуњен је одредбама које се односе на уређење правног положаја Европског друштва, Европске економске интересне групације, као и одредбама које се односе на прекогранично припајање и спајање друштва капитала са друштвима из држава чланица Европске уније. Предвиђено је да се наведене одредбе примењују од 1. јануара 2022. године, када се очекује да ће Република Србија бити спремна за приступање Европској унији.

Други закон који је пред вама јесте Закон о изменама и допунама Закона о стечају. Предлогом закона о изменама и допунама Закона о стечају унапређују се решења Закона о стечају у домену намирења потраживања поверилаца по основу посебне врсте уговора, уговора о финансијском обезбеђењу, у складу с одредбама закона о финансијском обезбеђењу којим се уређују сви ови уговори. С тим у вези, предложене измене и допуне Закона о стечају искључиво су везане за примену закона о финансијском обезбеђењу.

Циљ ова два закона јесте да се обезбеди савремен, ефикасан и усаглашен нормативни оквир за извршавање обавеза квалификованих

учесника на финансијском тржишту, чиме се доприноси очувању и јачању стабилности финансијског система. С тим у вези, сва предложена решења само прате све новине које су дефинисане Предлогом закона о финансијском обезбеђењу.

Важно је напоменути да се предложеним законским решењима не доводе у питање ни циљ ни начела стечајног поступка, већ се успоставља посебан режим намирења за повериоце чија су потраживања обезбеђена финансијским обезбеђењем (новчана средства на рачуну, финансијски инструменти и кредитна потраживања), и то потпуности у складу са међународним стандардима, правилима и праксом, који нису установљени само у државама ЕУ већ у готово свим државама у непосредном окружењу. Поред тога, предложена правила о намирењу потраживања тичу се учесника на финансијском тржишту који су под надзором надлежних органа, укључујући НБС и Комисију за хартије од вредности.

Полазећи од наведеног, решења која су предложена у закону о финансијском обезбеђењу и Предлогу закона о изменама и допунама Закона о стечају настоје да ова два закона учине комплементарним и непротивречним, а уношењем непосредних одредаба о финансијском обезбеђењу у Закон о стечају постиже се највиша могућа правна сигурност у отклањању свих дилема и питања која би у пракси могла да имају лица која учествују у спровођењу стечајног поступка.

Важно је напоменути и то да се финансијском колатералом, који подразумева утрживе финансијске производе као што су новац, финансијски инструменти, кредитна потраживања, обезбеђује финансијска обавеза у новцу и/или финансијским инструментима. Дакле, постоји еквивалентност у међусобним финансијским давањима (обавезама и потраживањима) уговорних страна, које се континуирано тржишно усклађују.

Конкретно, у закону о финансијском обезбеђењу, уз предвиђену упућујућу норму у Предлогу закона о изменама и допунама Закона о стечају (члан 5), први пут се у нашем правном систему, у складу са међународним стандардима, стварају правне претпоставке за ефикасно нетирање међусобних потраживања и обавеза уговорних страна по основу квалификованих финансијских уговора, као што су финансијски деривати и други неименовани али стандардизовани оквирни *OTC* уговори.

Наиме, један од фундаменталних принципа у трансакцијама на ванберзанском тржишту јесте да се *close-out netting* институтом заштити имовина и смањи кредитна изложеност у вези са стечајем. Тај институт подразумева да у случају наступања уговорених услова, као што су постојање стечајних разлога, покретање или отварање стечаја на захтев једне уговорне стране или аутоматски, долази до превременог раскида

уговора и доспећа обавеза, а затим се израчунава међусобна изложеност и плаћа нето износ обавеза.

Ово је ефикасан и правичан инструмент заштите од ризика који притом не отежава додатно положај дужника нити угрожава остале повериоце. На овај начин обезбеђује се и заштита од системског ризика, чиме се доприноси бољим перформансама за оцену кредитног рејтинга наше земље; доприноси се и даљем развоју домаћег финансијског тржишта и његовој већој интегрисаности са страним тржиштем.

С тим у вези, дуги низ година домаћи и страни инвеститори истичу да због непостојања одговарајућег правног оквира у овој области, а посебно нејасно уређеног *close-out netting* института у Закону о стечају, нема услова за интензивнији развој репо тржишта, тржишта финансијских деривата и сличних производа. Пошто ове трансакције нису биле сврстане под међународно препознатљив правни оквир, оне се третирају као ризичније, а самим тим су и скупље за домаћа лица, чија је позиција у преговорима са страним партнерима зато знатно неповољнија. Негативни ефекти ових чинилаца преносе се на финансирање реалног сектора у смислу његовог смањеног обима, скупљих средстава, а слабије диверзификованих ризика.

Стога се при изради закона о финансијском обезбеђењу, као и Предлога закона о изменама и допунама Закона о стечају тежило усклађивању са правним тековинама ЕУ, и то релевантном Директивом о финансијским колатералима, имајући у виду решења најбоље тржишне праксе базирана на принципима за спровођење *close-out netting*-а, оквирним уговорима водећих саморегулаторних институција, као што су *International Swaps and Derivatives Association* и Европска банкарска федерација.

Пред вама је и закон о потврђивању Споразума о зајму, то је Други програмски зајам за развојне политике у области јавних расхода и јавних предузећа, између Републике Србије и Међународне банке за обнову и развој. Укратко, Споразум о зајму Светске банке за Други програмски зајам за развојне политике у области јавних расхода и других јавних предузећа је конципиран у виду зајмова за развојну политику. На овај начин, зајмом се обезбеђује непосредна буџетска подршка за спровођење реформи усмерених на остваривање скупа конкретних развојних резултата. Овај програм је наставак подршке Влади Републике Србије у спровођењу плана дугорочне фискалне консолидације и трансформације државних и јавних предузећа у области енергетике и саобраћаја.

Други закон је закон о потврђивању Споразума о зајму, то је Пројекат пружања подршке финансијским институцијама у државном власништву, између Републике Србије и Међународне банке за обнову и

развој. Наведени зајам је у складу са областима на које се фокусира Оквир за партнерство између Светске банке и Србије за период 2016–2020. године, који је донео Одбор извршних директора Светске банке у мају 2015. године са циљем пружања помоћи Србији у стварању конкурентне и инклузивне економије и, кроз такав приступ, интегрисања у ЕУ.

Држава има значајну улогу у отклањању препрека за раст приватног сектора и ефикасно економско управљање, укључујући и слабости препознате у финансијском сектору и стога је подршка Светске банке у финансирању овог пројекта једна у низу оних које доприносе реформском програму Владе да, између осталог, креира стабилнији и доступнији финансијски сектор и управља на одржив начин јавним расходима у тој области.

Трећи је закон о потврђивању Споразума о зајму, то је Додатно финансирање за Други Пројекат развоја здравства Србије, између Републике Србије и Међународне банке за обнову и развој. Пројекат је конципиран у циљу унапређења квалитета система јавног здравља у Републици Србији и обухвата: унапређење система финансирања здравства (тј. подршка реформама у финансирању болница и примарног нивоа здравствене заштите), затим, повећање ефикасности набавке лекова и медицинске опреме (успостављање система централизоване набавке) и унапређење система одржавања опреме, квалитета пружања услуга здравствене заштите и клиничке ефикасности, посебно у области превенције и контроле хроничних незаразних болести.

Сви пројекти које сам навео рађени су у сарадњи са Светском банком и њиховим експертима, тако да је било строго контролисано. Мислим да ћемо потврђивањем ових предлога закона допринети, као што сте видели, развоју Републике Србије и већем угледу а, такође, и бољитку живота свих наших грађана.

Поштовани народни посланици, хтео бих да вас замолим да у дану за гласање гласате за све ове законе и предлоге за измене и допуне закона. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем министру Ђорђевићу.

Први пријављени посланик је Бошко Обрадовић.

БОШКО ОБРАДОВИЋ: Поштовани председавајући, поштовани министри, поштоване колеге народни посланици и грађани, помаже Бог свима, мени је заиста припала ретка част и задовољство да се први обратим након ових заиста дивних увода.

Било је дирљиво слушати колико највише институције ове државе брину о худој судбини грађана под банкарском пљачком у Србији последњих деценија, али оно што је за мене овде изузетно важно и што желим да нагласим јесте да је за нас овде у Народној скупштини

Републике Србије изузетна част и задовољство видети гувернерку Народне банке Србије Јоргованку Табаковић, после шест година њеног мандата, и чути да је она, ево после шест година (то је обично просек колико је потребно СНС-у да нешто схвати и да примени нешто од својих предизборних обећања), коначно приметила да постоје одређени елементи банкарске пљачке у Србији и да би евентуално неким законским решењима требало мало заштитити грађане од те банкарске пљачке. Дакле, после шест година на месту гувернера стигли смо коначно до тог схватања да банке очито нешто овде не раде како треба, односно раде на штету својих клијената.

Оно што могу да кажем позитивно, а увек сам спреман да прво кажем оно што је позитивно и добро, а има га у овим предложеним законима, јесте пре свега овај предлог да се избор новог функционера Народне банке Србије мора извршити најкасније до истека мандата функционера коме истиче мандат, како би нови функционер почео да обавља функцију одмах по престанку функције његовог претходника.

Надам се да ће тако бити и са вама, госпођо гувернерка, чији мандат ускоро истиче, а видећемо, је ли, резултате вашег рада. Оно што сигурно знам, један од резултата вашег рада, то је да вам је „Телеком“ откупио стан, тј. платио дуг од 78.000 евра (или ме ви демантујте ако то није тачно), стан који сте добили за време власти још 2000. године, кад си шаком и капом делили станове државним функционерима као да је то ваше наслеђе, ваша бабовина па ћете ви да добијете државне станове. Зашто обичан други човек не може да добије државни стан?

Оно што је овде добро јесте то што ви констатујете коначно, после шест година вашег мандата на једном месту, да сада бринете о томе што се ствара ризик да ће корисник без потребних објашњења изабрати финансијски производ и обавезати се према финансијској институцији уговором који не одговара његовим потребама, објашњавају у Народној банци Србије и констатују у овим предлозима закона.

После шест година свог мандата ви схватате коначно да постоје корисници којима банка, без потребних објашњења, нуди одређене производе, обавезује их уговором који не одговара њиховим потребама. Сад ми реците како просечан човек да заштити свој интерес пред банкарском мафијом, пред банкарским картелом који га пљачка. Он мора да буде доктор правних наука да би могао да савлада уговоре лоповске и све друге начине функционисања банака у Србији. Где је Народна банка Србије када просечан грађанин Србије страда под овим банкарским преварантима и лоповима?

Наравно, ви почињете сада овим одређеним предлозима закона, после шест година власти, да нешто, као, мењате. Све је то онако, фластер

на дубоку рану. Ми имамо канцер у нашем банкарском систему. Наш банкарски систем је канцероген, а ви дођете у Народну скупштину и кажете – ево, имам фластер и кад залепим овај фластер на овај канцер, верујте, осећаћете се као болесник боље. Па не може фластером, госпођо Табаковић, да се решава проблем канцера, банкарске пљачке овог народа, ове привреде и ове државе. О томе ћу, наравно, нешто више детаљније.

Кажете ви, и ово су ствари које ја подржавам, да се разумемо, Предлогом закона о изменама и допунама Закона о платним услугама утврђују се правила којима ће се додатно унапредити информисање и транспарентност у вези с накнадама које пружаоци платних услуга наплаћују грађанима и привреди.

Предложена је и обавеза пружаоца платних услуга да својим корисницима, пазите ово, најмање једном годишње, без накнаде, достави извештај о свим наплаћеним накнадама за услуге повезане с платним рачуном. Шта то значи? Па, зар досад нису имали никакву обавезу па су могли да наплаћују какве год хоће накнаде, да су могли да пљачкају овај народ, а да сте ви спавали и примали плату од пет хиљада евра у Народној банци Србије?

Немојте да се смејете. Неки су људи извршили самоубиство у овој држави зато што су их банке опљачкале, зато што су остали без својих станова и кућа, зато што су их јавни извршитељи избацили на улицу. То није смешно, госпођо Табаковић. То је трагично!

Не говорим ништа случајно и напамет, говорим веома конкретно и прецизно. Ево и неких података, а ви ме демантујте. Да ли је тачно да су провизије на електронско плаћање у Србији шест пута веће него у Европској унији? Да ли је тачно да постоји око петсто различитих провизија на банкарске трансакције за приватна и правна лица? Да ли је тачно да једна трећина прихода банака у Србији потиче од разних врста накнада и провизија које не могу бити наплаћиване а наплаћују се? Да ли је тачно да су банке у прошлој, 2017. години у Србији оствариле петсто милиона евра профита? У Србији, сиромашној, ојађеној, уништеној, са оваквом привредом, петсто милиона профита?!

Што већа криза, то банке остварују већи профит. Да није то мало необично, госпођо Табаковић? Чији сте ви експонент на месту гувернера НБС? Да ли ви радите за грађане Србије, који вам дају плату, или радите за банке? За кога ви радите? Знате шта, ја немам ништа против, ви заслужујете плату од 5.000 евра, али не да вам плаћају грађани Србије, него да вам плаћају банке, које ви штитите вашим нерадом и нечињењем у НБС. Нека вам оне дају плату од 5.000 евра, јер ви радите за њих.

Може се ту наћи још понека ствар, ви после шест година схватате да бисте евентуално могли да заштитите грађане Србије од банкарске

пљачке, па кажете на једном месту – новина је то што ће у случају да је неком украдена платна картица и потом злоупотребљена корисник одговорати само до износа од 3.000 динара, а преко тог износа сву одговорност сносиће банка и мораће да му надокнади губитак.

На другом месту кажете да покушавате да изађете у сусрет и што се тиче платних услуга и снижења цена прихватања платних картица за трговце, а самим тим и потрошаче с обзиром на то да се високи трошкови које трговци имају по овом основу по правилу, преко виших цена роба и услуга, преливају на крајње кориснике. Добро јутро, Колумбо.

Наравно, још једна добра ствар, кажете да се законом о заштити корисника финансијских услуга код уговарања на даљину, што је за похвалу, ова област коначно уређује на много квалитетнији начин него што је то било досад и омогућава отварање нових могућности рада, што је важно за наш ИТ сектор и што заиста омогућава нека боља права корисника финансијских услуга код уговарања финансијских услуга и коришћења средстава комуникације на даљину, интернета, мобилних телефона итд.

Ту се отприлике завршава све што могу да кажем позитивно. А и то није позитивно јер вам је требало шест година да ове минималне ствари на корист грађана Србије урадите. Али зато сте за банке урадили све. Банке су заштићени „бели медведи“ у држави Србији, нико им не може ништа, а оне нама могу да раде шта год хоће.

Сада, ту долазимо до кључног питања. Ви кажете, и ту се ја с вама слажем, да је зрелост домаћег тржишта за примену одређених закона кључна. Хоћете ли да цитирам управо нешто о чему је други министар говорио, да цитирам шта каже образложење за потврђивање зајма између Републике Србије и Међународне банке за обнову и развој? Каже овако: „У српском финансијском сектору доминира банкарски сектор, са снажном присутношћу иностраних банака.“ Чуј снажном, са преовлађујућом, са монополском присутношћу страних банака. На другом месту каже: „Банкарски сектор у државном власништву наставља да се суочава са губицима“.

Реците ми зашто озбиљне државе, попут Канаде, ограничавају проценат страног банкарског учешћа на свом тржишту? Мислите ли да су оне глупе? Зашто ми то немамо? Зашто код нас може банкарски сектор да буде потпуно у власништву страног капитала? Па зато да бисмо били колонија, да не бисмо били суверена, независна и самостална држава, да не бисмо могли да развијемо домаћу привреду и пољопривреду, да би банке држале монопол и уцењивале финансијски крвоток ове државе. Те лоповске стране банке, које пљачкају и деру кожу с леђа грађана Србије, са највећим каматним стопама и провизијама у Европи, што и ви сами

признајете. Као што је и председник Србије Александар Вучић признао, то је велика ствар, да оне неће да улажу у нашу привреду, да оне неће да дају повољне кредите за наша мала и средња предузећа, да оне имају само мотив да учествују у оним трансакцијама где лако и брзо остварују екстрапрофит, без икаквог ризика по њихов посао.

Зато је, госпођо Табаковић, важна домаћа банка, зато што она сме и може да ризикује, посебно када је у државном власништву, у интересу својих грађана, у интересу своје привреде. Страну банку то не занима, ону страну банку иза које ви стојите и коју ви фаворизујете и коју ви овде штитите вашим нечињењем. Само државна банка, одређена Развојна банка, одређена Агробанка, може да има интерес да по повољним каматним стопама кредитира домаћу привреду и пољопривреду. За то страна банка нема интерес. Неће да ризикује. А и зашто би развијала нашу привреду и пољопривреду када има интерес да развија своју, тј. нашу конкуренцију.

Дакле, ствари су ту веома једноставне, али је проблем у томе што ви не долазите у Народну скупштину Републике Србије, да никада не би пред јавношћу могле да се покрену те табу теме. Табу теме.

Валутна клаузула, госпођо Табаковић. Пљачка на валутним клаузулама. Хоћете да вам само наведем кредите индексирани у швајцарским францима? Када сте одговорили на многобројне захтеве удружења грађана који су оштећени, попут „Ефективе“ или *CHF*-а? Био сам заједно са њима испред вашег седишта на протесту у више наврата. Правите се луди, једини у Европи, да не решите кредите индексирани у швајцарским францима за више од 20.000 породица које су опљачкане. Па замислите да ви имате кредит, да десет година отплаћујете кредит и да после десет година отплате кредита имате да вратите више него на почетку кредитног задужења! Како се то зове, госпођо Табаковић? Пљачка, лоповлук, драње коже с леђа грађана. То ви дозвољавате у Народној банци Србије.

А ово што причам, нисам ја измислио. Ево вам колеге, Виктора Орбана, у Мађарској – укинуо валутну клаузулу, све кредите индексирани у страним валутама пребацио у домаћу валуту. Значи, може. Ево вам пример колега у Пољској – додатно опорезивање страних банака.

Не могу да остварују оволики екстрапрофит у време светске економске кризе, не могу да пљачкају овај осиромашени народ. Мислите да би отишли из Србије? Није њима никад довољно профита. Ако остварују петсто милиона на годишњем нивоу, да им пола узмемо, опет ће да остану да тих пола зарађују. Али морамо да мало научимо банке да поделе терет кризе са грађанима и привредом, тј. да их додатно опорезујемо.

Да не говорим о ономе што смо овде причали годинама, и кроз рад нашег антикорупцијског тима, да банке имају специјалне, повољне уговоре о одређеним, специјалним, ВИП кредитима за судије у различитим судовима у Београду. Како мислите да ће те судије после да суде оштећеним банкарским клијентима у неким специфичним ситуацијама? Наравно, онако како је интерес банке од које су добили повољне кредите. Да ли је то криминал, да ли је то корупција? Па наравно да је криминал и корупција, на највишем државном нивоу, где банке поткупљују судије у овој држави.

Ви то гледате и ћутите, а знате да је ово тачно. Одлично знате да судије најважнијих судова у Србији, на првом месту у Београду, имају специјалне банкарске кредите са банкама, које не може да добије ниједан други грађанин Србије. Мислите да им банке то дају зато што воле судије у Србији? Не, него да их корумпирају, госпођо Табаковић. Али ви то гледате и трпите и ћутите.

Да се не враћам сада на привредни геноцид над домаћим банкарством, на све оно што је урађено од 5. октобра 2000. године, на уништење свих домаћих банака и на све оно што је заправо омогућило да смо ми данас у сопственој држави робови страног монополског банкарског система.

Погледајте шта раде остале државе света. Када је криза, спасавају своје домаће банке, јер знају да без домаћег банкарства нема генератора обнове и развоја домаће привреде и пољопривреде. То очито једино ви не схватате, једино ви радите за интересе страних банака.

Не бих се враћао ни на оно што смо такође говорили кроз аферу „Двериликс“, како банке у Србији перу паре, посебно од трговине наркотицима, какво је њихово учешће у пљачкашким приватизацијама итд. Ви то одлично знате, али ћутите зато што сте ви лобиста за банке на челу НБС, а не лобиста и онај који штити грађане Србије од банкарске пљачке, што би требало да буде ваша основна контролно-надзорна улога Народне банке Србије.

Сада укидате и Управу за надзор над финансијским институцијама, која би ваљда требало да заустави те банке од пљачке. Ви практично овде признајете да су сва ваша досадашња упутства била бескорисна, безначајна и без икакве функционалне користи, јер морате законски мало да притиснете банке које вас ништа не слушају и раде шта хоће. Ви им кажете – хајте мало да те накнаде смањите, хајте мало да све то иде у оквиру каматне стопе, а не додатно да пљачкате грађане на петсто различитих провизија и накнада. Они ништа. Сада морате законски да их притиснете.

То сте могли и пре шест година, али нисте урадили. Шест година ви сте одговорни за банкарску пљачку грађана Србије, а могли сте да је зауставите. Зашто тек данас доносите ове законе? Зато што сте шест година пустили да нас пљачкају. Коју корист ви од тога имате, ја то не знам, то можемо да размотримо такође.

Оно што је за нас изузетно важно када говоримо о закону о финансијском обезбеђењу, овим законом, што је посебно интересантно, ви омогућавате да наш дуг буде препродат некој другој финансијској институцији, да се једно јутро пробудимо, да смо узели кредит овде и да треба да вратимо тај кредит односно дуг овде, али да је он то препродао некоме другоме и да смо ми одједном робови неког другог, а нисмо се тако обавезали на почетку приче. То је исто једна од ствари за које ви дугујете одговор. Као што дугујете одговор зашто нисте решили проблеме 20.000 породица које имају кредите индексиране у швајцарским францима.

Такође, може бити проблем да се по новом закону о стечају омогући исто тако тим трећим лицима (и свим другим) право прече наплате потраживања у стечајним поступцима. На основу чега? Зато што су банке? Зато што по вашем овом новом закону о финансијском обезбеђењу они имају могућност за посебан режим намирења за повериоце чија су потраживања обезбеђена финансијским обезбеђењем, новчана средства на рачуну итд. Где су радници? Опет на последњем месту, као и досад. Значи, да се банке намире, да се финансијски повериоци намире, а радници и све друго, то увек може да буде на последњем месту у Србији.

Ја вас питам – када ћете да вратите радницима који су опљачкани у пљачкашким приватизацијама оно што им следује: све неисплаћене зараде, сва неисплаћена друга њихова потраживања, сав неповезан радни стаж итд.? То вас не интересује, али вас интересује да банка и друге финансијске институције случајно не остану нешто оштећене у стечајном поступку, не дај боже. Мало су нас опљачкали па да их заштитимо, да не дозволимо да они нешто случајно пропадну у овом времену. Мало је петсто милиона евра годишњег профита банака, хајмо још да имају већи профит. А где је привреда, где је пољопривреда, где су грађани – то је за вас небитно питање.

Вас, уосталом, не интересује дужничко ропство наших грађана. Вас не интересује то што јавни извршитељи избацују породице на улици због немогућности да враћају одређене банкарске кредите.

Оно што вама сигурно тек не пада на памет, јер не видимо да сте се за шест година удостојили то ни да анализирате – зашто је био добар систем СДК? Зашто је био добар систем Завода за обрачун и плаћање? Зашто је боље да држава у својим рукама држи свој платни промет, а не да га предају у руке страних банака?

Извините, госпођо Табаковић, када ви примите своју плату на свој текући рачун, нема разлога да он буде у страниј банци. Законом треба да направите да он мора да буде у домаћој банци. Зашто бисте ви примали плату на текући рачун у страниј банци? Нема разлога за то. Државни платни промет мора да буде у државним рукама. Ви сте све ослободили, да банке могу да имају монопол и да могу да наставе на сваки начин да пљачкају овај народ и ову државу.

Наравно, што се тиче ових зајмова, то је тек комедија за себе. Ми узимамо зајмове да реформишемо наша јавна предузећа, наше финансијско пословање, све оно што би Влада Републике Србије требало да уради за плату коју прима државна администрација, набујала у овој држави. Ми сада узимамо зајам да нам странци ваљда помогну у томе, а они ће опет узети већи део тих пара које ми од њих позајмљујемо за своје услуге, консултације и ко зна шта.

У том смислу, могу само да закључим да ово што сте ставили у основне циљеве који ће се остварити предложеним изменама и допунама Закона – боља информисаност корисника платних услуга као предуслов за већу заштиту њихових права, лакша упоредивост накнада у односу са другим банкама, смањење трошкова коришћења услуга повезаних са платним рачунима – све то је био ваш посао и пре шест година. Ви треба да одговорате што сте за ових шест година дозволили да се банке богате, а да грађани Србије сиромаше. Ништа ово стављање фластера на канцер неће помоћи да се сакрије ваша одговорност за оно што сте урадили на челу Народне банке Србије.

ПРЕДСЕДНИК: Потрошили сте време.

Пословник, Маријан Ристичевић.

МАРИЈАН РИСТИЧЕВИЋ: Захваљујем.

Даме и господо народни посланици, рекламирам члан 107. Пословника – повреда достојанства.

Слушали смо познатог привредника и пољопривредника Бошка Обрадовића. Највише смо чули о пљачки, о банкама, које су настале баш у време кад га је Коштуница делегирао да буде портпарол чачанске библиотеке. Да не заборавим Вељу Илића. Дакле, у време кад је заједно са њима пљачкао, рецимо, „Колубару“ – 50.000 евра за портпарола чачанске библиотеке, 50.000 евра, тек толико да му се нађе. Сениор Обрадовић – 60.000 објеката без дозволе за изградњу, али са дозволом за уградњу. За јуниора, сведочио Веља Илић. И данас он вређа достојанство Народне скупштине и прича о пљачки. Притом неће да каже да је опљачкао Хиландар, буџет Републике Србије, сопствену странку.

Наиме, овде су подаци, проверени, да је у изборној кампањи господин Обрадовић присвојио преко својих кандидата, који су

регистрали фиктивне предузетничке радње, 28.600.000 динара, именом и презименом, за намене – електрорадови, 5.665.000. Замислите странку која у кампањи врши електрорадове и они коштају 5.665.000! Фиктивни послови, прање пара, али за њега прање пара не вреди. Онда, Цвијановић, Борча, поправка рачунара, 9.698.000. Где ли је прошла та композиција, колико возова...

(Председник: Време.)

И на крају, човек који је опљачкао Хиландар, кога зову „Свети Бошкић Леворучица“ последњи је који може да прича о пљачки. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Да ли желите да гласамо о повреди члана 107?

(Маријан Ристичевић: Не.)

(Бошко Обрадовић: Повреда Пословника.)

Кад будете овде седели, врло радо ћемо саслушати ваш начин вођења седнице. Ја радим мало другачије.

Реч има Марија Јањушевић.

МАРИЈА ЈАЊУШЕВИЋ: Повреда Пословника. Указујем на повреду Пословника, члан 108, који се односи на то да сте ви дужни да се старате о примени Пословника, а то значи да не би требало да дозвољавате да се Пословник злоупотребљава у смислу реплике. Мада, да будем искрена, у овом случају Дверима је то одговарало, јер је потпуно јасно да на излагање председника Двери Бошка Обрадовића, конкретно о раду гувернерке Народне банке Србије, не постоје никакви други аргументи већ се прибегава блаћењу личности.

Нама лично одговара да ви показујете из дана у дан да немате противаргументе, да немате објашњење за своје понашање, већ је једино чему прибегавате блаћење. Ја вам заиста захваљујем што сте ми пружили прилику да подсетим и вас и грађане Србије да помно посматрају ток ове седнице и да просто само послушају шта и ко говори у овом високом дому и ко се како понаша.

Ми се држимо теме, бринемо о интересу грађана и не занима нас уопште све оно што вас лично овде, многе, карактерише. Ми се нећемо бавити нити прљавштинама које ви за собом вучете, нити „реповима“, како је у једном тренутку погрешила гувернерка. Нама је овде битан интерес грађана. Изволите, драге колеге, дајте контрааргументе, па ће и расправа бити поштовање овог дома, поштовање интереса грађана и нећете имати потребу...(Искључен микрофон.)

ПРЕДСЕДНИК: Хвала. Пажљиво сам саслушала повреду Пословника, позвали сте се на члан 108, а говорили сте у једној реченици, првој, само о садржини члана 27, па је било врло тешко пратити вас. Али, ето, имате олакшавајућу околност што се неки пут не сналазите, вероватно

због неискуства у раду Парламента, па ћемо вам опростити. Али не може да се гласа за повреду члана чију садржину не знате, очигледно, јер члан 108. говори о нечему другом а члан 107, чију садржину сте употребили, говори опет о нечему сасвим другом.

Реплика, гувернер Јоргованка Табаковић.

(Иван Костић: Пословник.)

Члан Пословника који говори ко води седницу је врло јасан.

Пријавите се, молим вас, док се не пријаве посланици.

ЈОРГОВАНКА ТАБАКОВИЋ: Захваљујем, председнице.

Искрено да вам кажем, овај се парламент изгледа много променио уназад неколико година. Да ли је могуће да неко са таквом лакоћом изговори у камере, пред милионским аудиторijумом, пред свима нама овде, такву неистину да се ја овде појављујем први пут после шест година?

Усвајали смо законе о унапређењу заштите корисника финансијских услуга, сет закона који унапређују рад у финансијском сектору 2014, 2015. године. Па чак и да мислим да ви нисте били у Парламенту, то не значи да време почиње од тренутка када сте ви овде ушли.

Та врста лакоће саопштавања неистина је нешто што не треба ни овом дому, не треба Србији. Могу ја да отрпим, ја сам овде дан, два, пет, недељу и бићу следећи пут са неким законом.

Није моје да вам држим обуку, али је срамота да кажете да помињем „репове“. Колегинице, реч је о репо операцијама. Верујте ми да се ја не бих ни сетила на шта сте алудирали да ми колега из скупштинских клупа Ковачевић није образложио (изгледа, боље зна ситуацију овде) да сте ви репо операције заменили реповима.

Да се ја вама представим, господине Обрадовићу: ја сам гувернер Народне банке Србије, изабрана у овом парламенту од стране владајуће већине, чији је највећи део Српска напредна странка чинила и чини, поносни гувернер Народне банке Србије, који није лобиста. Какав је то лобиста који је 5,3 милијарде вратио корисницима на основу одлуке НБС у 2015. години? Банке вратиле по основу једностраног повећања каматних стопа, што је НБС утврдила, забранила и наложила да се врати. Који је то гувернер пре мене урадио? Дакле, 5,13 милијарди само по том основу, а нећу да говорим о заштити корисника, где грађани сада имају право да им банке обрачунавају рате у истом курсу, врсти курса по којој им је одобрена рата кредита.

Не очекујем ја да ви причате о резултатима. Само очекујем да заштитите углед, сопствени и Парламента у којем наступате, тиме што нећете говорити оно што једноставно није истина, оно што је очигледно и доказиво.

Ја имам 58 година, шеста ми је година у мандату гувернера. Не трудим се да се икоме допаднем, никоме ништа не дугујем, сем онима који су овде гласали за мене, грађанима који су гласали за њих и за мене. Дугујем свом образу и економској политици Владе Републике Србије, чију сам економску политику дужна да подржавам и подржавам је. Дужна сам да обезбедим ниску инфлацију и да грађанима обезбедим да плата вреди, да немају порез који се зове инфлација, а био је, када сам дошла на место гувернера, 12,9% месечно. То је била инфлација коју сам затекла. Данас је на европском нивоу.

Извините, какву финансијску стабилност имамо у Србији сви заједно, не имате ви, него ми, јер делимо све? И не уживају у резултатима рада координисаних монетарних и фискалних политика, значи Владе и Народне банке Србије, само они грађани који подржавају СНС, него сви грађани. То је један минимум истинитости односа према самоме себи али и према другима.

Извините, колике су камате на кредите данас? Једанаест процентних поена су у просеку ниже каматне стопе на кредите данас од оних које сте имали пре него ова власт и ови коалициони партнери дефинишу економску политику. И не отимају се око заслуга ко је више допринео, него раде заједнички, јер су право лице државе Србије, која је данас уважена, поштована и пожељна инвеститорска дестинација. Зар ја вама да причам да ли би била пожељна инвеститорска дестинација да се овде дискриминишу било које категорије оних који раде, банке, привредна друштва, компаније, а сви имају циљ да зараде профит? И ваш је циљ, и мој циљ, и свих нас је циљ да живимо комфорно. Само се разликујемо, неки од нас желе да од поштеног рада, говорећи истину, не додворавајући се никоме, зараде плату и обезбеде себи испуњење жеља од те сопствене плате.

Говорите о профитима банака. Да, оствариле су банке у 2007. години већи профит у односу на 2016. годину. Преко сто милиона тог профита је резултат консолидације, тржишног спајања банака у Србији, петина је разлог томе. Значајан износ повећања тог профита је управо резултат мера Народне банке Србије, која је тзв. стрес-тестове и *AQR* тестове, посебне резултате истраживања којима смо од банака тражили да из својих биланса ишчисте проблематичне кредите, па су имале губитке у претходној години и зато добит у 2017. години изгледа већа.

Не љутим се ја на вас, знате, кажу – у рату и љубави су сва средства дозвољена. Није ово ни рат ни љубав, ово је парламент, ја сам гувернер, који не тражи уважавање зато што му на картици или на плочици то пише; тражим да ме уважавате као човека који преданим радом, са тимом који је наследио у Народној банци и стварао га, има резултате који су признати,

уважени и нису ствар ничијег утиска, него су конкретни подаци о којима говоре и они који не воле посебно ни експоненте извршне власти, ни Народне банке у Србији, али морају да се поклоне и одају признање.

Не тражим срећу у туђим главама. Не очекујем признање за резултате. Од себе највише очекујем и испоручујем резултате. Знамо и ви и ја, и ловорове венце и трње дају људи једне другима. Али да бисте нешто прихватили као трње или оптужбу, или да бисте прихватили нечију почаст као ловоров венац, треба бити човек. Најтеже је то данас. Човек. Треба бити човек.

Нису толико рогобатни и тешки ови изрази овде. Ово само треба знати читати. То је био разлог мог осмеха док ви говорите. Није ствар да погрешно разумете слику апстрактног сликара, шта је њоме хтео да каже. Ви имате прецизне информације овде, неупитне чињенице, где је свака банка била и досад дужна да опште услове уговарања свих производа достави грађанима. Прецизирање да једном годишње добију извештај о томе колико која накнада кошта ви изврћете да то данас почиње да буде обавеза Народне банке, гувернера који је, боже мој, дошао први пут овде за шест година. Знате, упитала сам се о коме говорите и да ли је ово земља чију стварност делимо.

Можемо да се разликујемо. Седела сам и ја као опозициони посланик овде. Никад се неистином нисам борила за глас и поверење. Никад се они који седе овде и подржавају ову политику нису неистином борили за поверење. То знају да цене сви они који су и послали све ове људе овде да закажу ову седницу, подрже ове законске предлоге, које ћемо, надам се, и усвојити.

Заиста, у интересу поштовања овог дома, који је за мене светиња, молим вас да говоримо језиком чињеница, јер ми неће бити тешко да одговорим на свако ваше питање, али дисквалификације и површно читање, извртање свих речи које су овде написане, извртање труда свих нас који радимо за добробит Србије – нећу вам оћутати ниједну неистину.

Молим вас да укажете минимум поштовања чињеницама. А ту сам негде и ја. Не смета мени, каже – поздрављам све министре... Ја се питам да ли сам ја ту, да ли смо заборавили да једни другима кажемо „добар дан“ и да се обратимо као људи који су овде дошли. Нисам ја овде дошла као приватно лице, дошла сам као гувернер. Не смета мени. Отрпела сам ја много тога. А знате шта је моја снага? Уверење да радите у интересу државе Србије и уверење да за државу Србију постижете најбоље. То је моја снага. Ниједна ваша увреда, ниједна неистина коју кажете, без обзира на то што ја то саопштавам на овакав енергичан начин, ја то тако и радим, неће мене да обесхрабри, ућутка или онемогући да ове законе браним онако како треба. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем.

Реч има народни посланик Маријан Ристичевић, повреда Пословника.

МАРИЈАН РИСТИЧЕВИЋ: Даме и господо народни посланици, рекламирао сам члан 103. још после излагања Марије Јањушевић, познате чупачице микрофона у Народној скупштини.

Дакле, на страну што се госпођа финансирала преко организације „Моја Инђија“, коју је финансирао Горан Јешић, ја њој и Бошку Обрадовићу нудим да уколико Бошко Обрадовић није био библиотекар, односно уколико није био портпарол чачанске библиотеке, поднесем оставку. Уколико њихова организација није из „Колубаре“, у време док су се радници закивали ексерима за своја радна места, док су секли прсте, уколико тада нису добили 50.000 евра, односно 4,2 милиона динара по тадашњем курсу од „Колубаре“, ја ћу дати оставку.

Уколико средства која су добили из државног буџета, која се, ако се не утроше, враћају у буџет – да ли је тако, гувернерко, господине Мартиновићу, ви то свакако знате... Уместо да се врате у буџет, она су фиктивно подељена предузетничким радњама које се воде на кандидате или одборнике њихове политичке организације. Ако то није тачно, ја Бошку Обрадовићу и госпођи Јањушевић нудим своју оставку. Ако су моје тврдње тачне, очекујем да моје колеге буду довољно искрене пред овим домом и да они дају оставку. Тим пре што је недавно у овом парламенту Бошко Обрадовић увредио моју супругу, Бошко Обрадовић, најновија десна рука Драгана Ђиласа, рекавши да носи наногицу и тиме јој угрозио здравље. Ево потврде да то није тачно.

Не очекујем да се он извини. Он је познати насилник над женама, вербални и физички. Када је њихова жена у питању, рецимо Јеремићева, онда иде плач, конференција за штампу. Наше жене очигледно нису жене. Зато од њих очекујем...

(Председник: Време.)

... Да, уколико сам рекао истину, они поднесу оставку, а ако сам говорио неистину, навео сам податке, ја ћу поднети оставку. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Члан 103. став 1, нисам вам дала по непосредно учињеној повреди.

Повредила сам Пословник, ако желите да гласамо? (Не.)

Захваљујем.

Реч има Милимир Вујадиновић, по Пословнику.

МИЛИМИР ВУЈАДИНОВИЋ: Хвала, председнице. Повређен је члан 109. који се тиче опомене народном посланику који употребљава увредљиве изразе и псовке.

Поштована председнице, много тога се променило од времена када је данашња гувернерка седела у овим клупама, и то мислим баш на овим местима где моја маленкост данас седи. Опозиција је тада имала веома озбиљне предлоге, водила конструктивне расправе са тадашњом влашћу. Данас се време много променило, имате само салву увреда, измишљотина, лажи и подметања.

С тим у вези, моје јављање је по Пословнику, а везано за тему коју је образлагао посланик Обрадовић. Па куд ће увредљивије од тога да кажете некоме, нарочито гувернеру Народне банке, да ради за нечије стране интересе или бог зна чије? Наравно, све је то неутемељено и још више лицемерно ако вам то каже човек који у политичком савету сопствене партије има особу која је, као члан Конзорцијума за нуклеарну физику и безбедност, радећи у једној великој западној земљи изјавила следеће, ради се о госпођи Јасмини Вујић, да будемо јасни, каже овако: „Постоји критична потреба да се заштитимо да наши нуклеарни потенцијали не оду у погрешне руке, поготово у Кини, Индији, Русији.“ И данас имате такву особу у политичком савету партије Бошка Обрадовића. Ко ту ради за чије интересе?

Ми, наравно, ово нећемо никада заборавити. А вас молим да не заборавите следећи пут да, по члану 109, изрекнете опомену за тај увредљиви израз Бошку Обрадовићу. Хвала вам.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Покушавам да водим седнице и да што мање изричемо опомене посланицима. Ако сматрате да сам морала да изрекнем опомену, гласаћемо о повреди члана 109.

Да ли желите да гласамо? (Не.) Захваљујем.

Посланик Костић, по Пословнику.

ИВАН КОСТИЋ: (Искључен микрофон.) Повређен је члан 27. Ви као председавајућа треба да се старате о примени Пословника. Већ други пут ми не дајете реч по Пословнику. Први пут када је говорник владајуће коалиције вређао чланове наше странке, говорио неистините речи, дакле лажи, и вређао породицу и по члану 109 требало је да изрекнете опомену. Не знам зашто ми овде немамо право да кажемо своју реч и да се држимо баш онога што је и уважена гувернерка Народне банке Србије говорила, да се поштује реч сваког народног посланика. Ми смо овде сведоци колико се вређа, колико се говори неистина, и за то се никад нисмо ... као што се држе чланови ваше странке сада.

Апелујем на председавајућу да казни опоменом сваког народног посланика који говори неистине. За све што је говорио претходни говорник може да се провери у правосудним органима да ли је иједна

правосудна пријава ... што није случај са члановима његове породице... набројали све... господина Обрадовића... (Не чује се.)

ПРЕДСЕДНИК: Хвала. Ако желите да гласамо... Не мењам став, трудим се да ова седница прође у току дискусија о теми коју имамо, а не да сведемо дискусије на лично омаловажавање и увреде. Ако ви сматрате да је требало, гласаћемо. Али апелујем онда да нико не започиње овакву врсту дискусије, да вређамо једни друге, него да говоримо о суштини, а нико никог овде није спречавао да говори двадесет минута о чему год је хтео. Нико није спречио посланика Обрадовића да заврши своју дискусију.

Повреда Пословника, Бранка Стаменковић.

БРАНКА СТАМЕНКОВИЋ: Хвала.

Повреда Пословника, члан 103, пре свега став 1. који дефинише да народни посланик може да укаже на повреду Пословника непосредно након учињене повреде.

Овде смо имали ситуацију да је председавајућа Гојковић након излагања посланика Обрадовића реч дала гувернерки Табаковић. Да је неко хтео да се јави за повреду Пословника, требало је то да учини непосредно након излагања посланика Обрадовића, а не након излагања гувернерке Табаковић. Значи, након тога није смела председавајућа уопште да да реч по повреди Пословника, изузев ако нису хтели да укажу на нешто у чему је погрешила гувернерка Табаковић.

Даље, имамо кршење исто члана 103. ст. 7. и 8. Два посланика из владајуће коалиције која су се јавила по повреди Пословника уопште нису образлагала повреду Пословника, већ су време од два минута искористила за бруталне нападе, који немају везе с повредом Пословника, на посланика Обрадовића.

Замолила бих председавајућу Гојковић, што се тиче прве повреде на коју сам указала, да се извине овом парламенту, да призна грешку и у том случају не морамо да гласамо о томе. А што се тиче ове друге повреде, да одузме два минута због злоупотребе повреде Пословника посланичким групама СНС и не знам тачно како се зове посланичка група овог другог посланика, јер тако налаже члан 103. став 8. Хвала.

У супротном, да се гласа.

ПРЕДСЕДНИК: Нисам хтела да вас прекинем да не бисте рекли да имам двоструке аршине, али члан 103, који говори да одмах непосредно по повреди морам да дам реч посланику, већ смо расправили и дала сам извињење посланику који је морао да чека и добио реч после излагања гувернерке Јоргованке Табаковић. Ако хоћете још пет-шест пута да поновим извињење, ја ћу то и урадити, али ви нисте могли сада да поново говорите о члану 103. став 1. непосредно по учињеној повреди, тако се завршава. Значи, грешка је сада била ваша.

Ја сам се извинила јер заиста јесам направила грешку – добила је реч гувернерка, а не Маријан Ристичевић који је први подигао Пословник. Овај други посланик, за кога не знате којој посланичкој групи припада, такође је из Посланичке групе СНС. Ово све заузима СНС, осим пар првих редова које заузимају наши коалициони партнери.

Знам да сам симпатична, али шта ћете. Мора неко и симпатичан да води ове седнице, не могу стално они намргођени, који немају духа. Шта да радим, таква је тура дошла. То је то.

Сад дозволите да се ми мало вратимо на расправу, то очекују грађани Србије од нас, а од Пословника једноставно нема вајде.

Заборавила сам, такође сам данас направила још једну грешку јер нисам питала известиоце надлежних одбора да ли желе реч. Сада морам да исправим ту грешку, јер процедурално могу и сада да дам реч, а то је Александра Томић, известилац Одбора за финансије.

(Бошко Обрадовић: Реплика.)

Сигурно ће данас бити дан реплика, повреде Пословника, шта год.

(Бошко Обрадовић: Онда повреда Пословника.)

Изволите.

АЛЕКСАНДРА ТОМИЋ: Захваљујем, председавајућа.

Очито је расправа била веома напета и због тога мислим да је било потребе да се да реч многим посланицима који су реаговали на несувисле коментаре код излагања гувернерке и министра господина Ђорђевића.

Пре него што пређем, као овлашћени предлагач, на тему, а то је избор Комисије за заштиту понуђача у поступцима јавних набавки, који је у надлежности рада Народне скупштине Републике Србије, још једном бих рекла да оно што смо имали прилике да чујемо заиста нема везе с темом и предложеним законима данас јесу паушалне изјаве. На сваку од тих изјава врло лако може да се одговори из простог разлога што, рецимо, питање када треба вратити неисплаћене плате из фирми које су биле у приватизацији и стечају није у надлежности рада Народне банке Србије.

Друго, када говоримо о томе да се омогући препродаја дуга одређених банака, говори се у тренутку када једна банка оде у стечај шта се дешава са депонентима те банке и са њиховим дуговањима. Нормално је да постоји правни след оног ко купује ту банку, па је логично да тај дуг преузме друга банка. Значи, то показује једно незнање уопште. Када већ желите да нападнете неког по природи оних закона који се доносе, онда треба да идете заиста са аргументованим нападом и реченицама, а поготово кад причамо о лобистима других банака. Морам да вас подсетим да смо у време до 2012. године имали тајкуне који су државне акције давали као гаранцију приватним банкама и тако узимали кредите и оптерећивали буџет Републике Србије. И, плус, имали смо и „Развојну

банку Србије“, „Металс банку“ и „Агробанку“, које су давале бесповратне кредите одређеним политичким странкама за изборе. Према томе, од 2012. године тога више нема.

Оно што је врло важно рећи, курс, који се до 2012. кретао од 84 динара за један евро до 123 динара за један евро, управо је давао могућност Народној банци да са банкама отвори један бизнис, у коме су се богатали они који су радили за те банке, а то су у сваком случају били појединци. Тако да све оно што је данас, захваљујући гувернерки НБС, у буџету Србије некада се преливало у приватне џепове. Тако да је потпуно разумљиво зашто је буџет Републике Србије до 2012. године дошао у ситуацију да нема да исплати плате и пензије.

Када говоримо о резултатима НБС, то ће говорити и овлашћени представник наше посланичке групе и мислим да му то неће бити уопште тежак посао. Ја бих рекла само испред Одбора, као овлашћени представник, када смо вршили избор Комисије за заштиту понуђача у поступку јавних набавки имали смо обавезу да распишемо оглас због тога што је четворо кандидата, од укупно девет који су подељени у три суда која се баве практично другостепеним одлукама приликом жалби у поступцима јавних набавки... Имали смо обавезу да распишемо јавни оглас јер је мандат за четири члана тих судова истекао 1. априла. Ми смо то урадили у заказаном року, 20. фебруара, тако да је 23. фебруара у листу „Политика“ и на сајту Народне скупштине Републике Србије оглас пуштен, да се сви заинтересовани, у складу са законом, који имају године стажа проведене у овој области, који имају положен правосудни испит, могу пријавити на овакав конкурс.

С обзиром на то да су услови конкурса високо постављени, због тога што траже искуство у овом раду, свега се шест кандидата јавило. Онда, у складу са праксом која је и прошле године била, када смо вршили избор ових кандидата, извршен је један тест у писменој форми где су питања састављена на основу Закона о јавним набавкама и Закона о управном поступку. Од шест кандидата, услов је био да се постави одређени лимит; од 42 питања која су носила по један бод, 34 бода, практично на 34 питања је требало да се одговори тачно.

Оно што бих рекла јесте да се показало да су од ових шест кандидата сви имали заиста јако велики број бодова и дошло је до тога да су суштински показали своје знање и на том писменом тесту. Били смо у обавези, као Одбор, да извршимо и усмени разговор са свим кандидатима. Оно што се показало јесте да се број бодова практично поклопио са нашим утиском и то је оно што је показало да су три кандидата која су конкурисала са правосудним испитом и носила највећи број бодова. Тако да су Весна Гојковић, Жељко Грошета и Весна Станковић кандидати који

су највећи број бодова постигли са правосудним испитом и били наш предлог после разговора. И Славиша Милошевић са 38 бодова, који је стекао искуство у Управи за јавне набавке. То су, у ствари, четири кандидата која су у Предлогу одлуке коју смо донели 23. маја 2018. године и утврдили на самом одбору.

Мислим да су и представници опозиционих партија имали прилике да учествују у овом процесу и када је у питању рад комисије која је спроводила писмени тест. Мислим да је било тешко донети ову одлуку зато што су сви кандидати били јако добри и њихово знање се негде мерило буквално са пар бодова.

Мислим да данашња седница заиста треба да иде у неком правцу стручне расправе, односно расправе која може, ако треба, да донесе и неке поправке у смислу амандмана на одређени предлог закона. Онда она треба да покаже суштину којом треба овај парламент да се бави, а то је отварање простора грађанима да лакше, једноставно спроводе поступке у односу са банкама.

Одлука сваког корисника услуга банака је његово лично право. Друго, банке су на тржишту капитала, једноставно, треба да се утркују својим услугама и на основу те конкуренције да сви корисници, односно грађани Србије заиста иду ка најбољим условима које ће у том тренутку за њих понудити на тржишту.

Мислим да је тај пут, у ствари, који је гувернерка дала овим сетом закона негде отворен. Сви напади које смо досад имали прилике да чујемо су личне природе, показују да они који то желе да нападну прво не познају тему, нису хтели ни да прочитају предлоге ових закона и онда је најлакше кренути ка тим личним увредама, типа – колика је плата људи који раде у НБС. То је увек једна паушална изјава којом желе да грађане Србије окрену против институција, али то им не доноси никакав бенефит и то неће донети никакву корист грађанима, па чак ни онима који имају проблеме са кредитима у „швајцарцима“.

Ми смо на Одбору имали прилике да чујемо тај одговор. Одговор је да 19.000 људи, који заиста имају реалне проблеме, који су се стекли у много година, и пре него што је ових шест година гувернер НБС госпођа Јоргованка Табаковић, не треба да прелију проблеме у буџет Србије који користи седам милиона грађана. Наравно да мерама које доноси НБС утерује банке у ред на одређени начин, да поштују стандарде који постоје у свим међународним институцијама и треба да буду исти. Управо ови закони утерују банке у тај ред. Због тога гувернерка има такву позицију, која можда данас и није омиљена код банкара, али, једноставно, навикава банке да морају да поштују правила која важе у свим развијеним

државама, не само чланицама ЕУ него и оним које поштују ове стандарде а нису чланице Европске уније.

Мислим да је нама данас задатак да на што бољи начин презентујемо грађанима Србије шта је то добро што ће ови закони да донесу, а не да се бавимо тиме да нападамо без разлога, политичким путем, зарад јефтиних политичких поена појединих малих странака и странчица, покрета, да би они добили који минут више рекламе на РТС-у.

Хвала вам, госпођо гувернерка, што нисте хтели да улазите у овакве расправе које се односе на одређене увреде, јер то више говори о њима који дају увреде, него о нама који желимо да дамо одговор на овакве нападе. Хвала због тога што данас грађани Србије треба да виде колики су резултати за ових шест година постигнути. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем.

Реч има Војислав Вујић.

ВОЈИСЛАВ ВУЈИЋ: Уважена председнице, госпођо Табаковић, господине министре Ђорђевићу, овде је данас најбитније у ових претходних, колико, већ три сата, колико траје ова расправа, ово што је колегиница Томић рекла, а то је једно велико признање пре свега за ваш рад када је у питању стабилност и курс евра у Србији у последњих неколико година. Тиме сте пре свега, поред политичке стабилности која је свакако присутна, велико поверење увели код свих оних који се баве економском стабилношћу. Значи, свако ко се бави увозом, извозом сада већ слободније и много лакше може да прави планове како треба да ради.

Ви сте за ових пет-шест година, колико обављате ту функцију, радили врло тешке и одговорне ствари. Хоћу да искористим сада прилику управо због тога да вам кажем да треба да наставите тешке ствари, а испровоциран једним насловом у дневном часопису „Данас“, на страни која се бави политиком. Наслов каже овако: „Нишлије не дају аеродром, али подржавају Вучића“. Урађено је једно истраживање, данас је објављено, и то истраживање, без обзира на актуелну ситуацију, где су грађани давали онакве или овакве коментаре, каже да када радите и неке ствари које народ не прихвата, али у суштини доносе добробит сваком ко живи у Нишу, када се направе резултати, подвуче линија...

(Народни посланик добацује.)

Нажалост, колега, вас у том истраживању нема. Нажалост, ни вашег лидера. Ту је господин Александар Вучић поново у врху и он је оцењен оценом 3,38; други иза њега је Драган Марковић Палма са оценом 3,13; трећи по реду је господин Ивица Дачић са 3,03. Немам разлога даље да читам. Значи, ако наставите тим темпом и овако како сте досад радили, не сумњам у ваш нови мандат и нашу подршку ћете сигурно да добијете.

Када је у питању Посланичка група Јединствена Србија, за свих десет закона који се данас налазе на дневном реду ми ћемо да гласамо. Закони који су директно везани за вас из Народне банке Србије јесу првих седам закона, а то су: Предлог закона о заштити корисника финансијских услуга код уговарања на даљину, Предлог закона о финансијском обезбеђењу, Предлог закона о међубанкарским накнадама и посебним правилима пословања код платних трансакција на основу платних картица, Предлог закона о изменама и допунама Закона о платним услугама, Предлог закона о изменама и допунама Закона о Народној банци Србије, Предлог закона о изменама и допунама Закона о привредним друштвима и Предлог закона о изменама и допунама Закона о стечају.

Оно што је мени привукло пажњу у вашем уводном излагању јесу пре свега платне картице. То је последњих седам, осам, десет година ствар коју већина грађана Србије не може да заобиђе. Нажалост, добар део грађанства није ни био упознат са свим стварима и трошковима који прате коришћење такве картице. Оно што сте ви данас рекли... Мени је жао што је, врло је битно и то да кажем, гледаност Скупштине на рекордно ниском нивоу. Значи, Скупштина Србије никада није мање гледана него у неко скорије, последње време, пар месеци. Ово што сте ви данас рекли је ствар која треба да се понови. Ја вас молим да нађете начин да, управо оним речима којима сте то нама данас испричали, таква информација дође до грађана Србије.

Неко каже да ли је то требало урадити раније, да ли је требало... Ради се онолико колико се може. Чињеница је да сте препознали шта је требало урадити најраније, а то је да се стабилизује евро, и то сте урадили, курс је стабилан. Ово је ствар која не може да се реши преко ноћи. Сви ови закони иду у том правцу. Изгласавањем ових закона грађани ће бити још сигурнији него што су досад били, али, наравно, незнање ником није оправдање. Свако је морао, пре него што је узео било какав кредит или било коју картицу, добро да се информише.

У склопу с тим хоћу да кажем следећу ствар: за кредите који су индексирани у „швајцарцима“, ја ту не видим вашу кривицу. Али, исто тако, велики број грађана је обманут. Чули смо малопре, преко 20.000 породица. Понављам, није ваша кривица, али вас молим, у име свих нас посланика, да дате предлог неког конкретног решења. Не смемо дуго ту да чекамо, ту не смемо да имамо статус кво. Било би коректно да у неком периоду, у следећем мандату, од вас добијемо предлог како ћемо овај проблем заједнички да решимо.

За мене је информација да се од 97% трансакција које се дешавају преко платних картица 80% обавља у иностранству. Ја сам се фрапирао када сам то чуо. Што се тиче грађана и избора банке, не треба нико да

жури у избору банке. То је слобода сваког ко прима плату преко рачуна, преко било какве комерцијалне банке, да оде да се распита о условима. Наравно, ти услови су променљиви и то диктира тржиште.

Не могу да кажем да радите за било чију страну, како је рекао малопре неко од колега из СНС-а, да протежирате стране банке итд. Ви сте урадили конкретне ствари, са којима се већина тих банака у једном тренутку није сложила, али сте решили да ћете да истрајете у томе и то сте урадили. Ја вас подржавам на том путу. То нас враћа на онај почетак – када радите тешке ствари, резултати не изостају.

Што се тиче Предлога закона о изменама и допунама Закона о привредним друштвима и допуна Закона о стечају, које је господин министар Ђорђевић образлагао, колеге из моје посланичке групе ће тиме да се баве детаљније, а ја ћу да се осврнем на три закона која се односе на потврђивање различитих споразума.

Први је Предлог закона о потврђивању Споразума о зајму између Републике Србије и Међународне банке за обнову и развој, Предлог закона о потврђивању Споразума о зајму између Републике Србије и Међународне банке, опет, за развој, објаснићу детаљно о чему се ради, и овај трећи који се односи опет на зајам између Републике Србије и Међународне банке за обнову и развој а односи се пре свега на финансирање пројекта из здравства.

Када је у питању овај први, пише да је предвиђено да овај циљ буде достигнут у оквиру три кључна стуба. Ја ћу да прочитам само први и образложићу зашто: стуб А – Управљање јавним расходима. Програмски развојни циљ овог стуба јесте унапређење управљања јавним расходима јачањем управљања јавним финансијама и реформом кроз: 1. унапређење контроле и евидентирање обавеза и кашњења; 2. реформу јавне управе и утврђивање максималног броја запослених на неодређено време у јавном сектору; 3. мапирање радних места у циљу рационализације структуре плата у јавном сектору и доношење подзаконских аката у складу с тим. Нећу даље да идем.

Зашто сам ово прочитао? Свака општина у Србији, сваки град у Србији са својим буџетом јесте једна држава у малом. Значи, оно што ми радимо овде када су у питању велики буџети, исто то раде општине и градови када су у питању њихови буџети.

Код мене, одакле долазим, а долазим из општине Врњачка Бања, имамо ситуацију где би председник Општине пре свих ово требало да поштује, али председник Општине је од ове рационализације, бар какав је случај код нас, искористио своју позицију да пре свега запосли своју ужу и ширу фамилију.

Ако ми из Јединствене Србије на републичком нивоу данас подржавамо све ове споразуме и законе, а да они у свом циљу имају оно за шта им и јесу намене, ја вас молим да онда нађете механизам да функционерима који представљају општине и градове скренете пажњу да они на својим локалима управо ово не злоупотребавају.

Друга ствар за коју бих волео да се чује, то је оно што сам министру здравља рекао бар три пута овде у пленуму и дао ми је чврсто обећање да ћемо да решимо, а опет може да се тиче и Предлога закона о потврђивању Споразума о зајму (Додатно финансирање за Други Пројекат развоја здравства Србије). У Врњачкој Бањи већ седам година у целофану стоји опрема која служи за дијализу! У Врњачкој Бањи, која је велико туристичко место, а велики број људи који имају здравствену обавезу и морају да посећују такве центре не долази зато што то одељење није у функцији. Сви људи који имају такве здравствене проблеме путују у Краљево, 25 км, сваки дан на дијализу и враћају се, а код нас та опрема стоји у целофану. Закључан стоји простор који је комплетно опремљен за дијализу у смислу инфраструктуре (објекти, кревети, собе итд.).

Ја вас молим, уколико имате могућност у Влади, господине Ђорђевићу, вама да кажем, пренесите колегама на неком састанку – ја ћу овде искористити прилику када буду поново колеге седеле испред нас као што то данас радите ви – реците им да овај проблем коначно реше. Значи, за ово нису потребна велика додатна средства. Ово стоји у целофану. Лично мислим да ово има рок трајања. Ако из неког разлога, не знам какав је то, не желе да покрену у Врњачкој Бањи, дајте да то некоме дамо ко ће да искористи на прави начин.

Још једанпут, што се тиче свих закона, Посланичка група Јединствене Србије ће да подржи ове законе. Верујем да ће госпођа гувернер у свом следећем мандату и ове ствари које нису још готове до краја да заврши. Још једанпут скрећем пажњу, нисте одговорни и нисте криви за све оно што се десило са кредитима индексираним у швајцарским францима, али вас молим да нам понудите неко решење. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ (Владимир Маринковић): Хвала, колега Вујићу.

Поштовани народни посланици, сагласно члану 27. и члану 87. ст. 2. и 3. Пословника Народне скупштине, обавештавам вас да ће Народна скупштина данас радити и после 18 часова због потребе да Народна скупштина што пре донесе акте из дневног реда ове седнице.

Реч има народни посланик Александар Стевановић.

Изволите.

АЛЕКСАНДАР СТЕВАНОВИЋ: Хвала лепо.

Уважени потпредседниче, уважена гувернерко, уважени министре, даме и господо, данас имамо сет пет закона који су директно везани за Народну банку Србије, један закон који је последица измене тих пет закона и један закон који је, како да кажем, више наслоњен на неке друге ствари, такође, три врло битна међународна уговора о зајмовима.

Када је реч о првих пет закона везаних за Народну банку Србије, могу да кажем једну ствар, да су ти закони нешто што смо дуго чекали, али оно што остаје као моје велико питање, посебно закон везан за накнаде за кредитне и платне картице – зашто смо толико дуго чекали? Дакле, постоје људи који су годинама указивали на то да се форсира кеш економија тиме што за релативно мале трансакције, а много је малих трансакција у Србији, готово да се људима који имају СТР не исплати продавати робу. Значи, ако неко дође и купи вам за двеста динара, а платите високу фиксну провизију, не можете зарадити ништа, чак сте и на губитку.

Дубоко поздрављам што је ових пет закона стављено пред Народну скупштину Републике Србије, међутим, оно што мене дубоко жалости јесте то што смо морали да чекамо доста времена. А поготово верујем да то жалости људе који су у неком моменту одлучили чак да избаце и ПОС терминале из својих продавница. Али, како да кажем, то је било, а сада имамо нешто што би вероватно требало бити боље.

Дубоко подржавам жељу за једном озбиљном расправом. Иако сам човек који вероватно највише воли слободу говора и сматра је светињом, и слобода говора може да подразумева да кажете и паметне и оне ствари које су мало другачије, мислим да је за озбиљну расправу потребно барем минимално знати материју. Стога је јако добро ако будемо имали што више озбиљне расправе о стварима које заиста могу да побољшају живот грађана Србије. Такође, јако је битно да имамо озбиљну расправу када будемо расправљали о детаљима и да се расправља у детаљима баш о свим стварима, не о два члана. Надам се да ће заиста да буде тако, јер нема разлога да имамо два дана озбиљне расправе а, рецимо, три дана расправе која је мало другачија.

Када је реч, пошто је ипак ово расправа у начелу, о достигнућима Народне банке Србије, ја ћу то оставити више када буде било расправе о избору гувернерке, која нам ускоро следује, јер прошло је већ шест година. Оно што је извесно јесте да резултати постоје, и то врло добри резултати, када је реч о инфлацији, стабилности девизног курса и каматним стопама. То је за сваку похвалу будући да је то основни задатак Народне банке Србије. Народна банка Србије, као и свака централна банка, постоји да би нам обезбедила да имамо стабилан новац, јер стабилан новац је смисао сам

по себи. Све остало је, како да кажем, врло креативно тумачење чему служи централна банка.

Сада да мало више кажем о овим законима који су везани за Народну банку Србије. Када је реч о закону који се бави питањима колатерала углавном, добра је ствар што тај закон стиже на дневни ред, јер ми у овом моменту живимо у земљи у којој финансијско тржиште умире. Промети Београдске берзе су такви да, како да кажем, понекад вам се чини да су у своје време боље мењачнице у Београду имале јачи промет. Додуше, и гувернерка је на неки начин убила добар промет мењачница стабилношћу курса, тако да видите да свака ствар има и неке нежељене последице.

Него, шалу на страну, финансијско тржиште у Србији је заиста умируће и потребно је учинити све да би оживело. Добро је што колатерали отварају могућност да финансијско тржиште, како берзанско тако и ванберзанско, заживи у области хартија од вредности, које су јако битне да бисте ви у нашој земљи могли управљати како задуженошћу тако и ризицима. То је јако добра ствар и ту је у самом тексту закона тешко наћи неку већу примедбу, посебно имајући у виду да се зна како је закон написан и да је он у оквиру једне лепе целине која се зове Поглавље 17, о којој сад не бих говорио у детаљима, пошто је и даље, што би се рекло, са ограниченим приступом.

Такође, добра институција која се јавља у овом закону је што имате *close-out netting*, институцију која је овде преведена као нето изложеност, али ја бих више преферирао израз коначног салдирања, мада, кажем, врло често је то питање праксе који ће израз заживети. Дуго времена смо имали дилему да ли имамо финансијске деривате или деривативе, пошто је неке ово прво подсећало на нафтне деривате, али смо усвојили ову прву терминологију као званичну терминологију у Србији.

Овај институт *close-out netting*-а помаже јако да велика количина активе не буде заробљена и непродуктивна у једном дужем временском периоду, него да се управо кроз институцију коначног салдирања ослободи добар део ње и, наравно, употреби у сврхе које су продуктивне. Дакле, јако је битно увек да имате заштиту свих поверилаца у стечајним процесима, али када имате много везаних поверилаца, са везаним интересима, потпуно је без везе да не дођете на нето позицију и имовину која служи за развој бизниса једноставно ослободите да буде употребљена на продуктиван начин. Опет кажем, то је јако добро, то је једна међународна финансијска институција, која постоји у свету. Штета је што смо чекали толико времена, али, рећи ћу још једанпут, боље икада него никада.

Друга ствар везана за накнаде, исто је то била начелна примедба, јако је добро што су накнаде сведене на 0,2% и 0,3%, уз један прелазни период. Јако је лоше, кажем, што смо чекали и имплицитно стимулисали кеш економију. Немам ништа против кеша као таквог, али кеш најчешће има неке нуспоследице, када једна земља много користи кеш у платном промету, и обично су те последице да се олакшава бављење неким бизнисима који баш нису пожељни или су нелегални или су у сивом сектору.

Дакле, с те стране јако је добро што смо смањили накнаде и што ће сада коначно бити могуће да имате много ситних трансакција платним картицама, а да благодети тих ситних трансакција платним картицама не плаћају трговци из свог цепа, што је, претпоставићемо, прилично лоша ствар.

На неки начин, то ме подсећа на то када имамо неке проблеме у неким другим областима. Рецимо, годинама је требало да се у Европској унији нпр. заврши са великим накнадама за роминг, и у једном моменту је завршено. Тако да ме је ситуација са платним картицама неодољиво на то подсећала и добра је ствар, кажем још једанпут, што је са тим завршено.

Такође је за похвалу то што имате институцију раздвајања накнада (*unblending*), то је једна јако добра ствар у целом Предлогу закона.

С те стране, и један и други закон ће донети нето позитивне ефекте. Кажем, моја је жалост што се то није десило много раније, било би много боље да је таква ситуација била.

Вратићу се још једанпут на овај закон о колатералима. Јако је битно што ћемо створити могућност да имамо бољи менаџмент јавног дуга и боље управљање и кроз валутну структуру и боље управљање ризицима, али оно што је мени, као некоме ко воли да више прича о привреди приватно, јако битно, то је да ће у суштини бити омогућено да се боље управља истим тим ризицима и приватном сектору.

Такође, за поздравити је и то што је начин како је дефинисано располагање колатералом много бољи него што је досад био случај. То је још једна ствар коју у овом моменту заиста вреди поздравити у решењима која постоје у овом закону.

Када је реч о закону који омогућава да се склапају уговори на даљину, уговори на даљину већ сада постоје у банкарском сектору Србије. Банке су ишле доста у правцу *e-banking*-а, што је потпуно разумљиво, јер један од најнепотребнијих трошкова на свету за банке је, наравно, да имају много канцеларија, у којима се посао не обавља електронски него традиционално. Банке су заиста имале интерес да саме буду највећи промотери уопште електронског пословања у државној управи и у приватном сектору.

С те стране, тај сектор се развијао доста добро, морам признати, али добро је што су у закону дефинисана нека решења која омогућавају да се избегну неке замке које настају као последица неуједначеног знања. Неуједначено знање је иначе велики проблем када улазите у било какав вид односа, било да је уговорни, било да је расправа, и најчешће онај који нема довољног знања извуче дебљи крај. На пример, када неко ко нема довољно знања о банкарском сектору, и поготово довољно правне моћи, улази у трансакцију на даљину, велики је подстицај банке да проба да искористи ту асиметрију знања.

С ове стране, добро је што су уведена нека решења; поздрављам то запажање да је двофакторска идентификација сасвим довољна за трансакције до 600.000. Двофакторска идентификација је иначе добар начин да се заштитите и већина банака то примењује. Јако је тешко да на два места паднете у исто време, а и ако паднете, сами сте криви, да вам неко узме и мобилни телефон, и број телефона, и картицу и ове остале податке. Онда мислим да није чак ни до банке, него до онога ко је неопрезан према сопственој имовини. За преко 600.000 у реду је да постоји електронски потпис, из неких других разлога; ту је више реч о заштити код правних лица.

Код Закона о Народној банци Србије, колико видим, суштина је да је расформирана једна Управа за надзор, која је припојена другом телу НБС. То је ствар процене Народне банке Србије. Добро је што су мењачки послови враћени под окриље Народне банке Србије, јер ту по природи права припадају, а и по елементарној логици.

Код платних услуга, који је пети закон у овом сету, мени једно питање остаје прилично интересантно. Дакле, каже се да, ако је настао одређени губитак услед тога што сте изгубили носиоца којим се обавља платни промет, не постоји већа обавеза банке од 3.000. Да ли у овом случају конкретно... Ја ћу поставити питање које ће мало чак деловати лаичко, али ме изузетно занима да ли то значи ако неко нпр. изгуби картицу која је бесконтактна, ако та особа на време не примети губитак картице – то је, морам признати, велика неодговорност – да ли то и даље значи да банка одговара до 3.000, тј. да корисник те картице одговара до 3.000. Јер у том случају су, како да кажем, стављени у мало повлашћени положај у односу на некога ко изгуби кеш. И да ли, у ствари, на тај начин преваљујемо... А увек је јако лепо емитовати нова права, ја то знам, и стварати друштво у коме људи не желе да прихвате ризик и личну одговорност, то увек добро звучи. Дакле, да ли се то односи и на овакав тип картица и, ако се односи, због чега је то тако? Јер, кажем, подстицало би у ствари... Најчешће, превали се трошак нечијег губитка картице или

злоупотребе неког другог инструмента платног промета на оне који томе приступају са дужном пажњом.

Све у свему, ових пет закона у начелу су добри и представљају једно солидно унапређење и од тога ће имати користи, заиста, потрошачи у Србији и корисници свих услуга, како банкарства тако и на финансијском тржишту. Они нису, наравно, једини закони које ми треба да донесемо, многи од њих су зацртани у плану, у Поглављу 17 и могу рећи да нас ту чека још доста посла. Али, кажем, ових пет закона јесу нешто на шта ми у Посланичкој групи Слободни посланици немамо неке суштинске примедбе. О мањим примедбама ћемо говорити када дође време за расправу у начелу, ако дође уопште.

Када је реч о Закону о привредним друштвима, јако је добро истаћи што се раде нека побољшања која ће нам омогућити да имамо више е-Управе у Србији и да, у ствари, постанемо једног лепог дана е-Србија, земља која је заснована на електронским технологијама и уопште на информационим технологијама, што је једно велико задовољство како за грађане тако и за бизнис.

Оно што мени ствара одређену дозу nelaгоде јесу институције које се помињу, везано за принудни откуп од несагласних мањинских акционара. То је разлог за одређену дозу скепсе када је реч о закону у целини. Када је реч о решењима која се односе на е-пословање, решења јесу на месту.

Када је реч о другим стварима, које су последица нашег усаглашавања код једног другог поглавља, када је реч о путовању Србије у ЕУ, када је реч о Поглављу 6, ту исто имамо неке ствари да урадимо, али, суштински, ту немамо неке велике замерке које су стигле од стране ЕУ. Штавише, очекује се да нам Поглавље 6 буде прилично једноставно, за разлику, понављам, од неких других поглавља.

Тако да ће моје питање за министра бити да мало детаљније појасни институцију принудног откупа код несагласних мањинских акционара, јер када је реч о људским правима и у свему осталом у демократији је кључно како се односите према мањини. Тако је код акционарства кључна ствар како се односите према мањинским акционарима. Ту се, у ствари, гради успешност једног друштва у области корпоративизације и уопште у области акционарства. Акционарство је једна од области у Србији које каскају; зато је битно имати што боља решења, да бисмо могли уживати све бенефите акционарских друштава која су настала као плод нечије иницијативе, а не, најчешће, као плод промене власничког статуса предузећа која су некада била у јавном, односно државном власништву.

Када је реч о Закону о стечају, овај закон јесте заиста условљен, ту сте потпуно у праву, и углавном се већина измена односи на *close-out*

netting, односно институцију коначног салдирања. Те измене ће много допринети томе да стечајни поступак функционише боље, ефикасније. Наравно, свака измена закона, укључујући ових осталих шест, повлачи могућност да се након почетка примене открије да може бити неких последица које могу бити лоше, да се сваки закон може злоупотребити кроз подзаконска акта. То је све могуће, али је сама институција *close-out netting*-а добра ствар за ефикасност процеса стечаја.

Коначно, имамо и три закона која се тичу зајмова са Европском банком за обнову и развој. Када је реч о аранжманима Републике Србије са Европском банком за обнову и развој, добра страна тих закона је што су зајмодавци у овом случају јако заинтересовани за то како ће се новац трошити. И јако су заинтересовани за ефекте тих закона. Обично, пре него што се могу повући средства, ви морате нешто да урадите. То није само начелне природе, да се Европска банка за обнову и развој увери да ће Србија моћи да врати те паре из буџета, пошто у овом моменту нико нема те сумње да Србија може да сервисира дуг, него траже нешто више – траже резултате да бисте могли вући новац. Саме каматне стопе, приступна накнада и остале накнаде дефинисане су на начин који у овом моменту није лош за Републику Србију и задужење тог типа, уз добар програм, има оправдање.

Међутим, оно што вам не може ни *IBRD*, а то сам говорио још пре годину дана, када је био други министар, у ствари тада је био бивши министар финансија, када смо расправљали о тим законима... Не може вас *IBRD* никада натерати да ви сами максимално приљезно не реструктурирате Железнице Србије и ЕПС. За оба та посла, за која ће нама као Републици Србији дати одређена средства, која у случају ЕПС-а и Железница Србије износе 160.000.000 евра, вас не може нико натерати да ви сами себе не минирате и да сами не тражите неке рупе у програму који сте сами дефинисали. То јесте кључни задатак оних који управљају овим великим системима. Сто шездесет милиона за намене које су осмишљене у закону могу та два система подићи на један ниво који ће бити доста добар, да се, што бих ја волео и моја посланичка група, та предузећа једног дана изведу на берзу и буду у служби како грађана Србије тако и инвеститора, тако и развоја целокупног финансијског сектора. Та два предузећа би могла дати одличан замајац, али данас нису зрела за тако нешто.

Дакле, цела прича о ових 160.000.000 није да ли ћемо ми имати контролу и да ли су намене које су осмишљене у тим зајмовима најбоље могуће, него да ли ћемо иза првог нивоа контроле имати заиста исправно мерење учинака и нећемо покушавати да будемо паметнији, барем они који управљају тим системима, и од самог програма и од жеља како да се

ти системи поставе. То је један озбиљан задатак и мислим да ћемо још много пута у начелу расправљати о томе како се та два система постављају, јер они су још увек далеко од тога да буду постављени на начин да би били истински развојни ресурси Србије. Али оно што је штета, ако изгубимо икад време у том процесу, изгубићемо неке јако добре ствари.

Када је реч о 25.000.000 за здравство, свакако, то је нешто што је потребно, али оно што је очајно потребно нашем здравству јесте да престанемо да га реформишемо секиром и да направимо сада, пошто нам истиче постојећа Стратегија заштите здравља у Србији, нову стратегију, која ће ићи у сусрет тим изазовима и где неће једини изазов бити како да сецкамо секиром расходе, него како да пробамо да направимо један разумнији начин управљања како ефикасношћу, тако и управљања односно менаџмента здравственим сектором. Јер, код нас још увек робујемо неким заблудама па осцилирамо између политичког управљања здравственим сектором и управљања на начин да га воде лекари. У пракси ни једно ни друго решење није најсрећније и ту треба размислити о томе да на челу институција у здравственом сектору морају бити тимови у којима имате и менаџере, професионалне, и људе из здравства. Само тако можемо постићи да наше здравство не буде проблем у овом моменту.

Ту могу поменути управо тачку 3б у целом том аранжману, где се истиче једна област која се код нас јако политизује и врло често користи на начин који није добар, а реч је о расправи о томе колико има оболелих од канцера и колико људи умире од тога.

Дакле, много је ствари у здравству које могу да се реше и мислим да је ових 25.000.000 потпуно у реду, али ствар је, кажем, како ћемо то употребити.

Коначно, имамо и закон везан за Поштанску штедионицу и друге финансијске институције. Искуство нам је рекло да смо досад имали заиста проблеме с тиме да нам баш домаће институције у финансијском сектору нису најбоље функционисале, а да смо много боље резултате имали са неким другим институцијама где ми нисмо били власници. Било би добро да једном дођемо до тога да и домаће финансијске институције могу колико-толико добро да функционишу. Хвала вам на пажњи.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, господине Стевановићу.

Реч има гувернерка Јоргованка Табаковић.

Изволите.

ЈОРГОВАНКА ТАБАКОВИЋ: Не могу да пропустим прилику, био би грех да не похвалим вашу припремљеност по законима, посебно оним које је Народна банка Србије предложила. Покушавам да схватим да ли сте све време били у току са јавном расправом коју смо имали, посебно о

Закону о финансијском обезбеђењу, која је малтене трајала до пре неки дан али је формално и угрубо завршена крајем 2016. године. Честитам и питам се како ће се сад достићи референца овог нивоа ваше дискусије.

Баш зато што сте тако перфектно, упућено и детаљно говорили о овим законима, ја вам дугујем једну малу исправку, немојте ми замерити – инфраструктура финансијских тржишта је у девеци, не у седамнаестици. То је једина моја исправка, не замерка.

Али ја вама дугујем објашњење шта смо чекали досад са ограничавањем међубанкарских накнада. Европска унија је то урадила 2015, 2016. године. Многи из нашег комшилука и не покушавају то да ураде. Ми смо то радили тако да је пет месеци трајала јавна расправа, завршили смо је у септембру 2017. године. Желели смо да сви заинтересовани учесници, јер су ту огромни интереси, огромне навике оних који су навикли да у Србији може све, дају конкретан допринос у неким конструктивним решењима.

Да, заслужујемо примедбу шта смо чекали досад, али смо овог тренутка када смо изашли пред вас са овим решењима спремни да бранимо сваки члан и сваки став сваког члана до краја, знајући да је ово решење које више не може да чека и које не сме да буде релативизовано ни на који начин.

Још једном се захваљујем и волела бих да овако наставимо да разговарамо. Свака част.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, госпођо Табаковић.

Реч има министар Ђорђевић.

Изволите.

ЗОРАН ЂОРЂЕВИЋ: Поштовани посланиче, да одговорим на ваше питање када је у питању ваша недоумица око мањинских акционара. Наиме, овим законом суштински нису дирана права нити мањих акционара, нити се суштински мењао Закон, само је прецизирао и, ако могу тако слободно да кажем, њихова права су чак повећана, а никако смањена. То се чинило овим предлогом закона од члана 515. до 523.

Чланом 515. Закона прецизира се да се одлука о принудном откупу свих акција преосталих акционара друштва доноси без обзира на терете, забране располагања, ограничења и права трећих лица на тим акцијама, јер у пракси је претходна формулација изазивала недоумице да ли су акције на којима је била установљена залога могле бити предмет принудног откупа.

Чланом 516. Закона, измењеном одредбом се подробно и хронолошким редом прописује да у самој одлуци о принудном откупу треба да буде утврђена цена акција које су предмет принудног откупа, као и питање регистрације, достављања одлуке Централном регистру, као и

депоновање средстава за исплату цене. Такође, уређено је да се начин и рок исплате цене врши у складу са правилима пословања, односно да се пренете акције уписују на рачун откупиоца без терета, забране располагања, ограничења и права трећих лица, из разлога што је у члану 515. став 1. закона уређено да се одлука о принудном откупу доноси без обзира на терет.

Члан 519. Закона се брише из разлога што се изменама члана 516. уређује питање регистрације одлуке о принудном откупу, као и њено достављање Централном регистру.

Члан 521. Закона се прецизира тако што се из истог бришу одредбе које су изазвале недоумице у пракси. Наиме, брише се одредба којом је било прописано да надлежни суд обавештава Централни регистар депо и клиринг хартија од вредности ради обустављања исплате цене акционарима чије су акције предмет принудног откупа ако је поднет захтев да надлежни суд у ванпарничном поступку утврди вредност тих акција. Одредба је брисана зато што је стварала проблеме у пракси у смислу да обустава исплате цене према свим акционарима нема смисла, као и због тога што није у питању обустава поступка.

Предлог закона у целости мења и члан 522. Закона због потребе за великим бројем интервенција у његовим одредбама. Постојећа одредба је била недовољно прецизна и постојала је потреба да се одредбе систематизују у ситуацији ако друштво не утврди цену за откуп акција, па је дата заштита контролном акционару да може пред надлежним ванпарничним судом да утврди цену. Такође, измењеном одредбом дат је одговор и на питање шта се дешава уколико се не исплати утврђена цена, па је уведена одредба којом се прописује да уколико контролни акционар не изврши исплату утврђене вредности акција, акционар може поднети тужбу надлежном суду ради исплате.

Можда најподробније, када су у питању мањи акционари, Предлог закона то прецизира у члану 523. Закона, који се усаглашава са Законом о преузимању акционарских друштава, који не прави разлику између цене у добровољној и обавезујућој понуди. Наиме, цена се у оба случаја формира на исти начин, па мањински акционари овако неће бити у неповољнијем положају у односу на постојеће норме.

Стога, ето и вама одговора на питање – да се суштински није мењало, прецизирано се, а водило се рачуна о мањинским акционарима. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, министре Ђорђевићу.

Реч има народни посланик Зоран Живковић.

Изволите, колега.

ЗОРАН ЖИВКОВИЋ: Хвала.

И ја исто мислим да су ово добри закони и зато ме чуди зашто опет стара грешка са тим заказивањем преко ноћи. То није кривица Народне банке, то вероватно није кривица ни надлежног министра, то има везе са вођством Скупштине, односно са председником вероватно, која одређује када се то заказује. Рећи ће се да је хитност била примарна. Зашто онда јуче није била седница? Зато што је јуче последњи четвртак у месецу, па су морала да буду посланичка питања. Нема никакве потребе да се једним шибицарским односом према јавности квари нешто што је добро.

Дакле, закони који су дошли из Народне банке су генерално, можда уз неке мале, козметичке измене, можда у речнику и неким стварима, нешто што је добро. Слажем се са колегама које су рекле да је то могло да буде раније. Сагласан сам и са тим да је и гувернерка признала да је њој жао што то није могло да се деси раније. Имамо тих пет закона, један се ослања добрим делом, овај први, уговор на даљину, на Директиву ЕУ из 2002. године, закон о финансијском обезбеђењу на Директиву из 2008. године, платне картице на 2015. годину, платне услуге на 2014. годину. Све је то у реду и то треба наставити тако. Одлична, добра, врло добра искуства која је неко други имао у овој области треба да буду примењена и код нас. Ако је јавна расправа проблем за одуговлачење доношења предлога оваквих закона, онда дај да нађемо начин. Значи, хајде да видимо шта је био проблем, да не улазимо сада у то, нема потребе да око свега правимо цепидлачење, али да то у наредном периоду буде ефикасније.

Наравно да сви грађани Србије знају да банке нису хуманитарне институције, било да су домаће, било да су стране. Формално, све су домаће, само што су им власници, у већини њих, странци. И наравно да још треба, и то стално треба поновити, ја очекујем и од гувернерке да то каже – читајте ситна слова, пазите шта вам нуде људи из банке, односно банкарима. Свуда је тако, нема ниједне државе на свету где је банка добра према својим комитентима. Напротив, она ту покушава да нађе добар профит или екстрапрофит.

Одговорност државе је у томе да стално упозорава грађане на могуће негативне последице њихових одлука које су исхитрене. Да не улазим поново у тему о овим кредитима у швајцарским францима и неким другим стварима, али ту је држава пропустила у своје време, а и касније, да учини нешто више. Ја очекујем и да ту добијемо некаква нова решења.

Што се тиче закона који су предлог Владе, ја не бих да оптерећујем министра коме ово није ресор. Уз све поштовање министра Ђорђевића и онога што је радио, најпросто мислим да није фер према посланицима Скупштине, без обзира на то из које су странке, опозиције или већине, да немају адекватног представника Владе. Ако је министар за привреду

оправдано одсутан, онда њега може да замени премијерка или, евентуално, министар финансија. То су људи који би, по својим ресорима, требало да буду адекватна замена. Уз сагласност са неким претходницима да су и ту солидни закони предложени, не бих да улазим у расправу о томе са присутним министром.

Само уз једну напомену да је ово укидање печата, то је други пут, колико се сећам; први пут је укинута пре пет-шест година, ако се добро сећам, али ако ово други пут буде довољно, да нам не треба трећи пут, ја ћу бити задовољан и овим.

Наравно да је добро да се побољша амбијент за пословање, било да су то плаћања која раде грађани и привредни субјекти, било да је то пословање којим се бави овај други закон, који садржи и укидање печата, али мислим да државна управа и даље прави огромне проблеме тиме што не примењује своју стратегију о дигитализацији, о пословању преко *e-government*-а. То је јако лоша ствар. Где год да одете, поново вас чекају огромни слојеви папира.

Ево, погледајте како ми добијамо материјале. Овде има хиљаду страница, има преко килограма. Да ли је то неопходно? То добијају посланици. Вероватно то добијају и министри пред седницу Владе. Али то се онда шири свуда, по локалним самоуправама, по покрајинској управи. Ми имамо огромне количине папира. Да не причам сад причу о екологији, мада је и она важна.

Напросто, то је однос према свом послу. Значи, морају државни службеници, наравно, пре свега посланици, министри и остали високи функционери, да користе интернет као средство комуникације и да се само ономе ко баш не може да чита са дисплеја или има неки други проблем са читањем, са жељом или са способношћу читања, одштампа или да му се нађе неко ко ће да му чита. Али, генерално, ми бацамо огроман новац и уништавамо много тога из природе. Што је још горе, стварамо атмосферу са почетка 20. века, где постоји шалтер, где постоји бирократа и где постоји несрећни грађанин. То мора да се промени. То није примедба само овој власти, то је било и раније, али мислим да је крајње време да из тога изађемо.

Према томе, мислим да смо дали позитивне оцене, неке колеге и ја, и да ће гувернерка бити задовољна пријемом у Парламенту. Да ли је била пре шест година или пре две, ја се не сећам, али то није важно. Али би било добро да очигледно знање које она поседује, и сигурно знање њених сарадника, буде коришћено и у едукативне сврхе. Било би јако лепо да гувернерка, која је, ако се не варам, и заменица председника Српске напредне странке...

(Јоргованка Табаковић: Замрзнута.)

Хвала богу, живи сте, нисте замрзнути, али да кажемо да сте ван функције, што је иначе један парадокс, али не бих да улазим сада у то. То не ваља, то знате и ви. Било би добро да едукујете своје колеге, и свог председника и колеге министре, из области економије, из области истине, па да их научите, то ви као доктор наука сигурно знате, да пренесете њима да науче и они, да је јавни дуг од 24 милијарде евра већи него јавни дуг од 14 милијарди. Тако да, ако је пре шест година било 14 милијарди, а данас је 24, то морате да им откријете, тужну истину и тајну и високонаучни закључак да је 24 више од 14. Ја разумем да је тешко то схватити, разумем да постоје различити проблеми да се дође до тог реалног схватања, али ако се понавља више пута, сваки дан, или можда ноћу, по шетњама од књижаре до књижаре или негде, да се научимо да је 24, макар то било и милијарди, више од 14 милијарди, а не мање.

Да их научите да је немогуће да преваре грађане тако што кад говоре о неким лошим стварима, рецимо о дуговима, о дефициту, да се то изражава у еврима, па се каже – да, ту је дефицит милион евра. А кад се ради о неким добрим стварима, наводно, онда се каже – е, ту је суфицит 120.000.000 динара. Знају грађани да је то исто, да је милион евра отприлике 120.000.000 динара. Да их научите, исто, да суфицит у буџету није добра ствар и да од дефицита у буџету постоји само једна гора ствар, а то је суфицит, посебно ако је последица лошег планирања. Или је то последица нефинансирања нечега што је било неопходно, да би се чувао новац, или је избегавање неких великих послова које је исто требало финансирати из буџета. Буџетски баланс је оно што је добра ствар – и за Владу, и за буџет и за целу државу. Суфицит није. Објасните им то.

Објасните им и да је у последњих четири-пет година раст БДП-а у Србији једва преко 1% и да то никако не може бити највише у региону или највише у Европи. Напротив, то је најмање. У пет-шест година ми једва прескачемо 1% раста годишњег БДП-а, и то је јако лоша ствар. То не може да се промени тако што ћемо да лажемо.

Објасните да је запосленост смањена са 26% на 12-13%, или колико сад кажу, само променом методологије и одласком младих и способних људи са бироа – не у фирме него у иностранство. А да је номинални број запослених промењен врло мало и да је и даље мањи него што је био, рецимо, 2003. године, и да је немогуће да запошљавање буде тако успешно, велико и широко а да не расте БДП. Па где раде ти људи? Шта они производе? Хајде мало да пређемо неке прве лекције из забавишта за економисте па да онда знамо о чему причамо.

Значи, похвале тиму из Народне банке, гувернерки и њеној екипи за предлоге закона, уз жаљење што то није било раније. Надам се да ће

наредни закони који долазе из Народне банке бити бржи, односно да ће бити добри а у спровођењу и доношењу бржи него што је то било с овим.

Начелно, подржавам и ове законе који су предложени у име Владе.

Да не би било све идилично, морам да искористим присуство гувернерке и да је питам да да одговор... Ја, иначе, предлагем овде скоро годину дана да се образује анкетни одбор ради утврђивања чињеница и околности које су довеле до незаконитог одузимања дозволе за рад Акционарском друштву за осигурање „Таково осигурање“ Крагујевац. Они кажу... А ја сам спреман не да стајем уз било чију страну, него да дођемо до чињеница, да се утврди одговорност НБС због одузимања дозволе за рад овом осигурању, јер је наведено да је због недостатка техничких резерви оно угашено, а каснија анализа је дошла до тога да су те резерве биле изнад нивоа који су присутни код других осигурања. Затим, да се утврди одговорност за уништenu репутацију фирме и њеног власника, одговорност за 108 запослених који су остали без посла и да се утврди да ли је постојала сагласност правне службе НБС за одузимање дозволе за рад Акционарског друштва за осигурање „Таково осигурање“ Крагујевац и да ли је у ликвидационом поступку овог осигурања утврђено да није било потребе за одузимањем дозволе за рад.

Мислим да српска јавност, не само ових 408 породица из Крагујеваца, не само власници или власник тог осигурања... Које је, иначе, колико сам схватио, требало да буде продато неком другом страном осигурању, а ви као институција, можда чак и ви лично, оптужени сте да сте то спречили да бисте заштитили интересе конкуренције. Нисам судија, нећу да судим о томе, али мислим да српска јавност треба да добије адекватан одговор на ову тему. Хвала вам.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала.

Гувернерка Јоргованка Табаковић има реч.

Изволите.

ЈОРГОВАНКА ТАБАКОВИЋ: Господине Живковићу, ви сте мало, како бих то рекла, покушали симпатично све да једну озбиљну тему ставите у, онако, један хумористички оквир.

Као прво, хумор је да мени кажете да треба да подучим председника. Да није било политичке воље и да нема политичке стабилности, не бих могла да говорим ни о учинцима Народне банке Србије, финансијској стабилности и стабилности релативној курса и о ниској и стабилној инфлацији. Да није било Александра Вучића на месту премијера, који је установио координацију монетарне и фискалне политике и да не делимо исте системе вредности како се ради за своју државу, ја данас не бих седела овде, нити бисте ви могли да говорите да данас курс вреди 118,16, плаћате за један евро, и да је Народна банка

Србије са данашњим даном до овог тренутка створила резерве, само у овој години, од преко 780.000.000 евра за турбулентна времена која долазе из окружења. Не треба ми да преузимам туђе заслуге, имам довољно оних остварених у тиму који се зове држава Србија, где се зна ко шта ради.

И, нека ми замери ко год хоће, мени је прилично тешко падало када су се заслуге за спроведен аранжман ММФ-а, у којем се бранио интерес грађана Србије, не слушали савети, то је наш аранжман, али су се препоруке спроводиле тако да то буде у интересу грађана и у складу са тешким тренутком, додељивале другима. Јер знам, присуствовала сам разговорима и нећу да чекам да неко пише мемоаре, хоћу данас јавно да кажем – да није било политичке воље, снаге која стоји иза тог човека, а од мене тражите да га ја подучавам, не би било ни аранжмана, ни ове стабилности, ни ових резултата, ни ове наше седнице данас, тврдим.

Јер, оно што се у Италији дешава последња два дана подигло је премију ризика у свим земљама у окружењу, та сама нестабилност око формирања Владе. Ми смо имали пет изборних циклуса овде, није било злоупотреба монетарне политике, нити је било која мера била примењивана другачије, нити је било које понашање било другачије, зато што је држава била испред јефтених политичких поена, испред личног интереса и свега осталог.

И сад ви говорите да неко није довољно обучен, упућен или да не зна. А чији су ови резултати? Чијом заслугом је Србија на листама најугледнијих, на листама оних са којима се разговара, па, ако хоћете, и на листи земаља која има валуту другу по снази, а затекла сам је четврту најгору? Није само мој резултат.

Зашто ви имате право да то тврдите? Зато што се играте статистиком – некад користите проценте, некад користите апсолутне цифре, па ми говорите о апсолутним бројкама јавног дуга, шта је веће а шта је мање. То знају деца у основној школи. Јавни дуг се мери у односу на БДП, у односу на бруто друштвени производ. То је једина мера о којој можемо да говоримо. Зато и радимо на расту БДП-а. А ви га тако лепо упросечите, ко ови наши са међубанкарским накнадама за картице – најскупље картице и најјефтинију, домаћу „дину“ и, у просеку, подношљиво. Није то истина.

Нити можемо да говоримо о негативним стопама раста и обавези према ММФ-у из 2009. године, која је износила 1.600.000 и коју је враћала ова држава од лета 2012. године донедавно. Динар један, евро један немамо дуга према ММФ-у, ни трошка за аранжман. Па шта мислите, ја сам генијална? Или је Вујовић био генијалан? Одличан је био. Али просто ми тешко пада када баштините те резултате говорећи – овај је заслужан, а ови други су ту нешто статирали. Па, без те политичке стабилности коју

данас имамо, која је камен темељац за све, нема приче о осталој стабилности.

Али, колико се ви... Ја то могу да назовем само хумором, то за мене просто није озбиљна расправа, извините, али морам тако. Као што је хумористичка прича да за пропаст „Таково осигурања“ буде крив неко други, а не акционар, који је ненаменским издвајањем у техничке резерве довео своје осигуравајуће друштво и своје запослене у ситуацију да им буде одузета дозвола. И ту смо дуго чекали као институција и као систем; наследила сам меко срце органа Народне банке према „Таково осигурању“, и сама сам била неко ко им је давао више прилика да изврше издвајање и адекватно покриће техничких резерви. Не на извештајне датуме, па нећемо да се играмо мачке и миша, то се зна, да у континуитету морате да имате одређени ниво техничких резерви. По Закону о осигурању, који је важио 2004–2015. године, једноставно није било другог решења него да се одузме дозвола „Таково осигурању“. Више упозорења и ишчекивања тих наводних инвеститора, молби, разговора и на крају је морала да буде одузета дозвола.

Оно што је важно да знате јесте да је судски поступак који је вођен окончан потврђивањем исправности наше одлуке, односно да власници „Таково осигурања“ јесу изгубили спор. Сва њихова снага да у медијима продужавају причу о томе је просто изгубила на значају, снази, па се чудим и вама, који јесте човек који уме да се нашали с овим просецима, цифрама, јавним дугом и осталим, да сте уопште поставили то питање ако смо у више наврата и увек доследно и једнако одговарали и медијима и свима осталима зашто је у ствари „Таково осигурање“ дошло у ову ситуацију.

„Таково осигурање“ и све оно што је морало да буде делиценцирано, делиценцирано је непристрасно, онако како и данас радим свој посао. Не гледам у табле банака, не гледам у листе чланова управних одбора, не гледам у то ко су власници.

Ако се ичим хвалим, то је стабилност девизног курса, релативна, која је стабилност и за увознике и за извознике, и за оне који дају кредите и за оне који кредите узимају, и за оне који штеде и за оне који позајмљују, јер једина тачка у којој се спаја интерес свих, то је стабилност.

Однос гувернера, који је одговоран овом парламенту овде и онима који за овај парламент гласају, јесте непристрасност коју имам и коју сам доказала начином на који су ови поступци вођени, окончани а који остају исправно лице Народне банке Србије, која води рачуна о финансијској стабилности тиме што није меког срца ни према коме. Одговорност за тих 108 запослених и све остало сноси искључиво акционар, на исти онакав начин како је суд пресудио и да мали акционари немају права да захтевају

од Народне банке било какву врсту одговорности за „Агробанку“ зато што су они имали механизме и начине да заштите своје интересе као акционари.

Уосталом, расправљали смо овде, опет је неко заборавио да сам била 2015. године, уводећи једну нову улогу НБС, а то је реструктурирање банака, где је лепо редоследом прописано ко први, ко други, а ко трећи сноси ризик за пословање банке у смислу чињења штете. Врло високо рангирани, првопрозвани јесу управо акционари. Знате, акционари не могу да се понашају као власници који не живе на свом имању. Не могу да се правдају маскираним менаџерима који су им дали лажне извештаје. Знате, људи или су површни у послу, или намерно жмуре на једно око. Кад се деси проблем, онда би радо да неко други сноси трошкове њиховог нечињења или површног односа према сопственој имовини.

Народна банка Србије нема права да преваљује трошкове било чијег неодговорног понашања или површног односа или веровања у ревизорске и остале извештаје и да трошак носе грађани Србије преко буџета, а кроз осигуране депозите или кроз све оно што директиве – које сте и сами помињали, неке од њих, а неке и нисте, најновије, нпр. реструктурирање, у рангу ЕУ смо, где водимо рачуна о сигурности – прописују, а ми смо дужни да се тога придржавамо.

Пошто смо ви и ја колеге још од 1993. године, ако се сећам из првих сазива, ја ћу вама због тог односа, приватизујем своју функцију и наш однос, да доставим све оно што је могуће јавно доставити из судског поступка у вези са „Таково осигурањем“, да видите да апсолутно нема ниједне запете у којој је Народна банка поступила како не треба. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, госпођо Табаковић.

Реч има народни посланик Зоран Живковић.

Изволите.

ЗОРАН ЖИВКОВИЋ: Дакле, хвала вам на исцрпном одговору. Не знам зашто сте у једном делу били мало негативно емотивно расположени, добили сте комплименте с моје стране. Не могу баш да делим комплименте и вашем председнику, то и сами знате, и за то постоје не само политички него и разлози који се тичу чињеница.

Наравно да је важан однос номиналне вредности јавног дуга и процента учешћа у БДП-у. Али како је могуће да јавни дуг порасте за шест година за десет милијарди, што му дође негде 70% у односу на затечени, а да раст БДП-а годишње буде 1%? То је мало тешко. Хајде нека буде и проценат на проценат, то не може да буде више од 10%, хајде да будемо широке руке. А јавни дуг је порастао 70%. Тако да вам је то објашњење јако интересантно, али није духовито и комично, као што ви кажете мени, него је трагикомично.

Наравно, сећам се ја и неких других влада, рецимо, оне владе са краја деведесетих, која је оставила дуг који је био 210% БДП-а 2000. године. Да ли је тако било?

(Јоргованка Табаковић добацује.)

Само да завршим, ја вас нисам прекидао. Без обзира на то што се дуго познајемо, да задржимо због институције, због тела...

Па је онда од 2000. до краја 2003. године тај дуг смањен за добрих 30-40%, па се ја не хвалим тиме, зато што је то, наравно, била нормална ствар. Нити хвалимо било кога, свако ради свој део посла. Али и поред свега тога и лепих речи које ви морате да упутите председнику своје странке, или желите...

(Председавајући: Време.)

... Што је још горе, ипак је 24 веће од 14, увек било и остаће.

(Јоргованка Табаковић: Дођите мало на обуку у Народну банку.)

Хоћу, хоћу, како не, позовите.

Ви ме нисте искључили, ја користим право да злоупотребљавам говорницу...

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала.

(Зоран Живковић: Отишао систем.)

Није отишао систем, него вам ми дајемо прилику да говорите, наравно.

Реч има народни посланик Маријан Ристичевић, повреда Пословника.

Изволите.

МАРИЈАН РИСТИЧЕВИЋ: Даме и господо народни посланици, рекламирам члан 107, повреда достојанства.

Господин Живковић је мој колега у покушају, колега пољопривредник, иначе велики подржавалац Црвених беретки, којима је уприличио, неколико месеци пре убиства премијера, забаву у Кули.

Сад нешто о дугу, јер из тог времена је говорио. Дуг је смањен захваљујући...

(Зоран Живковић: Какве то везе има са Пословником?)

Повреда достојанства. Значи, повредио је достојанство тако што није рекао да је дуг смањен зато што су Париски и Лондонски клуб опростили негде између четири и пет милијарди дуга, па је то утицало на смањење 2003. године. Такође, заборавио је да каже да су продали комплетну друштвену привреду за 6,7 милијарди, да је донаторска подршка била 4,5 милијарде и да је, сем овог дуга од 17 милијарди, био и тај дуг који су потрошили, од 15 милијарди. Дакле, много тога је он заборавио, али нисам ја.

Говорио је о каматама, он који је лихварио. Ево, овде држим уговор, састављен 21. јуна 2012. године између Зорана Живковића и Зорана Живковића, можете да видите овде и потписе, да је Зоран Живковић узајмио паре Зорану Живковићу, 41.000 евра, уз каматну стопу од 10%. Само тренутак, веома занимљиво: Зоран Живковић је Зорану Живковићу позајмио новац на годину дана уз каматну стопу од 10%, он је био и банка, 10% годишње. Али је занимљиво, каже: „Уговор се може продужити само у писменој форми, уз обострану сагласност уговорних страна“. Сад замислите обострану сагласност између Зорана Ж. ...

(Председавајући: Хвала.)

Зато је неразумном тешко објаснити да је неразуман. Да се то може, и не би био неразуман. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Да ли желите да се Народна скупштина изјасни у дану за гласање? (Не.)

Реч има народна посланица Санда Рашковић Ивић.

Изволите, колегинице.

САНДА РАШКОВИЋ ИВИЋ: Хвала, господине председавајући.

Госпођо гувернерка, господине министре, даме и господо народни посланици, данас расправљамо о целом низу закона и споразума о зајму, а пре нешто мање од 48 часова добили смо овај материјал да га прочитамо и да се припремимо. Признаћете, да се ради о руским класицима (које, сигурна сам, сви радо читамо и лако се читају и питки су), за 48 часова није било могуће све ово прочитати и добро се спремити за расправу, па се унапред извињавам што ће моја дискусија о овоме бити доста мањкава и што нећу моћи да се дотакнем баш свих закона, него само неких које сам могла да проучим и прочитам.

Наравно, међу овим законима има и оних који су јако добри и користим прилику да неке од њих и похвалим, и похвалићу, а одређени закони изазивају неке сумње о којима бих волела да овде заједнички поразговарамо и продискутујемо.

Прво имамо овај Предлог закона о заштити корисника финансијских услуга код уговарања на даљину. Ту је потпуно јасно да је генерално цео текст Предлога закона онако „натопљен“ идејом да се побољша заштита корисника онлајн финансијских услуга, односно онлајн потрошача.

Примедбу имам на решење у члану 13, који уређује могућност потрошача да без последица одустане од уговора, као и одређене изузетке где то није могуће, махом оправдане, сем у једном случају који сматрам неоправданим.

Прочитаћу – корисник нема право на одустанак из става 1. овог члана у случају закључења следећих уговора: уговора на даљину о кредиту

који је обезбеђен хипотеком, као и уговора на даљину чији је предмет куповина непокретности, односно финансирање такве куповине, ако су кориснику пренета средства кредита, односно средства за ово финансирање.

Моје питање јесте: зашто не би могао да одустане уколико изврши потпуни повраћај средстава, уз истовремено обавештење о отказу уговора? Ја овде имам утисак да се на овом месту ипак фаворизује пословање пословних банака као пружалаца конкретне финансијске услуге. Можда је мој утисак погрешан, али стиче се такав. Мислим да банке не треба даље фаворизовати у овом смислу, јер знамо сви добро да су оне јако добро приходовале, да су приходовале у 2017. години пола милијарде евра.

Такође, законом су корисници заштићени од пружања и наплаћивања услуга које нису тражили. То је у теорији одлично, међутим, у пракси то изгледа сасвим другачије. Мени се лично десило, а и многим мојим пријатељима да су морали да плате прво 180, па 360, па чак и 2.000 динара једном домаћем телефонском провајдеру за неке услуге за које нису имали појма које су, а то су услуге које су биле везане уз једну фирму која „седи“ у Швајцарској, односно у Луксембургу. Када сам отишла тамо, речено ми је да морам да пазим како стискам дугмиће јер случајно могу да притиснем неко дугме које ће ме онда одвести ка тим дуговима. Наравно, за то ви нисте криви, ја то просто износим као један пример.

Исто тако, ако путујете, рецимо, „Ер Србијом“ а онлајн радите, онда каже тамо једна опција – резервација седишта. И онда, ако идете даље, неће вам дати без те резервације седишта, и то се плаћа, чини ми се, неких 480 динара у једном правцу, значи безмало 1.000 динара у оба правца, али онда се опет каже – па није требало, има једно мало дугменце тамо доле лево које вам омогућава да идете даље.

Значи, једна ствар је пракса, друга ствар је теорија. У теорији је све добро, међутим, ми смо далеко од тога да у пракси ствари штимају; просто, као да имамо у нашем друштву институционализовану превару и то да сад ако прође, прошло је.

Даље имамо Предлог закона о међубанкарским накнадама. Ја ту подржавам заиста све и ту сте многе ствари објаснили, чак и мени која сам медицинарка па ово ништа не разумем; нешто сам заиста из овог закона научила и свакако подржавам да се ове међубанкарске накнаде смање. То је заиста јако добро.

Даље долазимо до Предлога закона о изменама и допунама Закона о Народној банци. Прво питање, на које уз најбољу вољу не видим јасан одговор у образложењу уз Предлог закона, јесте – зашто се укида Управа за надзор над финансијским институцијама Народне банке Србије?

Наиме, пре само два месеца, да видим, тачно 22. марта 2018. године, Скупштина Србије је за директора Управе за надзор над финансијским институцијама Народне банке Србије изабрала господина Жељка Јовића, који је од 2012. у Народној банци, да бисмо сад у оквиру новог закона имали гашење тог сектора. Сад је питање зашто је човек биран и дато му је да буде мало више од два месеца ту. Он сада врши дужност вицегувернера, а опет, ја сам тамо нашла да Управа за надзор има директора, који не може бити из редова вицегувернера, али зато, ваљда, вицегувернер може да буде из редова директора.

Такође, у члану 29. каже: „Функционер Народне банке Србије се после престанка функције, у периоду од шест месеци, а директор Управе за надзор у периоду од годину дана, не може запослити или на други начин радно ангажовати у финансијској институцији или другом правном лицу над којим Народне банке Србије врши надзор или с којим сарађује у обављању својих функција.“

Мени је потпуно јасно да је годину дана мораторијума запошљавања сасвим нормално зато што неко ко ради у НБС заиста има велику доступност свим могућим врло поверљивим и значајним информацијама и, ако дође да ради за једну банку, тај човек је суво злато. Мени је жао, и амандмански смо интервенисали, зашто је тај део смањен на пола године и зашто то није остало годину дана? Јер, ипак, годину дана кад прође, то није довољно али је ипак неки период.

Даље, када погледамо у члану 15. шта све ради Управа за надзор, односно Извршни одбор на предлог Управе за надзор, овде каже овако: „Извршни одбор на предлог Управе за надзор решењем одлучује о давању и одузимању банкама дозвола за рад, о давању и одузимању друштвима за осигурање дозвола за обављање послова осигурања, о давању и одузимању дозвола за обављање послова финансијског лизинга, о давању и одузимању друштвима за управљање добровољним пензијским фондовима дозвола за рад и дозвола за управљање тим фондовима, као и о испуњености услова за покретање стечајног поступка, односно поступка ликвидације над овим финансијским институцијама.“

Овде видимо да је ова Управа за надзор била врло значајна и да је она, у ствари, давала и одузимала дозволе за рад разним субјектима. Овде примећујем код овог законског решења нешто слично ономе што смо имали, рецимо, и код просветних закона, да се ради о некој централизацији, односно да се преузимају неке функције које су имали одређени сектори и да се то централизује.

Друго моје питање јесте промена одредбе члана 26. Наиме, члан 26. каже да „гувернеру, вицегувернерима и члановима Савета (у даљем тексту: функционер НБС) престаје функција истеком мандата, а пре истека

мандата ако поднесу писмену оставку, као и у случају разрешења с функције“.

„Нови функционер Народне банке Србије бира се најкасније до истека мандата функционера коме истиче мандат, а најраније 120 дана“, то је сада новина, „пре дана истека мандата. Мандат новог функционера почиње да тече наредног дана од дана престанка функције претходног функционера.“

Ово би прошло потпуно поред мене да није ситуација сада у друштву и држави каква јесте. Некако, мислим да можда ви, госпођо Табаковић, као актуелна гувернерка, а верујем да ћете бити кандидат и за новог гувернера НБС, желите на неки начин да се осигурате, да заумете ту своју функцију, јер ће можда на јесен бити одржани парламентарни избори, можда и неки референдум, па онда на тај начин... То су просто нека моја политичка размишљања, дозволићете ми да на њих имам право, па бисмо волели да чујемо од вас шта о тој теми мислите. Ви можете да кажете – добро, ја нисам овде политичка личност, али чини ми се да је у вашим исказима било доста тога што је било политичко. Пре свега, то је била једна врло велика похвала председника Александра Вучића, од кога сигурно очекујете подршку за ваше номиновање, односно избор за гувернерско место. То је све легитимно и нормално, али кажем просто да, по закону, не би требало да се гувернер пача у политику. А ја вас због ваших дискурса данас питам и ово – да ли ви знате нешто што ја не знам?

Иначе, што се тиче ових закона који су добри и који су, истина, дошли мало са закашњењем – то су приметиле и моје колеге а и ви сте такође, госпођо гувернерка, сами рекли – некако не могу да се отмам утиску да су и ови закони један део ваше, волим да се нашалим, „девојачке спреме“. Као што је Синиша Мали као министар финансија добио „девојачку спрему“ повећање пензија, тако и ви добијате „девојачку спрему“ – ове заиста добре законе, који ће вас квалификовати за нову кандидатуру.

Даље, имамо Предлог закона о финансијском обезбеђењу. Очекивала сам да овде видим министра финансија, за кога верујем да би могао боље да расправља јер се овде ради о тржишту капитала, које је заиста у Србији, не могу да кажем замрло, али није на оном нивоу као у земљама Европске уније или у земљама које су кандидати, односно желе да уђу у Европску унију.

Пре свега, нешто бих рекла о самој берзи, која је у Србији на издисају, и о томе да је у земљама које заиста желе да имају право тржиште капитала берза много активнија него што је то у нашој земљи. Ту долазимо, рецимо, до два питања, а то су питање акција ЕПС-а и питање акција „Телекома“.

Говорићу о акцијама „Телекома“. Да ствар буде одмах јасна, ја лично, као и моја странка, Народна странка, залажемо се за то да се ни „Телеком“, ни ЕПС, као национални ресурси, не продају. Ми подржавамо то да се не продају ови велики национални системи, који заиста представљају право национално благо и национални ресурс. Међутим, 4.800.000 људи је добило акције „Телекома“, које не могу да продају на берзи. То не би оштетило „Телеком“ ни у ком случају, нити би га продало, зато што те акције чине само један мали део, чини ми се до 15%, његове укупне вредности. Како онда видети колико тај „Телеком“, ЕПС или неке друге значајне фирме вреде ако се са тим акцијама не може изаћи на берзу?

Оно што бих такође желела да кажем јесте да је Београд интересантан фирмама које се баве посредовањем на међународном финансијском тржишту. У тим фирмама махом раде млади људи, који знају енглески, добро су образовани, а нису добро плаћени. Они су, тако едуковани, у ствари запослени да би вртели телефоне клијената широм света с циљем да их анимирају да инвестирају, али они не анимирају инвестиције у Србију, него анимирају инвестиције у неке друге локације, где је тржиште капитала нешто боље. Инвеститори долазе и онда када имате добар амбијент за инвестирање, правни, али и када имате добро тржиште капитала, а то тржиште капитала код нас није у најбољем реду, доста је неуредно, рекла бих, и слабо.

Даље, овде сам нашао да овај закон препознаје развој трговине финансијским дериватима, тзв. фјучерсима и опцијама. Мало сам се интересовала и видела да је, рецимо, Држава Израел и израелски парламент укинули ову врсту трговине фјучерсима и опцијама, јер се видело да колико год то смањује ризик за државу, толико повећава ризик за приватна лица, за људе који ту могу да буду на великом губитку. Тако да бих рекла да је ово, по мом мишљењу, чист вишак и да о овоме треба размислити, јер Србија је већ исувише, на неки начин, постала колонија и још ова тачка јој није потребна. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Реч има Јоргованка Табаковић.

ЈОРГОВАНКА ТАБАКОВИЋ: Као прво, говорили сте не о закону који штити кориснике услуга, односно уговарање на даљину, него о Закону о заштити потрошача помињући ваш персонални проблем са неким провајдером, телефонским. Верујем да сте то користили само као аналогију да се то што се у пракси дешава разликује од теорије.

Народна банка Србије заиста нема намеру да они закони које донесе остану мртво слово на папиру, и никад нису мртво слово на папиру. Можда мало дуже размишљамо док доносимо решења, али оног тренутка када изађемо са неким решењима, ми имамо и ефективне инструменте за спровођење тих закона и никада на наш терет није могла да падне таква

сенка да доносимо законе који су неспроводиви. Има проблема, али их превазилазимо побољшавањем интерних процедура, тако да верујте да смо код овог закона предвидели све да не може да се деси такав случај о којем ви говорите.

Није ту господин Стевановић, остала сам му дужна за оних 3.000 динара, ко одговара, да ли корисник картице који изгуби и ПИН и картицу или одговара банка. За крајњу непажњу, експлицитни смо, мора да одговара грађанин који није сачувао ни картицу ни ПИН. Али желимо да повећамо одговорност банке, да она ради на сигурносним елементима свих детаља који се налазе на картици, али и на едукацији корисника, где то мора да пође од оног – постављају се камере на банкоматима, водите рачуна да вам неко не украде ПИН.

Значи, нити смо благонаклони према корисницима услуга претерано, не желећи да понижавамо људе тиме што им одузимамо одговорност да брину о својој картици и ПИН-у, зна се експлицитно, 3.000 је трошак који сноси грађанин, али кажемо да се цене околности те крајње непажње за трошак изнад 3.000, до оних 15.000 о којима говоримо.

Тако смо прецизни и јасни и не кријемо ништа ни у једном од ових законских решења. Па, да почнем од себе. Овај закон о изменама и допунама предвиђа могућност избора функционера, вицегубернера – када усвојимо овај закон, неће бити директора Управе, објаснићу и то шта је било и зашто га више нема – може да се бира најраније 120 дана пре истека мандата, најкасније на самом истеку. Прецизан одговор.

Не желим лично да се осигурам ни на који начин, зато што мој начин вођења НБС и неопходна координација са Владом Републике Србије подразумева да, не замерите, у тој некој хипотетичкој варијанти, како ви кажете, да се некада деси неки референдум или промена власти, нико мене не би морао да подсећа да поднесем оставку на то место ако људи са којима сада радим на стабилности Србије, ја у финансијској, а они у много ширем опсегу стабилности, да останем и да сама радим или, како се то зове, кохабитирам са неким... Нисам такав човек. Будите сигурни, у тој некој теоријској, не верујем скоро извесној, могућности, али ако се деси, ево, дајем јавно обећање, Јоргованка Табаковић неће бити на месту гувернера иако буде изабрана за други мандат, ако она политичка опција, оне политичке идеје и вредности које су се показале исправним, пожељним и подржаним од грађана Србије изгубе подршку. Да ли сам била довољно јасна, да ли треба још нешто експлицитније да кажем или изјавим овде?

Друго, „девојачка спрема“... А ко мени пише ове законе? Каква девојачка спрема? Ја од августа 2012. године у Народној банци, од ујутру до увече, сваки папир окренем, проверим, сваку инструкцију дам. То знају

сви запослени у Народној банци. Па ко је мени ово написао, неки консултанти? Ово је власништво људи у Народној банци Србије.

И, тренутак у којем ово радимо, мислите да смо чекали тренутак да буде избор? Ма таман посла. То нема никакве везе с тим. Просто, за неке ствари морају да сазру околности. Поштујући ваше приоритете, све оно што се дешавало, као избори, ми смо сад дошли на ред.

Кад је реч о директору Управе, разлог зашто дајемо ову могућност избора 120 дана најраније или истеком мандата јесте управо случај који смо имали са директором Управе. Претходном директору Управе истекао је мандат у новембру. Обављен је интервју, све завршено и ми смо због општих околности, званично изгласаног, добили директора Управе недавно, пре два месеца. Нисмо се ми ништа премишљали и размишљали, просто, технички је нужно да се избор функционера због континуитета обави на тај начин.

Да ли ви верујете да се од 2000. године (мени је то мој сарадник Девић рекао) није предвидело овакво стабилно време и потреба да се гувернер бира у току истека редовног мандата, па нисмо имали ни то решење предвиђено, ни процедурама овде, ни нашим интерним, ни у вишим актима који важе у овој држави?

Значи, још једна од заслуга стабилности коју ми сви заједнички живимо јесте потреба да се избор функционера уради тако да омогући континуитет рада институције. То је једини разлог, нема никаквог тајног, он је експлицитан, откривен, показан и објашњен. Јер, директор Управе може да добије овлашћење од гувернера. А, извините, кад се гувернер не изабере на време, ко ће гувернеру да да? Он нема статус в.д., не може нико привремено да обавља његову функцију, а то је прецизно правно изведено у другим Уставом дефинисаним категоријама највише власти.

Просто, нема потребе да тражите ништа тајно кад ми све кажемо јавно. То је разлог, то је основ на којем је изграђено поверење према Србији, од политичких односа, преко ММФ-а, до оног односа који ја желим да изградим са вама дајући вам јасно до знања зашто то радимо.

Управа као управа, то је један експеримент који смо покушали да унесемо 2012. године, где је Управа човек са двоје људи, а све остало су сектори који раде свој посао. Након оволико година схватили смо да преузимањем нових надлежности, посебно девизног инспектората, оног што радимо са платним институцијама, оног што треба да радимо са платним системима, мењачима, просто то није надлежност коју може да ради само један човек као директор Управе, који иначе није неко ко сам одлучује него је члан Извршног одбора, колективни орган одлучује о свему оном што сте ви децидно пописали: даје, одузима, предлаже давање и одузимање дозвола и свега осталог.

Суштински, Извршни одбор, са вицегувернерима и гувернером на челу, и надаље ће одлучивати о свему томе што сте побројали, али губимо ту једну карику која нас је успоравала. Сада је она потребна да се премости, зато што су прешироке надлежности за једног човека, односно једног вицегувернера. И нема ништа иза, ништа тајно, никакве скривене агенде и намере, циљ нам је да будемо што ефикаснији и да све своје надлежности обављамо у најкраћем могућем року, на најквалитетнији начин.

Зашто је тај рок скраћен? Клаузула забране конкуренције, ако се добро сећам, 161. члан закона који је регулисао рад, радне односе, говорио је да не можете да се запослите шест месеци, јер носите контакте, информације итд., него имате оно што се у западном свету зове „златни падобран“. Тај „златни падобран“ код нас није златни, али држава Србија нема толико много новца да би плаћала предуго седење а, с друге стране, заиста рачунамо на квалитет људи који раде у Народној банци, јер немамо негативних искустава да ће своје информације које имају продавати.

На чему темељимо ово уверење да штедим новац, да их не плаћамо предуго и да верујемо у њихову лојалност Народној банци Србије? Да ли се икада било шта што се дешавало у Народној банци, одузимање дозвола, спајање банака, било који поступак, водио у медијима? Да ли је икада Народна банка Србије искорачила с једном неумереном, неодмереном информацијом мимо тржишних учесника који, кад обаве трансакцију, онда саопштавају о чему је реч, уз подршку Народне банке Србије?

Имали смо ми разних негативних искустава када се људи неодмереним изјавама играју финансијском стабилношћу па кажу – Народна банка је тражила ово, Народна банка каже оно... До недавног случаја који, ево, делим са вама, где је обавеза државе Србије, коју има свака друга држава у ЕУ, због Закона о спречавању прања новца, да се прати странка, у смислу да ли сте политички функционер. Јесте, и ја сам функционер и ви сте, госпођо Санда. Када неко од ваших оде у банку, они треба да га питају да ли има однос с вама, јер ви можете да добијете донације, помоћ и преко неког рођака, пријатеља. То је стандард ЕУ, који тражи препознавање странке.

Знате шта су две банке урадиле желећи да исмеју сопствену државу у спровођењу нечег што је добра пракса, јер се сви боримо против корупције? Грађанима у реду, који чекају за било шта, поделе упитник – да ли сте функционер, да ли сте сарадник функционера, да ли сте политичар или не знам шта већ. То је пракса. Ево, можда је ова моја отвореност и потребна у овом тренутку, што иначе не радим, али те две банке су већ добиле опомене, јер оне прописују обрасце, оне су дужне да обезбеде механизме којима ће праћење странке и спречавање прања новца

да зауставе, обезбеде и спрече, а они лепо кажу – то је Народна банка од нас тражила.

Закон је донет од стране колега из Министарства финансија, хвала им, то је заједнички посао, свако од нас је донео недостајуће подзаконске акте. Ми, на пример, око лиценцирања свих финансијских институција још прецизније, иако смо то у пракси спроводили, али сада имамо и на папиру да неко мора да буде „репутабилан“, што кажу – *fit and proper*, да нема маслаца на глави, а хоће по сунцу да се шета, што би рекли Израелци, који нису укинули ово о чему ви говорите, финансијско обезбеђење и деривате, то је информација коју сте ви саопштили, ја је немам, извините на дигресији због ове њихове досетке. Али свако мора да буде довољно угледан, квалификован и компетентан, и Народна банка то цени. Да ли ће сада неко, када неко конкурише за члана управног, надзорног одбора банке осигурања, да каже – она зла Народна банка то не да? Не, то су правила. Да бисмо били уређено друштво, сви морамо да их поштујемо.

Зато нема страха, јер смо скратили рок за плаћање тог периода од шест месеци док не заснује радни однос у некој другој фирми, да ће продати наше информације. Јер, људи у Народној банци нису посебни, све су то грађани Србије, али имају један посебан однос зато што знају значај посла који раде и знају квалитет информација којима располажу и како некоме може да нашкоди информација која је одата како не треба.

Човек који ради на снимању наших седница, дуго је ту, пред пензијом је... Свака се седница и сваки разговор у Народној банци снима, и то је добра пракса, ја сам срећна што је тако. Тај господин, који је пред пензијом, Никола, кад год дођу нови преводиоци и сарадници, он их окупи и каже – ово што овде чујете остаје у просторији свечане сале, или сале 107 где се састанак обавља, то није ни за породицу, то није ни за најближе пријатеље. Ова институција, стара преко 130 година, мора да чува свој углед и верујте да сви на томе радимо на најбољи могући начин.

Извините због дугог одговора, али сам, уважавајући вас, лично хтела да вам све ово кажем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, госпођо Табаковић.

Поштовани народни посланици, у складу с чланом 87. став 1. Пословника Народне скупштине, сада одређујем паузу у трајању од једног часа. Са радом настављамо у 15 часова и 20 минута. Хвала.

(После паузе – 15.25)

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ (Владимир Маринковић): Настављамо са радом, даме и господо народни посланици.

Реч има народни посланик Мирослав Алексић.

МИРОСЛАВ АЛЕКСИЋ: Захваљујем, господине председавајући.

Поштована гувернерко, представници Министарства, ево, данас расправљамо о једанаест тачака које су на дневном реду, по старом и добром обичају у обједињеној процедури, по хитном поступку поново. Руку на срце, када говоримо о обједињеној процедури, бивало је то и много горе на претходним седницама, а данас можемо наћи и неку везу између већег дела закона који су данас на дневном реду. Међутим, та пракса усвајања по хитном поступку закона који су јако важни... Један од њих је и закон о привредним друштвима, који има 161 члан; добили смо у среду сазив седнице, он је у понедељак ушао у Скупштину, дакле апсолутно недовољно времена за озбиљну припрему, да не говорим за озбиљну расправу у Парламенту. Али то јесте начин вођења Србије у последњих шест година, коју актуелни режим води.

Ако говоримо о тим хитним поступцима и тежњи да Србија постане европски уређено друштво, прочитаћу вам само једну реченицу из европског извештаја а она каже – треба смањити коришћење хитних поступака, морају се избећи мере које ограничавају могућност Народне скупштине да делотворно разматра законодавство. Дакле, сви на то упозоравају, али, наравно, наставља се стара пракса да говоримо о великом броју закона, да се што нетранспарентније доносе закони иако од сваког закона грађани Републике Србије могу на својој кожи да осете или грешке или оно добро што он може да донесе.

Када говоримо данас о сету ових закона које предлаже Народна банка, можемо рећи да заправо монетарна политика и економска политика Републике Србије, односно Владе Републике Србије имају један те исти циљ, а то је да се терет комплетних реформи, о којима слушамо већ шест година, преко леђа грађана Републике Србије оствари, да привреда и домаћи предузетници заправо имају један подређен однос у односу на стране предузетнике, страна предузећа и стране фирме. Та политика стварања пословног амбијента за развој предузетништва и раст привреде у Србији на дужи рок је немогућа зато што Влада Србије са својом економском политиком и Народна банка са својом монетарном политиком желе само да на краatak рок, ради некаквих пропагандних циљева, створе привид да се у Србији боље живи, да је у Србији све сјајно и бајно, да је у Србији све одлично, занемарујући оно што ће на дужи рок и на дуже стазе осетити пре свега привреда Србије, а одмах затим и грађани Републике Србије који живе у овој земљи.

Године 2016. најавили сте да ћете променити преко четрдесет закона који се тичу предузетништва у Србији, да ће то бити година предузетништва; данас се налазимо у 2018. години, добили смо пре два дана овде у скупштинску процедуру закон са 161 чланом, закон о

привредним друштвима, и сада треба на тај начин да решимо пословни амбијент у Републици Србији.

Каква је монетарна политика ове земље и какав је однос према привредницима, о томе најбоље говори податак колико је учешће малих и средњих предузећа у стварању БДП-а у Србији. Надам се да гувернерка јако добро зна да је то тридесетак процената, тачније, по последњим званичним подацима, приватни предузетници учествују са 32% у креирању БДП-а. Просек у Европи је 60%, једна Бугарска има 60%, Хрватска има 51%. У Србији предузетници учествују са свега 30%.

Када говоримо о томе, то ништа не чуди зато што ви своју пажњу не усмеравате према малим и средњим предузећима, ви сте пре свега фокусирани на некакве стране инвеститоре, који од Србије и од грађана Србије праве јефтину радну снагу и праве робовласничко друштво, где доводите разноразне плетаче каблова и најављујете то као златно инвестиционо доба Србије, где грађани Србије треба да буду срећни и задовољни ако добију радно место у фабрици да плету каблове, носе пелене и примају двеста евра за то. На тим основама се не може изградити економија и привредни раст у једној земљи. На таквим основама, где дајете 10.000 и више евра странцу по једном запосленом раднику, не можете имати резултат у Србији.

Е, кад немате резултат, онда прибегавате некаквим другим мерама како бисте створили привид некаквог раста и економског развоја у Републици Србији. Међутим, и то тешко иде. У последњих шест година до 2017. Србија је била последња земља у региону по висини стопе раста БДП-а. Просечна стопа за пет година је 1,3 процентна поена. Просек на Балкану је 2,3. Дакле, ми смо дупло мањи од свих осталих земаља, иза Црне Горе, Босне, Хрватске, Словеније и Македоније. То је истина, говорим званичне статистичке податке.

Даље, Србија спада међу четрдесет земаља са најнижим растом БДП-а. Говорите о некаквом „економском тигру“, некаквом просперитету, некаквом развоју, а, чини ми се, све горе и горе се ствари одвијају овде у Србији, и тек ће се одвијати. Ту има, поштована гувернерко, нарочито и вашег удела када говоримо, пре свега, о вашој монетарној политици и ситуацији да, с једне стране, имамо најнижу стопу привредног раста... Не говорим о 2018. години. Молим вас, када ми будете одговарали, да не говорите о стопи у првом кварталу ове године јер је и прошле године у првом кварталу она била преко 3,5%, па је спала на два. То се гледа на нивоу године.

Дакле, имамо најнижу стопу раста, имамо јавни дуг који је данас 60% БДП-а (илити 24 милијарде) и имамо динар, који је ојачао према еврџу за 5%, а према америчком долару за 15 процентних поена; динар је,

изгледа, сада најјача валута у свету. Где је ту логика? Нешто не штима. Ако имате јаку домаћу валуту, имате ваљда и привреду, развој привреде, а ми немамо развој привреде. Имамо константна нова задужења и имамо јаку валуту. Одговор је да се динар прецењује вештачки. Ту нема никакве дилеме. То је потпуно јасно.

Сада када сте предложили ове законе, пре свега закон о изменама и допунама Закона о НБС, то се може сублимирати у једној јединој реченици, а то је да се укида Управа за надзор. Дакле, не садржи никакве суштинске промене у раду Народне банке Србије, нити неке ствари које су везане за вођење монетарне политике у Србији, а требало би.

Рећи ћу вам како ви утичете на стање економије у Србији. Као прво, Народна банка као институција између осталог постоји с једним јединим задатком, а то је да обезбеди довољну количину новца у промету, и ви то врло добро знате. А Србија данас има три пута мање новца у промету него што је потребно. Последица тога је апсолутно застрашујућа неликвидност привреде и грађана Србије и дугачки рокови плаћања.

Када говоримо о неликвидности, госпођо гувернерка, данас у Србији имате 36.000 блокираних привредних друштава, имате износ блокаде од две и по милијарде евра. Поред вас и Влада Републике Србије касни са повраћајем ПДВ-а на који имају право и остварили су, добили решење привредници. Стално је тај износ око тридесетак милијарди дуга за повраћај ПДВ-а. У таквој ситуацији, нормално да не можемо говорити о привредном расту и развоју.

Новчана маса јесте нешто већа него што је била 2012. године. Тачно је, повећали сте је у једном износу, али недовољно. И даље није довољно, практично, да би могли да функционишу привреда и грађани. И то што је повећана, повећана је, пре свега, као последица беде становништва Србије јер је та беда условила раст кредитне активности тих наших грађана.

Када говоримо о јаком динару, то заиста делује добро. Знате, када грађани погледају, не морају да јуре сада неке мењачнице, дилере по улицама да мењају девизе, да јуре да ли ће данас бити више или мање, али да ли је то реално стање Србије и економско стање у Србији? Није. Прво, што се тиче тренутног курса динара, он је последица, пре свега, интереса странаца, као што знате, који држави позајмљују новац. Овде ћемо говорити сада о томе. Они позајмљују држави новац и остварују високе приносе, високе профите. Дакле, уносе девизе. Однос понуде и потражње дефинише курс, ако се не варам.

Овакав курс одговара увозницима, госпођо гувернерка, и те како, али је врло депресиван за све оне фирме које се баве извозом у Републици Србији, а ваљда би наша пажња требало да буде фокусирана на њих, да

производимо и извозимо. Али овакав курс је депресиван за све фирме које се баве извозом.

Даље, ако говоримо о монетарној политици, апсолутно сам становишта и сматрамо, као Народна странка, да референтну стопу треба надаље обарати, с циљем да она буде 2%, пре свега због појевтињења кредита, што би заправо довело до повећања привредне активности, за разлику од овога што сам досад говорио, а то је замирање привредне активности јер са свега 30% предузетници учествују у креирању БДП-а.

Вођење правилне монетарне политике јесте предуслов било каквог привредног напретка, и верујем да се сви око тога слажемо, али нема среће у привреди ове земље где су каматне стопе са трошковима кредита веће него што су профитне стопе. Дакле, када дођете у такав стадијум, не можете говорити о било каквом привредном расту и развоју једне државе.

Наравно, као резултат свега тога ми на данашњој седници на дневном реду имамо и законе, односно споразуме о новим кредитима и новим задужењима. Република Србија, односно њени грађани данас дугују 24 милијарде евра, тај дуг је 60% БДП-а. Године 2012, пре вашег доласка на власт, тај дуг је био 15 милијарди. Дакле, био је скоро за десет, да будем прецизан, девет милијарди је био мањи него што је данас. Е, сада када ви говорите о свим вашим успесима у ових шест година, не можете да кажете да то није истина. Десет милијарди евра је ова власт задужила Републику Србију за шест година вашег мандата.

Сада као највећи успех представљате то што у последње две године није наставио да расте јавни дуг у односу на 2015. годину, када сте достигли врхунац, када је јавни дуг био 25,3 милијарде, односно 76% БДП-а. Дакле, то је чињеница.

Када говорите о расту БДП-а у првом кварталу, треба да кажете и да сте у овој години већ задужили грађане Републике Србије са нова 504 милиона у првом кварталу емитовањем хартија од вредности. Данас на овој седници задужујете грађане Републике Србије за нових 225 милиона евра. Дакле, наставља се погубна политика даљег задуживања Републике Србије и њених грађана.

Притом, стално се служите економским категоријама суфицита и дефицита, од којих апсолутно не зависи живот грађана. То јест, зависи, али онда када немате суфицит којим се хвалите, него, уместо што имате суфицит, исплаћујете ваше обавезе према грађанима Републике Србије, било да су то предузетници, било да су пољопривредници. Али ви не сервисирате ваше обавезе, текуће и доспеле, па кажете – имамо дефицит, вишак пара у буџету. То није никаква способност, али ви због пропаганде и лажи којима владате шест година желите да представите грађанима такву погубну економску политику.

Када говорите о паду, а малочас сте говорили, слушао сам вас пажљиво, о паду дуга у односу на БДП, рекли сте да је он данас 60-ак посто, био је 76% 2015. године, резултат тог пада није повећање привредне активности него вештачки подизаног динара, односно одржаваног динара и курсних разлика, односа евра и односа долара. Дакле, да имате реалан раст, он би се показао, не бисмо говорили о расту од 1,3 него о расту од 4 или 5%, говорили бисмо о инвестицијама, а не да будемо на зачељу и да наш раст буде далеко мањи него у свим земљама у окружењу. Значи, Србија је иза Црне Горе, иза Босне, иза Хрватске, да не говоримо о Румунији, Бугарској и осталим земљама. Једино можемо са Македонијом да се поредимо, али како ствари теку и Македонци ће бити изнад нас.

Резултат тога су и просечне плате, госпођо. Просечне плате су у Србији и даље далеко од онога што имају наше комшије из суседних земаља. Једино ми и Македонци смо ту на четиристо и нешто евра, сви остали имају више, и Црна Гора и Хрватска и Босна, да не помињем стално једне исте. О минималним платама да не говорим, јер смо ту последњи, убедљиво смо последњи. Не можемо чак ни с афричким земљама да се поредимо.

Сад ви говорите да је то неки велики успех што смо достигли плату четиристо два, три евра. Кад би курс динара данас одсликавао стање у привреди, не бисмо имали ни тих четиристо евра, него би било испод четиристо евра.

Дакле, све је фарса и све је представа за грађане Србије, који треба да поверују да је у ствари њима много боље него што они осећају – да овде тече мед и млеко, да је динар најстабилнија валута, да они имају највеће плате у региону, да је у Србији задовољство живети, да привредници раде одлично, остварују огромне профите. То је можда на вашој телевизији. Можда бисте ви желели да тако буде, али ви то не знате да урадите. Шест година владате и после шест година и даље говорите о томе како је неко други крив за овакво стање у Србији.

Још је већи парадокс за шта узимате ове зајмове. Узимате за јавна предузећа: за „Србијагас“, за ЕПС, за „Железнице“. Задужићете Србију 160.000.000 евра за јавна предузећа, која су притом канцер српске економије и која не реформишете – знате зашто? Зато што она служе за различите коруптивне механизме, кампање и шта ти ја знам све. Али зато реформе иду по леђима грађана, да ли су у питању пензионери, да ли су у питању запослени, да ли су у питању пољопривредници, да ли су у питању мала и средња предузећа, а они су заштићени као бели медведи. На то вас упозоравају и Фискални савет и ММФ и сви остали, али, једноставно, то и даље тече тако. Шест година та иста јавна предузећа и даље се

финансирају из буџета; парама грађана Републике Србије се они бахате, и њихови шефови.

Такође, „Поштанска штедионица“, са 40.000.000 евра, за коју узимате зајам, и за здравствени систем 25.000.000.

И све то пролази у оваквим расправама о законима, где не можемо да се посветимо, нити да грађани знају шта стоји иза неког закона, у једној нетранспарентној расправи, па ћу се осврнути само на један члан оволиког закона о привредним друштвима, који има 161 члан.

Наиме, у члану 259. овог закона предвиђа се да се тржишна вредност акција јавног акционарског друштва утврђује као пондерисана просечна цена остварена на регулисаном тржишту, односно мултилатералној трговачкој платформи. Даље, изменом члана 475. овог закона прецизирају се одредбе којима се утврђује поступак остваривања права на откуп акција несагласних акционара, тако да се предвиђа да јавно акционарско друштво које испуњава критеријуме ликвидности дефинисане у члану 259. има обавезу да од несагласног акционара откупи акције које су предмет захтева по вредности која је једнака тржишној вредности.

Дакле, просто речено, да би грађанима било јасно, ви мењате закон и уместо, као што је било досад, да вредност акција понудите по три аспекта – тржишна цена, књиговодствена цена или процењена вредност акција, то бришете сада у закону и остављате да се не исплаћује акционарима највећи износ од ове три понуђене (тржишне, књиговодствене и процењене) већ само тржишна цена. Зашто? Зато што ћете исплаћивати... А кад говорим о акционарима, говорим о обичним акционарима, два милиона људи има право на бесплатне акције, рецимо Аеродрома, сутрадан „Телекома“, можда и „Комерцијалне банке“. Они неће моћи да добију, да изаберу највишу вредност када се прави процена вредности акције, већ ће им држава поново завући руку у џеп и узети део средстава јер ће им исплатити, по посебним проценама, тржишну вредност акција.

Вероватно је, а желим да ми одговорите, један разлог за то и садашње стање Аеродрома Београд, а сутрадан и других друштвених система који се буду приватизовали, и на шта ће мали акционари, односно грађани Србије који су уписали акције, имати право. Овим законом сасвим сигурно смањујете вредност акције на коју би грађани имали право. Поново њима завлачите руку у џеп, а јавна предузећа настављају да се бахате. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала.

Реч има гувернер Народне банке Србије др Јоргованка Табаковић.

Изволите.

ЈОРГОВАНКА ТАБАКОВИЋ: Ја бих да питам само младог колегу за шта се опредељује кад каже да је динар вештачки јак, у једном тренутку, а онда каже – знам да је одраз понуде и тражње вредност динара. Па, или је вештачки или је однос понуде и тражње?

Шта је мени највећи проблем? Ја заиста озбиљно доживљавам све што кажете, али кад ви саопштите да не постоји довољна количина новца у оптицају, а Народна банка Србије сваке среде на репо аукцијама повлачи вишак ликвидности... Ово се стварно дешава и ми имамо трошкове одржавања монетарне политике у смислу да се тај вишак ликвидности не прелива на инфлацију, која би била порез за све грађане Србије, а ви причате о недостатку ликвидности, односно одсуству довољне количине новца у оптицају. Како могу да разумем? Или да вам није струка, или да вас неко обмањује, или да не користите исправне податке. Али сада је питање да ли их користите намерно као нетачне и застареле, попут овог о учешћу малих и средњих предузећа у стварању БДП-а. Био би ред да кажете из које године је тај податак.

(Мирослав Алексић: Из ове.)

Није тачно. Последњи податак којим располажу релевантне институције, од Светске банке, *EBRD*-а и нашег Завода за статистику, јесу за 2014. годину. Значи, ја у микрофон говорим и штитим углед функције коју овде пред вама испуњавам у пуном мандату. Тај податак је из 2014. године.

Не спорим политичку вештину, ако је има, или покушај да се подаци приказују селективно да би то деловало, не знам, ми смо створили неку фатаморгану, ви у њој не живите, и то није стварност, него нека обмана. Али то не приличи нама као озбиљним људима.

Значи, када говорите о категоријама које потцењујете, дефицит и суфицит, и о јавном дугу, спољном дугу, о начину његовог финансирања, постоји једна елементарна ствар коју свако од нас зна. Када сте приватно дужни, да ли је свеједно да ли сте дужни за летовање или зато што сте купили неку мини-пећ помоћу које ћете да се бавите неком производњом? Да ли је реч о пројектном зајму, о инвестиционом зајму или о потрошњи? То је оно што разликује начин вршења ове власти, вођења монетарне политике и оно што смо затекли. Значи, затечен дефицит мора нечим да се финансира.

Имате ли минус по текућем рачуну? Ви морате да занављате кредит или да продате нешто и да га вратите.

Значи, дуг за дефицит који је створен 2008. године политичким договором, а без извора за финансирање увећаних јавних расхода, оних пензија, јесте нешто што се у приватном животу овако може превести – дајете детету увећан џепарац, прилично велик, али немате плату којом

ћете то да покривате. Немате приходе, него га дајете на дугу који формирате у 2008. години. Преко сто милиона је била тада та рупа, која се константно увећава за камате. То је један део овог дуга, а ви истичете само њега.

Говорите о тих 500.000.000 новог задуживања, а не кажете да је држава Србија у децембру прошле године отплатила 750.000.000 долара дуга, без новог задуживања, користећи куповину преко свог агента Народне банке у тренутку када је долар био најповољнији. То грађани треба да знају. Данас за доспеће од милијарду долара које је у новембру држава има већ купљених 570.000.000 долара, у тренутку када је вредност долара била најповољнија да се тај дуг отплати.

Шта ради одговорна држава и монетарна политика у координацији с њом? Камате на те хартије од вредности, које су нужне за задуживање државе за покриће дефицита, тог дисбаланса између прихода које остварујемо и расхода које имамо (а затекли смо их), законом су дефинисане. Он мора нечим да се финансира.

Портфолио инвестиције се зову хартије од вредности, али некада су камате на ту врсту позајмица биле за десет процентних поена више него данас. Последица тих снижених камата и снижених трошкова државе за покриће дефицита, за потрошњу, јесте резултат мање премије ризика, стабилности коју има ова држава, инвеститорске заинтересованости за улагање. Зашто прећуткујете чињеницу... Кажете, портфолио инвестиције, а не кажете да су стране директне инвестиције, нето, 2,6 милијарди за Србију и веће него у било којој земљи у окружењу.

Нећу рећи да тече мед и млеко, али је много тога боље, и боље је на дугорочним основама. Кажете мени, курс је нешто привремено, инфлација ниска. Три године ниске и стабилне инфлације, спуштене са 12,9 на 2,2, да ли је то за инфлацију кратак рок? Усидрена инфлациона очекивања, што је сада мера вредности поверења у једну државу, у њену монетарну политику, а усидрена су у циљу инфлационом, који је снижен са 4 плус/минус 1,5 на 3 плус/минус 1,5. То би требало да буде ваш понос, нема везе ко га је остварио.

Мени не смета када неко постигне успех. Мени не смета да цитирам другог. Дивим се свачијем успеху. Радо се сетим некад када је овде Милан Марковић бранио Закон о инспекцији, стварно је био један добар закон; било је много таквих случајева, али тог се радо сећам јер је атмосфера била – радимо нешто за државу. Али сада не разумем да је све што је урађено и што је евидентно вама илузорно, вештачки, овако или онако.

Шта говоре подаци? Кажете, привреда никако не ради. Смањење трошкова камата и негативних курсних разлика, баш због оваквог релативно стабилног динара и снижених камата, говори да је привреда по

овом основу платила повериоцима 54 милијарде динара мање у 2007. у односу на 2014. годину. Захваљујући стабилности динара, која је резултат успешног спровођења макроекономске политике, негативне курсне разлике смањене су са 246 милијарди динара у 2014. години на 97 милијарди динара у 2017. години. Да ли је 148 милијарди динара за потцењивање? Толико је новца више остало у привреди за инвестирање.

Да ли ви знате да банке данас имају у једном делу проблем, да предузећа имају сопствене изворе финансирања иако је доступност финансирања свим категоријама предузећа, и малих и средњих и микро, изузетна? Приступ тих предузећа над којима лијете сузе, приступ кредитима тих предузећа је следећи: раст новоодобрених кредита код микро предузећа је 14,2%, за мала 25,9%, за средња 21,4% и 38,5% за велика. Па не задужују се да плате дугове, него да инвестирају.

Још један податак који желим са вама да поделим, који је изузетно важан, јесте следећи. Мислим да то свесно заборављате, али имам обавезу да то поновим. Период 6. август 2012. године – мај 2018. године: динар према еврџу је остао готово непромењен, ојачао је за 0,3%. Девизне резерве, по основу интервенција НБС, повећане су за 400.000.000 евра за тај период од 2012. до 2018. године. Није утрошено на одржавање стабилности, него створен бафер за ово време.

Хајде сада да то упоредимо... Да додам само да је динар од 2008. до 2012. године, за четири године, изгубио 33,2% вредности, трећину. Потрошене девизне резерве – 5,7 милијарди за те четири године. Потрошено је 5,7 милијарди евра, динар ослабио 33,2%.

Могу ја ово да кажем, али би био ред да се ово макар не помиње, јер не иде на корист и на част онима који су ово радили. То је постигнуто у време Брегзита, грчке кризе, значајних геополитичких тензија, да не помињем све околности кроз које смо пролазили за период о којем говорим.

Шта је допринела ова релативна стабилност курса да привредни амбијент буде предвидив и како то у бројкама изражавамо баш у овом делу који вас занима, спољнотрговинске активности? Од 2016. године више од половине производње пласирамо на инотржишта. Удео извоза роба и услуга у БДП-у је у 2017. години достигао 52,5%, а у првом тромесечју ове године 54,4%. Забрањили сте да помињем да је у првом тромесечју 4,6% раст БДП-а, ево нећу. Поређења ради, у 2012. години извоз роба и услуга чинио је 36,2% БДП-а, што значи да је у 2017. години ово учешће било веће за 16,3 процентна поена. Да ли је то илузија? Да ли је то обмана? Да ли је то маркетинг?

Ово су подаци, где могу да вам додам (бојим се да ћу много да вас изнервирам): нето девизне резерве, и поред овако стабилног динара, никад

веће; бруто износе преко десет милијарди, а нето девизне резерве повећане су за 3.258.000.000 евра и износе 8,792 милиона евра. Значи, нето девизне резерве. Не обавезне резерве банака код НБС, девизне резерве државе Србије, која је власник имовине и Народне банке Србије. Двоструко већи износ од оног који је свим референтним вредностима предвиђен као довољан и одржив за покриће увоза извозом, по свим критеријумима међународних финансијских институција.

Референтна каматна стопа је снижена са 11,75 на три, а ви бисте да буде два. Извините, а шта ће да ради Одељење за пројекције у Директорату за економска истраживања и статистику него да мери процену утицаја раста цене нафте, својих модела, ризике који долазе и да не журимо, да будемо неопрезни, да подижемо и спуштамо камату? Не угледамо се ни на кога. Када смо сигурни да треба снизити референтну, ми је снизимо, али смо извршну, ону цену новца ефективну, смањили сопственим начином извршавања аукција.

Пошто тврдите да знате ову материју, да вам кажем да је некада монетарна политика вођена тако да су сви вишкови ликвидности повлачени, сви колико их има, све што банке понуде, то спава код НБС по најскупљој цени, по референтној. Сада је модел аукција по варијабилној камати и повлачимо ликвидност коју ми проценимо. Да ли знате која је цена? Око 2,4, иако је референтна три.

Да не оптерећујем остале даљим детаљима, али то је права прича о извозу, о стабилном и одрживом расту, а не о илузији, како сте ви то желели да представите.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала.

Реч има министар Зоран Ђорђевић.

Изволите.

ЗОРАН ЂОРЂЕВИЋ: Захваљујем.

Господине Алексићу, слушао сам помно шта сте имали као коментаре да нам кажете на предлоге закона које смо данас предочили. Мислим да је ту била само проста жеља да прикажете нешто да је горе и да је лоше, а без икаквих аргумената и тражећи буквално било где упориште, у нечему што можда неки шири аудиторијум неће да разуме.

Када су у питању грађани Србије, они најбоље знају како живе. За разлику од времена када сте ви били на власти, данас грађани Србије виде да је из дана у дан боље, можда некада мало, али је из дана у дан боље. За разлику од неких прошлих времена када су били у потпуној неизвесности шта их очекује, колика је инфлација, оно што је наша гувернерка рекла, како се кретао курс, како ће да заврши, колико ће новца, односно девиза моћи да купе од своје плате, а такође и о дефициту, који је био непредвидљив.

Причате о малим и средњим предузећима. Знате како, ми смо од вас наследили привреду, која је била базирана на томе да се мала и средња предузећа баве услугама. Ми смо претили да постанемо земља у којој ћемо једни другима само да дајемо услуге, да не производимо ништа. Да бисте оснажили мала и средња предузећа, ви њима морате дати посао, морате да им дате нешто да производе, да имају неки нов производ, који ће да избаци неку нову вредност. Кад имате земљу какву смо ми наследили 2012. године, та нова вредност се базира на томе што морате да доведете инвеститоре који ће нешто да произведу.

Наравно да бисмо сви волели да нам дођу инвеститори „А“ класе, али у земљи каква је била Србија 2012. године било је врло тешко довести и ове инвеститоре који су ту данас и који су онда долазили. Ми гледамо да кредитним рејтингом и положајем наше земље на Дуинг бизнис листи тај имиџ наше земље мењамо из дана у дан, да долазе све квалитетнији инвеститори.

А мала и средња предузећа, којих има све више и више, нису базирана само на услугама, већ на томе да дају подршку тим људима који нешто производе. И то јесте снага једне економије, кад имате кластер малих и средњих предузећа који помаже то велико предузеће, ту велику компанију која нешто производи, која даје неки финални производ који се, на крају крајева, извози и опет доноси неки нови профит.

Наследили смо лоше образовање, наследили смо лоше правосуђе, то је све нешто што не можете да промените у једном дану. Последица свега тога јесте да имамо и недостатак радне снаге данас иако можда вама делује, када кажете да имамо 12,7% незапосленост, да можемо да искористимо. Да, али нека ранија времена довела су до тога да небригом о томе кога и како образујемо имамо вишак кадрова. Наравно да ми не препуштамо сада да се то само по себи решава, већ Национална служба за запошљавање одваја велики новац за преквалификацију, доквалификацију како би наши људи који имају данас посао опстали, усвојили неке нове технологије, а млади људи који су без посла и не могу да га нађу можда преквалификацијом постали конкурентни и добили посао.

Бавимо се и социјалним предузетништвом и радићемо на томе. Могу само да вам кажем да министарство на чијем сам челу има дванаест закона са којима ће изаћи пред вас овде у Скупштину у првој половини ове године, а у другој половини осамнаест. И те како се неки од њих директно, а неки индиректно, тичу социјалног предузетништва и и те како водимо рачуна о томе да се бавимо социјалним предузетништвом.

Када причате о кредитима, ту је интересантно, када нама дајете замерку за ово задуживање, ви сте узимали кредите и ти кредити су били осам, девет, десет посто, плус еурибор. Наши кредити су еурибор плус

0,25, 0,5, 0,75, један посто. Ово што је гувернерка рекла, ми смо чак имали обавезу и да неке скупе кредите из тог времена враћамо. Ваши кредити, који су били тако скупи, најчешће су ишли да сервисирају неке обавезе које нису биле производне, није било улагано у инфраструктуру, у производњу, већ у пензије, у недостатак. А ми смо успели да направимо суфицит и да из давања државе, које из месеца у месец пада када је у питању она субвенција коју дајемо пензионерима, односно оно што држава њима даје...

Управо то јесте разлог зашто са оптимизмом, оно што је рекао наш председник Александар Вучић, можемо да им гарантујемо да ће бити већа пензија. И не само већа, него већа него што је била 2014. године, и то доста већа. То је оно што је он показао у оној табели. Сад видим да то нико не спомиње. Не спомиње ни то да је рекао да ће бити никад већа плата и да ће и ове године бити повећање плата. Шта мислите одакле је то? Није из ових задужења, ништа од тога није отишло за плате.

Последње што желим да вам кажем, а да то приближим – када кажете БДП и имамо спори раст, кажете, у ваше време је било задужење четрнаест милијарди евра и то је било 70% БДП-а. Простом математиком, наш БДП је био двадесет милијарди евра. Математика је проста. Данас је наше задужење 60% и износи двадесет четири милијарде, што значи да је наш БДП четрдесет милијарди. Не знам, ако нема никаквог раста, како је БДП порастао са двадесет на четрдесет? То бих волео да ви мени објасните. Ако нема раста, како је то могуће? Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала.

Реч има Мирослав Алексић.

МИРОСЛАВ АЛЕКСИЋ: Захваљујем, председавајући.

Нећу моћи у два минута да тандему министра и гувернера објасним и да са њима полемишем о економским теоријама, фискалним теоријама, монетарним. То можемо на неком другом месту.

Заиста бих волео да све ово што сте ви изнели грађани осећају, као што сте рекли, на својој кожи. Како рече министар, грађани из дана у дан осећају бољитак и напредак. Заиста не знам, можда ја не припадам тој групи, можда постоје неки који осећају. Ви вероватно, госпођо Табаковић, у Народној банци и те како осећате бољитак јер примате плату 530.000, ваши сарадници примају по четиристо и нешто хиљада динара. Просечна плата у Србији, за коју кажете да је већа него икада, износи 410, 415, 420 евра, и тиме се хвалите. Двадесет пет посто грађана Србије је на ивици апсолутног сиромаштва. То су резултати.

И, хвала вам, поштована гувернерко, што сте потврдили да је јавни дуг повећан за десет милијарди. Наравно, изнели сте аргументе и заменили тезе, како је то због овога или због онога.

Такође, не можете да оповргнете чињеницу да имамо најнижи привредни раст у региону. То што сада желите да заменом теза кажете да је стање у Србији сјајно, нећете успети. Заправо, можете неко време обмањивати грађане и причати им све те бајке које они слушају, али доћи ће тренутак кад ће они завући руку у свој џеп и схватити како се у Србији живи, и привредници, и лекари, и пољопривредници, и предузетници.

Још једном вас позивам, господине Ђорђевићу, пошто желите да се јавите за реч, нисте ми одговорили на конкретно питање везано за закон о привредним друштвима, везано за Аеродром и будући начин обрачуна акција на које имају право мали, односно обични акционари Републике Србије, који их има преко два милиона у Републици Србији. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала.

Реч има Маријан Ристичевић, повреда Пословника.

МАРИЈАН РИСТИЧЕВИЋ: Даме и господо народни посланици, говорити ово, треба бити с дебелим образом, а слушати ово, треба имати јак стомак.

Дакле, дуг на крају 2012. године, кад се подвукла црта, био је преко седамнаест милијарди. У тај дуг није убројана ...

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Само реците члан, колега.

МАРИЈАН РИСТИЧЕВИЋ: Члан 107.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Члан 107, повреда достојанства?

МАРИЈАН РИСТИЧЕВИЋ: Повреда достојанства.

У тај дуг није убројана донаторска подршка од четири зарез нешто милијарди, пет милијарди готово опроштај дуга, продата привреда 6,7 милијарди. Свеукупно, 32 милијарде су, како то наш народ каже, проћердали и притом нису направили извор за враћање дуга. Валута је отишла 50%. Али њима је било добро. Њима је било добро.

Вук „Потомак“, Вук Јеремић, трансакције у току 2013, 2014. и 2016. године, овако: 60.000 евра, 30.000 евра, 30.000 евра, 30.000 евра, 30.000 евра 2014. године; 2015 – 1.494.000 долара, ево све овде, 1.469.000 у 2017. години; 200.000 долара у 2014. години; поново 200.000 долара у 2016; у 2015 – 25.000 долара (то му је била нека сиротиња); 199.000 2016. године, па поново 199.000. Ево, камере могу да забележе, дакле укупно Вук „Потомак“, „Шеф на Потомче“, 5.733.000 долара и 180.000 евра.

Дакле, њима је и те како било боље, 400.000 људи остало без посла. И, као што сам рекао, требало је имати добар желудац слушати ове чињенице које износи Вук Јеремић „Потомак“ и његов покрет лопужа, џабалебароша и превараната. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала. Да ли желите да се Народна скупштина изјасни у дану за гласање? (Не.) Хвала.

Реч има Верољуб Арсић, повреда Пословника.

ВЕРОЉУБ АРСИЋ: Даме и господо народни посланици, мислим да сте, господине председавајући, морали да поступите у складу са чланом 86. став 3. који каже: „Сазив за седницу Народне скупштине садржи дан, час и место одржавања седнице и предлог дневног реда.“ Тада би, иначе, мој колега Алексић знао да сада није 2008, 2009, 2010, 2011. година, него 1. јун 2018. године.

Да је то знао, не би причао нама ово што је причао. Јер, у периоду од 2008. до 2012. године продали смо близу пет милијарди евра девизних резерви. Тако смо чували стабилност динара, за који је, морам да признам, гувернер био благ према њему зато што је рекао курс који је био 31. децембра 2008. године са курсом који је био 2012. године. Али да се вратимо тачно на периоде – када сте преузели власт био је 76 динара, а када сте изгубили власт 119,80.

Причали смо о некој инфлацији. Никада мања није била, а он је опет причао о периоду од 2008. до 2012. године.

Причали смо о лошим правима радника. Највеће и најлошије право радника је када губи посао, али не само када губи посао, него губи наду да може да га добије, да га пронађе, да се запосли, да брине о својој породици.

Морам да признам да је само у једном делу колега био у праву. Њему је лошије него што му је било 2011. и 2012. године, јер нема више одакле да дрпа, нема више одакле да се краде и сада се за то одговара.

Следећи пут подсетите колегу, у складу са чланом 86. став 3, да је данас 2018. година. И нека не прича нама о резултатима њихове власти и њихове резултате да приписује нама.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, колега Арсићу.

Сматрам да је колега Алексић имао, као и свако, право на свој став, па да ли је реалан или није реалан, сада сте ви о томе говорили управо. Хвала вам.

Да ли желите да се Народна скупштина изјасни у дану за гласање?
(Не.)

Реч има народни посланик Вјерица Радета, повреда Пословника.

Изволите.

ВЈЕРИЦА РАДЕТА: На основу члана 32.

Господине Маринковићу, у току прошле седнице имала сам с вама озбиљнију расправу зато што сте се на неки посебан начин односили према тадашњем предлагачу, а на путу сте да то буде и сада.

На време вас упозоравам, дакле, Јоргованка Табаковић нема овде никакву предност, она је дошла да представи неке предлоге закона. И, ако се народни посланик јави по Пословнику, онда он мора имати предност. То што се она окреће и каже „дај мени, дај мени да не заборавим“ не иде, нека запише да не би заборавила. Дакле, ви морате да водите рачуна о

примени Пословника и не можете никоме давати предност на основу тога да ли вам се неко више допада а неко мање. Не знам зашто Маријану нисте дали реч пре ње.

Дакле, да не бисмо у току расправе даље имали овакву врсту проблема, да се не понови оно са Зораном Михајловић, молим вас да водите рачуна. Народни посланици су овде ти који имају сваку врсту предности или барем потпуну једнакост када је у питању примена Пословника. Водите рачуна о томе. Хвала вам.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала вам, колегинице Радета, на сугестији.

Посланик Ристичевић се јесте јавио за повреду Пословника, али је повукао пре него што се гувернер др Јоргованка Табаковић јавила за реч, тако да сматрам да нисам повредио Пословник.

Да ли желите да се Народна скупштина изјасни у дану за гласање?

(Вјерица Радета: Биће прилике.)

Хвала вам пуно на разумевању.

Реч има народни посланик Мирослав Алексић, повреда Пословника.

МИРОСЛАВ АЛЕКСИЋ: Господине председавајући, рекламирам члан 109. Пословника из простог разлога што се из седнице у седницу наставља брутално вређање и злоупотреба Пословника од стране Ристичевића – а сада и Арсића – коме нисте изrekli опомену на то што је господина Јеремића назвао „Потомком“, мене лично овде назвао „Потомче“, ако сам добро чуо; господин Арсић каже да крадем, да не могу да крадем, да смо лопови итд. Дакле, за то се изриче опомена, господине председавајући, на такве изјаве и ово што говоре овде у микрофон. Ви апсолутно нисте реаговали иако су говорили о свему осим о повреди Пословника.

Ако већ говоре о томе, говоре о томе ко је лопов, ко краде, нека крену од садашње, актуелне владе, нека се не враћају у 2008. годину, па нека почну од Вулина, преко Сенише Малог, преко Ане Брнабић и свих осталих који седе овде уз вашу подршку, а и те како имају шта да одговоре грађанима Србије о својим рачунима, о својим офшор фирмама, о дроги у аутомобилима, теткимим становима и да не набрајам о чему све не. Ако већ то радите, онда почните прво од вас, немојте да оптужујете да су лопови они који су у опозицији већ шест година. Како они могу да краду?

То како је мени... Ја сам, господине Арсићу, за разлику од многих, много пре политике радио неке послове, радим их и данас, и потпуно ми је свеједно, још боље живим данас него када сам био на власти, ако ме већ вучете за језик.

Немојте да вређате посланике овде. Немојте да дозвољавате да без опомена пролазе овакве изјаве и оптужбе а, с друге стране, опозиционе

посланике кажњавате. Господин Арсић је мене казнио зато што сам рекао да посланици власти читају литерарне радове. То је било довољно да добијем две опомене и искључење. А за ово „лопов“, „Потомак“, „краде“, „Потомче“ и остало, то као нема везе, они могу да говоре шта хоће, да нас вређају како год хоће и за то се опомена не издаје.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, колега Алексићу. Знате да се стварно трудим да према свима имам исти третман. Нисам препознао у говору колеге Ристичевића вас и увреде ка вама.

Да ли желите да се Народна скупштина изјасни у дану за гласање?
(Да.)

Реч има гувернер др Јоргованка Табаковић.

ЈОРГОВАНКА ТАБАКОВИЋ: Ја знам своја пословничка права да се као предлагач јавим и да могу да добијем реч у свако доба. Знам да немам предност над посланицима који рекламирају повреду Пословника, међутим, јавила сам се само да кажем да је моја намера управо била... Замолила сам председавајућег да мени да реч да одговорим на примедбе које је изнео посланик, да не бих управо повредом Пословника, с једне стране, наставила расправу у овом смеру у којем је потекла, али нисам рекла „заборавићу“, „да не заборавим“.

Ја вас поштујем, очекујем да и ви мене поштујете. Поштујем ваше аргументе, али немојте да додајете неистине. Нисам рекла „да не заборавим“ јер имам одлично памћење и не заборављам. Истина изнад свега, немојте да додајете.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Реч има министар Зоран Ђорђевић.

ЗОРАН ЂОРЂЕВИЋ: Знате како, када поредите то да ви лошије живите данас него раније, рећи ћу вам, читао сам занимљиву ствар о посланику који је раније био на једном високом положају у општини и не би ме чудило да он данас прича о томе да много лошије живи. Читајући шта је све радио тада, убеђен сам да данас лошије живи и да лошије живи из дана у дан јер троши све оно што је некада незаконски прибавио и има.

Остао сам дужан тај члан закона који сте ви поменули. Јесте, то је моја грешка. Члан 259. је усклађен из разлога усклађивања са међународним рачуноводственим стандардима. Тим чланом 259. прецизира се утврђивање тржишне вредности акција јавног акционарског друштва тако што се ставом 1. овог члана тржишна вредност акција јавног акционарског друштва утврђује као пондерисана просечна цена остварена на регулисаном тржишту капитала, односно мултилатералној трговачкој платформи, у смислу закона којим се уређује тржиште капитала, у периоду од шест месеци који претходи дану доношења одлуке којом се утврђује тржишна вредност акција, под условом да је у том периоду остварени обим промета акција те класе на тржишту капитала представљао најмање

0,5% укупног броја издатих акција те класе и да се у истом периоду трговало 1/3 трговачких дана на месечном нивоу. Оно што је најбитније, зашто се мења члан 259, јесте да се тиме додатно појачава значај критеријума ликвидности акција и исти поштрава, што мислим да је плус, а уједно се врши приближавање режиму трговања акцијама у складу са законом којим се уређује преузимање акционарских друштава. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала.

Мирослав Алексић.

Изволите.

МИРОСЛАВ АЛЕКСИЋ: Захваљујем, председавајући.

Хвала на одговору, господине министре, с тим што вам нећу узети за зло овај први део, претпостављам да сте о мени говорили, да сам био председник општине па сад трошим некакве паре које сам зарадио раније, али нема везе, нећу одговарати.

(Председавајући: Мислим да није вас...)

Говорим о члану, конкретно о овом одговору везаном за акције које сте помињали.

Позвали сте се на међународне и европске стандарде. Ја ћу вам прочитати – у складу с важећим међународним стандардима финансијског извештавања који се примењују у државама чланицама ЕУ, процена вредности акција, тј. тржишна вредност котиране хартије од вредности не захтева никакве додатне корекције у односу на законски предлог који смо досад имали. Наиме, у складу са параграфом 77. Међународног стандарда финансијског извештавања, Одмеравање фер вредности, котирана цена на активном тржишту пружа најпоузданији доказ фер вредности и користи се без корекција у одмеравању фер вредности кад год је доступна.

Дакле, ја сам вас конкретно питао зашто у овом закону сада укидате могућност да се утврди највећа могућа цена акција, већ им само нудите тржишну цену, зато што се то тиче два милиона грађана Републике Србије који имају право на бесплатне акције и који ће сасвим сигурно добити мање оног тренутка када се буду та јавна предузећа приватизовала. Да ли је у питању Аеродром Београд, ЕПС, „Телеком“ или неко други, они ће дефакто по оваквом предлогу закона добити мање пара него што би добили да је члан 259. Закона остао непромењен. То је конкретно питање.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, колега Алексићу.

Министар Зоран Ђорђевић.

Изволите.

ЗОРАН ЂОРЂЕВИЋ: Колега Алексићу, још једно појашњење: измена овог члана јесте да ако постоји тржишна вредност акција, не постоји уопште разлог за било каквом корекцијом те вредности. Из тог разлога се то ради. Кажем, то се ради у складу са међународним

рачуноводственим стандардима. Овај закон је био у Европској комисији, са овим образложењем, и вратио се као нешто што јесте било упутно да се уради сада и с овом изменом.

Када имате тржишну вредност, а имате, поседујете... У реду је када немате, па је потребно да видите, да утврдите неку вредност. Овде, када имате тржишну вредност по којој тргујете, ви сад хоћете да уведете нови механизам и да кажемо – то ми сад процењујемо да је можда високо или ниско, па дајемо себи за право да то коригујемо у неком другом правцу. Зашто, ако се тргује по некој вредности, ви сада да коригујете то? То је врло просто и једноставно, зато се ово ради. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, министре.

Реч има народни посланик Миљан Дамјановић.

МИЉАН ДАМЈАНОВИЋ: Хвала вам.

Заиста, од јутрос смо имали много тога да чујемо; нажалост, много више ствари које немају везе са законима. Али с обзиром на чињеницу да је гувернер од јутрос тражила да се бавимо чињеницама и да пратимо једни друге шта говоримо, врло радо ћу касније... јер сам пратио и шта је она износила, као и све посланике.

Што се тиче измена и допуна Закона о Народној банци Србије, укратко, готово све измене јесу и допуне, везане су биле за гашење Управе за надзор над финансијским институцијама као одвојене јединице у оквиру НБС, што јесте добро јер ту је гувернер фактички био као држава у држави и заиста су ту биле неке ствари које нису баш најбоље дефинисане. Изменама и допунама Закона предвиђено је да сада гувернер НБС буде одговоран за оно за шта је досад био одговоран директор Управе за надзор, ако сам добро разумео. А све функције које је Управа радила настављају да се обављају, само не више као засебна целина.

Е сада, једна ствар која, по нама, није добра – што може бити последица ових измена и допуна Закона – јесте да ће директор Управе за надзор сада бити, како бисмо рекли, невидљивије биран с обзиром на чињеницу да више неће пролазити скупштинску процедуру.

(Јоргованка Табаковић: Као вицегувернер, то пише.)

Хоће? Аха, добро. У реду. Уколико је тако, онда то је у реду с обзиром на чињеницу да је у оном ставу писало да више неће бити биран. Могуће да ја нисам добро видео, али сачекаћу одговор, да видимо да ли ће бити биран и даље кроз Скупштину, па ћемо даље расправљати.

Што се тиче закона о међубанкарским накнадама и посебним правилима пословања код платних трансакција на основу платних картица, ту је мени, односно нама из Српске радикалне странке посебно био интересантан трећи члан. Каже у првом ставу: „Међубанкарска накнада код трансакције дебитном картицом не може бити виша од 0,2%

вредности извршене трансакције“. Затим, други став: „Међубанкарска накнада код трансакције кредитном картицом не може бити више од 0,3% вредности извршене трансакције“. А затим, у ставу 9. тачка 2) „платне трансакције на основу пословних картица“ и тачка 3) „платне трансакције на основу платних картица које је издао тространи картични систем плаћања“, одредбе овог члана не примењује се на те две ствари. Па се просто поставља ту питање, односно, ако смо добро разумели, тиме се фактички ставови 1. и 2. искључују и престају да важе, тј. међубанкарска накнада код трансакције дебитном престаје бити ограничена на 0,2%, док је баријера од максималне вредности 0,3% за кредитне картице такође елиминисана. То нам каже став 9, фактички се искључују један и два.

Будући да се пословне картице отварају за рачун правног лица, које заступа професионални заступник, вероватно је да онда неће упасти у замку, како се често напомиње, ситних слова. Надамо се да то није тако регулисано да може да се каже – била је грешка.

Интересантно је да је и члан 6. дефинисао правило о прихватању свих картица и ставом 3. је прецизирано шта је прихватилац дужан да учини у случају да не прихвата платне картице појединих картичних система плаћања. У том случају (следећи став), дужан је да истакне ту информацију на улазу у продајни објект и на наплатном месту.

Будући да је циљ овог сета измена и допуна закона да се олакша пословање на даљину, имало би смисла прописати обавезу оних трговаца који на својим интернет презентацијама (мислим на сајтове, рекламирање и све остале) имају приказане картичне системе да исте ажурирају за картични систем чије картице више не примају, како не би, стицајем околности, доводили купце у заблуду услед новонасталих околности.

Знате да је овде најбољи пример и ово је често био случај са *Diners Club International*-ом. Управо смо ту имали једну велику аферу због приказивања лажних финансијских услуга и многи купци су тек на продајном месту сазнали да не могу да добију услугу од бензинске станице, трговине, маркета, како год, већ је било и да не примају више ову картицу.

Оно што је такође прилично занимљиво у овом закону јесте што су дефинисани прекршаји трговаца с једне стране и издавалаца и прихватилаца с друге стране, при чему су дефинисане само новчане казне. Новчане казне се изричу истовремено са утврђивањем нерегуларности и дају се заједно са налогом за отклањање поменутих неправилности. Такође је прописана и друга новчана казна у случају да неправилности нису отклоњене. Међутим, тиме се практично отвара могућност да субјект буде у континуираном прекршају, а да се не доводи у питање дозвола за учешће у картичном промету.

Примера ради, уколико издавалац константно наплаћује међубанкарску накнаду супротно члану 3. ст. 1–3. овог закона и бележи добитке веће од казне, он и након вишеструких новчаних казни може да настави са истом праксом. Мислим да је то јасно.

Казну из члана 13. требало би адаптирати за предлог који је везан за члан 6 – то је једино што је нормално и логично – истицањем неприхватања појединих картица и на другим локацијама осим физичке.

Када говоримо о закону о заштити корисника финансијских услуга код уговарања на даљину, према нашем мишљењу, овај закон је подстицајан у смислу олакшања пословања, и то није спорно, као и обављања појединих послова на даљину, при чему се генеришу многоструке користи у смислу смањења трошкова уговорних страна. Додуше, садржи и поједине ставке које нису прецизно дефинисане и просто крију, може бити као замка, неке одређене опасности. Надам се да ћемо то сада да разлучимо, објаснићу о чему се ради.

Једна од таквих ставки јесте аутентификација самог корисника, где се, парадоксално, не дефинишу елементи аутентификације, али се набрајају као потребна два елемента.

Такође, оно што је велики проблем, према мишљењу некога ко се између осталог бави сајбер сигурношћу агенције у којој ради, јесте недостатак услова електронског потписа на износе до 600.000 динара. Уколико је физички потпис захтеван при физичком закључењу уговора, неопходно је захтевати електронски потпис при електронском пословању.

У даљем објашњењу закона јесте наведено да постоје практични проблеми приликом примене електронског потписа, што јесте легитимна тежња да се олакша пословање, закључивање уговора и слично, али се проблем не решава тиме што ће се поставити нејасно дефинисан критеријум аутентификације корисника, већ једним системским решењем, прављењем регистра лица који ће имати сврху сличну физичкој варијанти матичне књиге рођених нпр., или барем прављењем онлајн регистра код званичне државне агенције или институције, у коме би сва лица која имају намеру да послове обављају на даљину имала налоге које би правили лично, а потом би подаци који су управо лично достављени служили за аутентификацију приликом закључивања уговора на даљину. На тај начин ћемо створити сигурност. Ово је једини начин, по нама. Ево, да видимо да ли сте и како ви кроз тај закон регулисали и да ли ће можда бити неких додатних измена.

Још једна ствар која, заиста, ја нисам правник, али просто запада у очи, јесте чињеница да се члан 2. став 4. тачка 9), страница друга, позива на законе ЕУ, а не на законе Републике Србије, па, каже, директно се прописи ЕУ, без усклађивања са домаћим прописима, проглашавају

важећим, надлежним. Шта се дешава у случајевима у којима ЕУ има дефинисана и призната правна и физичка лица која пружају финансијске услуге, а да таква правна лица уопште нису дефинисана у нашем закону? Такве су својевремено биле агенције за факторинг, односно агенције које су откупљивале потраживања.

Интересује ме како нема, где су наши прописи, да ли је ово само *bill*, да ли је ово копирано, пребачено, не разумем по ком основу. То кажем, само по прописима ЕУ. Просто ми је невероватно, ако немамо у нашем законодавству, да смо само убацили инострано. Или нисмо користили, или нисмо кроз наше регулаторне... Или делове закона, није дошло до подударња... Или, ако треба, кроз измене и допуне, или како већ. Значи, овде просто само стоји да је тако; то је можда и техничка грешка. Очекујем, заиста ме интересује како је могуће да то стоји у званичном акту.

Када говоримо даље о овом закону, фундаменталан проблем заштите корисника финансијских услуга није решен овим законом. Наиме, и овде девизне и друге ризике на које ниједна ни друга страна не могу утицати сноси само потрошач, тј. корисник. Ово може произвести негативан подстицај у смислу хазардерског понашања пружалаца услуге, који су далеко боље од потрошача информисани о томе да ли ће се каматне стопе мењати или не, односно да ли ће доћи и у којој мери ће егзогени догађаји утицати на предмет уговора који морају бити у складу с овим законом који сте овим изменама и допунама предложили.

Просто, ствари које не могу да се не примете. Слушали смо и од министра и од гувернера да треба проналазити решења. Ако погледамо, на пример, ваши су, министре, закони повезани, да сад не улазим један по један, и о стечају и о привредним друштвима и остало.

Када кажемо привредно друштво, сви смо овде сведоци, рекао бих слободно сви грађани Србије, једне чињенице, а то је да је многим предузећима, независно од врсте предузећа, у неком претходном периоду било омогућено од стране државе да у највише случајева буде поверилац, узимају бесповратне кредите, неретко, од стране државе и, да кажем, субвенционисане кредите од стране државе, а да су се затим та предузећа, одмах након добијања тих средстава, гасила.

Ми у овом тренутку имамо 2.080 фирми које су у стечајном поступку. Шта се добијало тиме, а ни овим законом сада није решено, шта се добија тиме? Добија се да имамо најбоље занимање у држави, а то је да будете стечајни управник или извршитељ. Мислим да бољег од тога нема. Ево, узмимо пример стечајног управника који је знао да у датом тренутку искористи ситуацију: на пример, бивши напредњачки министар Саша Радуловић током своје каријере стечајног управника уплео се у конце

организованог криминала, а да никада за то није одговарао. Баш из разлога како овај закон постоји и како се... На крају крајева, ни онакав какав јесте није се примењивао.

По подацима, на пример, из електронске архиве Хипо Алпе Адриа банке у Србији, види се да је он био запослен као саветник по уговору о делу, са месечном накнадом од 13.000 евра, док је био министар. Јесте он био кратко, али њега просто држава мора да терети и због тог периода и због периода пре него што је постао министар, јер је чинио кривично дело, јел' тако. Као што је познато, ова банка је била ликвидирана после серије афера које су се дешавале не само код нас него и у Хрватској; тада је пао и бивши хрватски премијер Иво Санадер.

Али то му није био једини грех, Саша Радуловић је у Агенцији за приватизацију водио, док је био министар, и као повереник у предмету шећеране „Димитрије Туцовић 1898“, у стечају. У том предмету му је припала прелиминарна награда у висини од 2.550.000 динара и накнада трошкова од 3.600.000 динара. Уместо да предузеће извлачи из стечаја, он је незаконито продао опрему и основна средства, и то као старо гвожђе.

У овом тренутку данас ми не само да имамо... Мени би требало 105 оваквих страна да покажем колико имамо фирми у стечају. Али нису проблем само те фирме које су у стечају, које сте и наследили... Зато кажем да је било врло интересантно слушати посланике прозападне опозиције када критикују садашњу власт а заправо за добар део ових ствари вуку своју кривицу, кривицу из њиховог времена. Ово су фирме које су, чак, у стечају по 18 година, од 2000. године па до данас. Немамо засад решење тих проблема.

У односу на претходну годину, скочио је број фирми у стечају. Пре три месеца било их је 2.067, сада имамо 2.080. Не ради се о томе што је тако, него што просто имамо мали број оних који се решавају, да не набрајам оне са великим проблемима, од „Комграпа“ па надаље, али је на пример било интересантно, то ћу користити у неком другом свом обраћању, како се одвијао проблем и процес чувене Хемијске индустрије ХИПОЛ. Просто, да је у Београду, о томе би већ не само брујала јавност, вероватно би неко завршио иза решетака. А нешто мало о чему су медији писали, а могло се доћи до тачних података, чак није ни стечајни управник промењен, поред свих, не волим да користим термин „лоповлука“, док се не докаже, али сумњивих ствари које су се дешавале. Нико није реаговао. Али биће више времена у наредном периоду, па ћемо и о томе говорити.

Оно што ме је посебно обрадовало, морам да се вратим на гувернера. Заиста, јутрос кад је говорила, помно сам слушао. Тражила је да разговарамо језиком чињеница и да уважавамо њу, на крају крајева, као човека који постиже резултате. Ја немам проблема с тим и цитираћу је,

каже, док је била опозициони посланик, никада се није бавила неистинама да би добила неки глас. Је ли то истина?

Док је гувернер била народни посланик, значи у периоду пре него што је Српска напредна странка дошла на власт, то је била кампања 2012. године, тада је била шеф економског тима СНС-а... Да не улазимо како је дошла до мандата посланика, то је већ свима познато, да су са Томиславом Николићем „дрпали“ мандате Српске радикалне странке. Најавила је да ће по доласку на власт та партија прво укинути обавезу плаћања према РТС-у. Цитирам изјаву – предлог како да грађанима уштедимо јесте да их лишимо сувишног трошка неплаћањем и укидањем телевизијске претплате. То је та истина која се и дан-данас... Вероватно не плаћамо, не би ме чудило да сада сазнамо да телевизија плаћа нама.

Сада оно што је још интересантније. Као посланик је такође била велики борац против, цитирају, „највећег крвника српске привреде“, ту ћемо се сложити, Млађана Динкића. Каже: „Наставићу да у Парламенту износим доказе о милионским злоупотребама које је Млађан Динкић са сарадницима учинио у протеклом периоду. Ипак сам одустала од тога да га тужим због увреде, нећу да се повлачим по судовима и тужакам, већ ћу се политички борити против њега“, дневни лист „Данас“, 6. март 2011. године.

Ако се вратимо на 8. април 2010. године – расправа о Закону о регионалном развоју, која је јуче прекинута, остала је у сенци сукоба између посланика СНС-а Јоргованке Табаковић и министра Млађана Динкића. Табаковић је тврдила да јој је, након што је у току расправе изнела низ критика на његов рачун, Динкић пришао и рекао да је цукела. Динкић је, међутим, новинарима рекао да је Јоргованки казао да лаже, а у народу се каже – лаже као пас. Обоје су најавили тужбе једно против другог, а расправа је настављена и у сали па ју је бранио Томислав Николић.

Даље, нетрпељивост је ишла дотле да је Табаковић изјавила да са Динкићем не би попила никада ни кафу, јел’ тако. Да ли је то истина, да сте изјавили?

(Јоргованка Табаковић: Нисам рекла то.)

Ево, ја ћу вам рећи: 6. марта 2011. године, за дневни лист „Данас“, на питање да ли би с њим попила кафу у скупштинском ресторану, с осмехом одговара да бира друштво. Формирање УРС-а – Јоргованка Табаковић (говорим о УРС-у Млађана Динкића, који је био Г17 плус) каже да прави странку Уједињени региони којом ће прескочити цензус и остати на власти да би „сачувао прљаве трагове начина располагања новцем“. Свака част! Ви сте направили ту коалицију са Млађаном Динкићем одмах након формирања те странке, избора 2012. године, подсетићу вас, јула

2012. године, и управо сте му омогућили да, како ви кажете, сачува прљаве трагове начина располагања новцем.

Пошто волите да причамо о чињеницама, има још много тога, госпођо Табаковић, заиста. Било вас је некада милина слушати, док сте били посланик Српске радикалне странке, осим једне ствари – када сте убедили народне посланике Зорана Деспотовића и Весну Вукајловић Николић да се задуже у „швајцарцима“; Наташу нисте успели, па, хвала богу, њој нисте направили проблем, али њима јесте. И ту се показала та економска визија коју сте понели са собом у СНС. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Изволите.

ЈОРГОВАНКА ТАБАКОВИЋ: Да почнем од овог последњег. Никада нисам никоме саветовала ни да се задужи, ни у којој валути да се задужи. Тај ко вам је то рекао, није вам рекао неистину, јер ја и данас тврдим да грађанима Србије треба обезбедити све информације, јер су одлуке личне. Онај ко се изговара да га је неко на нешто наговорио... Не бих да коментаришем.

У праву сте, ја сам за господина Динкића рекла да никад не бих с њим попила кафу, и нисам, верујте ми. Оно што је проблем који треба сагледати и који не може свако да реши у свом животу, а морао би ако се бави јавним радом и политичком делатношћу, јесте тај да понекад морате да измерите шта је ваша лична реч и нека већа тежина, као циљ за који се борите, где морате да жртвујете нешто од сопствене слободе. Знате како кажу – цивилизација. Цивилизација нуди човеку многа демократска достигнућа, па и демократију, ако хоћете, као најбољи вид изражавања сопствене воље и учешћа у управљању сопственим животом, али вам да део слободе, а подјарми вас целог.

Питање је за сваког од нас појединачно – колико верујте у неку идеју у којој сте искоришћени, коришћени или злоупотребљени? Одлука сваког од нас је да каже шта је већа штета за њега самог, да прихвати формирање Владе такво какво јесте, у којем је нужан члан био Млађан Динкић, не мојом одлуком, али, да, мојим пристајањем. Нисам била члан Владе, него на овој позицији на којој јесам и врло сам професионално сарађивала с њим кад је био у Влади. Знате зашто? Понекад, да бисте променили точак историје, морате да претрпите и лични губитак.

Надам се да сте ме разумели. Сви они који нису, није ми ни важно. Знате како кажу – они који те не воле, нећете волети никад. Они који те воле и разумеју разлоге за твоје поступање или, још боље, имају корист као највећи број грађана, од оног што радите, неће вам замерити. А ја увек имам сопствени суд као најснажнији.

Да, ја сам мандат Српске радикалне странке зарадила својим радом. Програм СРС из 1996. и насловну страницу „Велике Србије“ чувам и сада, јер је то било нешто што смо радили под надзором господина Војислава Шешеља као председника странке, са мојим личним трудом, и да не помињем колеге, неки данас и нису међу нама, нека им је лака црна земља, радили смо на том програму. Увек сам поштено и часно радила свој посао и верујте да се радо сећам свог периода и свега оног што је после разилажења...

А неки Рубикони се у животу морају прећи, одлуку о томе доносите сами. Никад нисам имала проблем шта ће ко о томе да мисли. Колико је било добро за грађане Србије што је таква одлука донета, говоре резултати које данас Српска напредна странка има, коју сам ја основала заједно са људима са којима се поносим.

Кад смо код закона, члан 2. став 9, за који кажете да не знате зашто пише, у закону о заштити корисника финансијских услуга код уговарања на даљину, ја бих вас замолила, као врло педантног, да погледате члан 29, Ступање на снагу, који каже: „Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у ’Службеном гласнику Републике Србије’, а примењује се после истека три месеца од дана његовог ступања на снагу“, сад иде оно најважније, „осим одредбе члана 2. тачка 4) подтачка (9) ...“, то је она за коју нисте имали сигурност зашто се ту налази у овом тренутку. То је објашњење. Она ће се примењивати од дана приступања Републике Србије Европској унији. Значи, подтачка (9) члана 2, за коју сте питали, има своје образложење у моменту ступања на снагу и примене.

Питали сте зашто се пропис о ограничавању међубанкарских накнада не односи на тростране шеме. Тростране шеме су *Diners* и *American Express*. Пропис се односи како на четворостране, тако и на тростране шеме. Само се овај члан 3. не односи на тростране, не зато што се оне стављају у повољнији положај, већ зато што по дефиницији у обављању трансакције учествују две банке. Не учествују две банке, па тако ни нема међубанкарске провизије. Како не учествују две банке? Иста банка је издавалац и прихватилац. Можда није довољно јасно написано у самом тексту закона, али је то образложење. Значи, није изузетак, није предност, већ је у питању обављање трансакције у једној банци која истовремено има две улоге.

Казне које сте помињали односе се на казне у поступку заштите у појединачном поступку заштите права и услуга корисника. Овим се не доводе у питање казне које се иначе изричу по Закону о банкама. Значи, те две ствари се не искључују, не преклапају, тако да могу да иду и до 10% прихода банке на годишњем нивоу. Реч је о казнама које дефинише Закон

о банкама. Можемо о томе и детаљније, ако будете имали допунских питања, када будемо расправљали у појединостима.

Питали сте због чега је омогућено закључивање уговора на даљину у форми електронског документа без употребе квалификованог електронског потписа и на основу којих критеријума смо одредили максималну вредност уговора. Разлог за то је недовољна распрострањеност употребе квалификованог електронског потписа код физичких лица; водили смо се интересом да то што омогућавамо као пропис у примени треба и да заживи у пракси.

С обзиром на то да се метод двофакторске аутентификације већ годинама у електронском банкарству користи за давање налога за извршење платних трансакција, сматрамо да је оправдано да се користи и код закључења уговора до одређене вредности. Како смо узели ту вредност? Узели смо на основу процењене просечне вредности уговора за чијим се закључивањем у електронском облику најчешће јавља потреба. Просто смо одредили да је то нека вредност, што не значи да о тој логици и тој вредности не можемо да расправљамо и даље. Хвала на пажњи.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Реч има Бранислав Михајловић.

Изволите.

БРАНИСЛАВ МИХАЈЛОВИЋ: Захваљујем.

Поштовани грађани Републике Србије, по већ устаљеној пракси, приликом сазивања ове седнице имамо пример злоупотребе скупштинских процедура. Наиме, седница је сазвана у среду за петак, а народним посланицима је остављено тек нешто више од 24 сата за припрему. То је већ речено у ранијој дискусији. На дневном реду имамо сет важних закона из области финансија. Међутим, ова лоша пракса која се понавља из седнице у седницу служи како би спорна предложена законска решења остала испод радара и пажње јавности. Нажалост, биће и усвојена, а да грађани на које се ове важне измене односе неће о њима бити информисани, нити упознати. Ово је погубна пракса, коју критикујемо већ две године и која је у потпуности обесмислила рад овог парламента.

На почетку бих се осврнуо на главни закон ове седнице, а то је Предлог закона о финансијском обезбеђењу. То је изузетно важан закон и веома ми је чудно што се овај предлог закона, заједно са осталим предлозима закона из области финансија, нашао пред народним посланицима само три дана након што је вољом и гласовима владајуће већине изгласан нови министар финансија. Ово наводи на сумњу да је можда претходни министар финансија одбио да предложи ове законе и подржи их и да је можда зато поднео и оставку знајући да су они лоши по

грађане Србије, њихове фирме али и по целокупну привреду наше земље. Због тога изражавамо логичну сумњу и бојазан од последица усвајања ових закона.

Већ на први поглед на Предлог закона о финансијском обезбеђењу, постоји неусклађеност предложеног закона са општим принципима облигационог права, чиме се нарушава равноправност страна у уговорном односу, па и начело савесности и поштења.

Реализација средстава обезбеђења, која су новина у нашем праву и не уклапају се у логику правног система, врши се на начин да се претерано погодује примаоцима обезбеђења. Дубљом анализом видимо да се испод наводних реформи и усклађивања с европским законодавством наставља пракса доношења закона ради погодновања интересима крупног капитала, без обраћања пажње на кохерентност правног система и заштиту грађана.

Циљ овог закона је да се ликвидна средства и значајна имовина извуку из стечајних поступака и пребаце на којекакве фирме за факторинг, откуп, пребијање потраживања и да се кроз те механизме оштете радници и повериоци фирми у стечају, као нпр. домаће фирме и домаћа правна лица. Овај закон у привилегован положај ставља факторинг куће и банке и зато је, по нашем мишљењу, неуставан, па заштита од стечаја важи само за њих, а не и за остале повериоце.

Зато је у пакету са законом о финансијском обезбеђењу и закон о заштити корисника финансијских услуга код уговора на даљину, те се тако уништава домаћа привреда, штите страни инвеститори, међу којима је за очекивати да ће се појавити нове офшор компаније. Србија се корак по корак претвара у банана државу пружајући пуну подршку „страним инвеститорима“, где се појављују којекакве офшор компаније.

„Доста је било“ истиче да је Саша Радуловић још 2013. године предлагао измене Закона о стечају, по којима овакве промене не само да би биле недозвољене, већ би биле и кривично процесуиране. Предлагао је и повезивање стажа и исплате заосталих зарада, које би ушле у први исплатни ред и тако би радници били исплаћени пре свих. Да се ово десило, хиљаде радника и њихових породица данас не би били у проблему и на ивици егзистенције. Овако ће остати без икакве шансе за исплату дуга из стечајне масе.

Суштина закона који нам предлаже Влада је – сви ће имати заштиту осим домаћих правних и физичких лица. Заштиту добијају страни инвеститори и офшор компаније.

Такође, овде је спорно и што предложеним законским решењем Народна банка Србије не штити грађане нити правна лица од банака које крше закон и прописе. Најбољи пример за то су кредити у швајцарским францима, који су десетине хиљада грађана наше земље довели у

дужничко ропство, а држава не жели да овај проблем реши, као што су то решиле све друге земље у окружењу и њихове одговорне владе. Ту је и проблем неоправдано подизаних маржи, као и једностране промене каматних стопа, а то су само неки од примера.

Народна банка није вршила надзор а корисници немају начин да је натерају да ради свој посао. Једино што грађанима преостаје у судару с банкарским системом јесте тужба за накнаду штете и да тим путем покушају да се изборе против накарадног система.

Уместо овако предложеног закона, оно што бисмо морали да урадимо јесте да кроз закон омогућимо корисницима финансијских услуга да иницирају прекршајне поступке и да Народна банка Србије има обавезу да по тим прекршајним пријавама донесе одлуку кроз управни акт. Док се то не догоди, Народна банка Србије ће наставити да штити банкарски лоби.

Да закључим, све што овај закон омогућава јесте то да штити стране финансијске институције. Овим предлогом закона актуелна власт очигледно и недвосмислено још једном газди права својих грађана правећи их грађанима другог реда у сопственој земљи.

Такође, поменута законска решења уместо очекиваних побољшања за једини циљ имају да направе од Србије банана државу. Добра су једино онима који имају намеру да додатно извуку капитал и новац из наше земље чинећи је додатно сиромашнијом.

Подсетимо, деценију и по се у Србији активно урушава привреда. „Доста је било“ хоће да направи систем који ће да штити и врати достојанство грађанима ове земље. Свака нормална држава штити интересе својих грађана и своје привреде, јер је то стуб на коме почива и напредује свака успешна држава. Кад дођемо на власт, ми ћемо укинути све ове штетне законе. Активно радимо на својим верзијама ових закона, које ћемо представити Скупштини и грађанима и који су у искључивом интересу грађана Србије и привреде ове земље.

Сада нешто о Закону о стечају. Нове измене Закона о стечају и закон о финансијском обезбеђењу, који се, наводно, доносе ради реформи и регулисања финансијског тржишта, заправо само погодују разним фантомским факторинг и сличним агенцијама, те настављају да подривају улогу државе и излажу грађане директном финансијском удару, јер ти закони легализују отимачину. Стечајни повериоци остају незаштићени, а сам поступак постаје фарса. Претходно донети Закон о стечају обилује грешкама и недоследностима, те је требало да се законодавац позабави исправљањем истих, а не да још више погоршава положај стечајних поверилаца.

Запослени који су у првом стечајном реду властима су небитни; битно је извући новац привилегованима. Многе одредбе садашњег Закона о стечају, донетог у децембру, као и остали закони донети на брзину и без расправе, већ су довољно конфузне и нелогичне са становишта логике стечајног поступка. Заједно са предложеним изменама, супротне су основним начелима стечајног права, начелу једнаког третмана и равноправности и начелу заштите стечајних поверилаца и сразмерног намирења. Смисао оваквих начела, којима цео поступак треба да се води, јесте да у ситуацији презадужености сви повериоци добију сразмерно, а не неки ништа а неки све.

Омогућавање првенственог намирења ималаца средстава финансијског обезбеђења, које се такође уводи новим законом који је на дневном реду, тако што би сва ликвидна средства првенствено припала овим привилегованим повериоцима, факторинг агенцијама и сличним имаоцима средстава новоизмишљеног финансијског обезбеђења, доводи у неравноправан положај остале повериоце, првенствено раднике, који би требало да буду намирени први. Уместо равноправне и сразмерне заштите и расподеле средстава из стечајне масе, цео поступак стечаја ће бити изигран и обесмишљен.

Повезаност факторинг фирми и сличних институција баца светло на мотив за експресно доношење овог сета закона. Мотиви власти су јасни: наставак пљачке и приватизације јавне сфере, закони и институције постоје форме ради, док правна заштита грађана не постоји.

Овакав начин пословања, под плаштом потребе убрзања поступка извршења, доводи до парадоксалне ситуације где је нечију непокретност могуће продати експресно и без одговарајућег судског механизма заштите дужника. Грађани преко ноћи остају без домова да би се банке намириле. Заједно с огромним овлашћењима датим јавним извршитељима, са чијим радом грађани свакодневно имају проблеме, власт доношењем ових закона претвара Србију у периферију светског капитализма, а њене грађане оставља без могућности заштите њихових основних права.

Овакви и слични закони у Европи нигде нису прошли тест уставности и могући су само у банама транзиционим државама Балкана и источне Европе. Легализована је отимачина. Не постоји држава у Европи где су грађани у слабијем положају у односу на банке и сличне институције.

Сада бих нешто о Предлогу закона о изменама и допунама Закона о привредним друштвима. На јавној расправи о Закону о привредним друштвима која се одржавала прошле године у септембру и октобру учесници исте имали су прилику да дискутују о нацрту наведеног закона. Оно што ми сматрамо проблематичним јесте да управо одредба која се

односи на принудни откуп акција несагласних акционара у јавним акционарским друштвима није представљала првобитно део самог Нацрта закона, а ни предмет јавне расправе самим тим, већ је унета у Нацрт закона након исте и учесници јавне расправе нису имали прилике да о спорној одредби изнесу своје примедбе и сугестије у току дискусије. Зашто ова норма није била предмет јавне расправе и на чију иницијативу је унета у Нацрт закона?

Сведоци смо веома сумњивих дешавања у пракси, када су се фиктивним правним пословима у последњем моменту пред куповину креирале ситуације које погодују заинтересованим актерима, купцима; на пример, случај АИК банке. Велике фирме са мноштвом мањинских акционара, попут Аеродрома „Никола Тесла“ или „Комерцијалне банке“, на овај начин могу бити продате мимо сагласности акционара, у овом случају свих грађана Србије. Грађани ће бити оштећени, а инвеститори ће добити вредну имовину по цени акција коју сами фингирају. Описани поступак ће оштетити велики број мањинских несагласних акционара, грађана, који ће бити исплаћени по вредности далеко нижој од оне колико заиста вреде.

Предлог закона о изменама и допунама Закона о привредним друштвима, на велику жалост, представља још један вид злоупотребе ове власти. Као и многи закони који су досад били усвајани, сматрамо да ће и овај закон штитити интересе одређених лица, али не и грађана Србије.

Како је цео поступак давања концесије за Аеродром протекао у тајности и његове стварне ефекте по буџет Србије не знамо, како држава истовремено намерава да преотме Аеродром у Нишу, а сада и да измени Закон о привредним друштвима, постављамо питање – када ће ова власт престати да испуњава жеље и, у потпуности, интересе страних инвеститора и почети да ради у корист својих грађана?

На крају, закон о заштити корисника финансијских услуга код уговарања на даљину. Текст закона о заштити корисника финансијских услуга код уговарања на даљину поднела је Народна банка Србије. По овом предлогу, НБС изриче казне банкама, а друга правна лица која нису под надлежношћу НБС у истим случајевима одговарају за прекршаје. Правну природу тих казни, које по основу закона очигледно нису прекршај, нико не може да утврди. У ком то поступку, и где је то прописано, намерава да изричете те казне, господо из НБС? Имају ли оштећени сва права која им припадају, као што имају нпр. у прекршајном или кривичном поступку, или немају? Могу ли оштећени уопште учествовати у поступку у складу с правима која им припадају по директивама ЕУ и Европској конвенцији?

Знам да су ово тешка питања за гувернерку Јоргованку Табаковић па сам покушао да се упознам с праксом поступања НБС и пронађем како је то досад рађено, и пронађох – није рађено. Банкарски клијенти досад нису могли да покрену поступак ради изрицања новчане казне против банке и да у њему учествују са пуним обимом људских права. Зато ми је јасно чему служи фантомска новчана казна – служи за то да, као и досад, постоји привид да банке, као и сви други привредни субјекти, могу бити кажњене ако крше закон, али то се неће дешавати. Служи за то да покажете колико сте нестручни и немоћни пред банкарским лобијем и да чак не смете да кршење закона од стране банака квалификујете као прекршај. Коначно, служи за то да потврдимо нашу спремност да будемо робови у сопственој земљи. Укратко, новчана казна коју ћемо прописати за банке служи за то да се у пракси не изриче.

Још нешто у вези с овим нацртом. Чланом 13. овог закона предвидели сте да корисник нема право на одустанак од каматних, валутних и акцијских свопова и слично. Да ли то хоћете да осигурате кредите у „швајцарцима“ пошто валутна клаузула у швајцарским францима потпада баш под тај појам, мислим на валутни своп? Нису то још увек рекли наши судови, али јесу, на пример, Врховни суд Шпаније и судови многих других држава у Европи. Да ли је то основна сврха овог закона, да се припреми терен да опстану ти противзаконити уговори под којима грцају целе породице?

На крају постављам питање – да ли је могуће да ова држава толико ради против својих грађана? Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем.

Реч има народни посланик Неђо Јовановић.

Изволите.

НЕЂО ЈОВАНОВИЋ: Захваљујем се, председнице.

Поштовани министре Ђорђевићу, уважена гувернерко Табаковић са сарадницима, у старту, на самом почетку ове дискусије кад разматрамо сет закона који се односе на финансије и одредбе Закона о стечају, као и Закона о привредним друштвима, морам да истакнем чињеницу да ће Посланичка група СПС несумњиво у дану за гласање подржати ове предлоге закона.

С обзиром на то да ће се моје колеге у својим дискусијама више одређивати према првих шест закона, ја ћу у својој дискусији пажњу концентрисати на два закона за која сматрам да имају посебан значај, не умањујући значај, ни у ком случају, првих шест закона, а то су одредбе Закона о привредним друштвима и Закона о стечају, наравно измене ових одредаба.

Морам одмах да истакнем да Закон о привредним друштвима у једном свом правном институту завређује посебну пажњу, а то је институт принудне ликвидације. Ово из разлога што је од одлуке Уставног суда, још пре шест година, укинут, односно стављен ван снаге и оглашен неуставним тзв. аутоматски стечај или стечај по службеној дужности. Од тада па до данас, све док ова влада није увела одређени ред како у области финансија тако и у области стечајне материје, а и кроз правосудни систем, где су посебно оптерећени привредни судови, ми смо имали огромне проблеме. Ти су се проблеми везивали за неколико чињеница.

Прва је чињеница да привредна друштва по више година нису подносила финансијске извештаје, односно завршне рачуне, а све то време за које нису подносила завршне рачуне била су у блокади, што значи да је постојао стечајни разлог, а стечајни разлог подразумева трајнију неспособност плаћања. Шта друго може да буде блокада рачуна у трајању од више година него трајна неспособност плаћања? Међутим, и поред те чињенице, нико није подносио предлог за отварање стечаја. Ако нема предлога, аутоматски остајемо у ситуацији да привредно друштво које послује са огромним губицима оптерећује државу, оптерећује буџет, не измирује обавезе и на тај начин чини одређене штете, и то са далекосежним последицама.

Сада имамо један институт који ће, уверени смо у Посланичкој групи СПС, ту ситуацију која је крајње негативна санирати. То значи да се у кратком ликвидационом поступку прво утврди финансијско стање, позову повериоци, транспарентно позове ликвидациони дужник да исправи све оно што подразумева мањкавости у његовом пословању и, на крају, да се тај поступак ликвидације што пре оконча. Јер неминовност је да се углавном из ликвидационих поступака рађају стечајеви, односно они који као ликвидациони дужници не могу да се у ликвидационом поступку ревитализују аутоматски одлазе у стечај, са свим последицама стечаја.

Сада имамо ситуацију да огроман број привредних друштава која оптерећују и привреду и финансије и државу у целини, нарочито буџет Републике Србије, буду подведена под овај правни институт и да се на неки начин поставе у правни оквир који заслужују, а то је стечај.

Што се тиче стечаја, министре Ђорђевићу, дали сте једно крајње коректно образложење због чега се предлагач определио за овакве измене и допуне Закона о стечају, и ми то подржавамо и поздрављамо, тим пре што не смемо да имамо законе који су у колизији један с другим. У конкретном случају, Закон о стечају не сме да буде у колизији са Законом о финансијском обезбеђењу. То је један од разлога, сигурно најважнији, да се уведу измене, односно да се измене одређене одредбе Закона о стечају, које су овде, по мени, крајње прецизно систематизоване.

Морамо због јавности, превасходно једног дела стручне јавности који изражава скепсу према овим променама, истаћи једну чињеницу која се не може довести у сумњу, а то је да се овде не ради о привилегованим (или бенефитованим, како год, онима који имају одређене бенефите) повериоцима у стечајном поступку, већ о повериоцима који морају имају одговарајући правни оквир, где се као средства обезбеђења њихових потраживања појављују колатерали, а то су динарска или девизна средства на пословном рачуну, кредитне линије, односно уговори о кредиту и реализација тих кредитних линија. У тој ситуацији ти повериоци бивају заштићени, с једне стране, а с друге стране, ни у ком случају се не доводи у питање било шта што је суштина стечаја: ни циљ стечаја, ни примена стечајних начела, ни најповољније намирење поверилаца, било шта што стечај у својој суштини подразумева када су у питању потраживања поверилаца по њиховим пријавама, сходно одредбама Закона о стечају.

Дакле, ово су новине које и те како значе и много ће допринети ефикасности стечаја, тим пре што се ради (не знам да ли сте то нагласили у уводном излагању) не само о међународним правилима, него о правилима која су већ заступљена у суседним земљама, у земљама у региону, земљама које гравитирају ка Србији.

Дакле, максимална подршка за ове промене. Међутим, уважени министре Ђорђевићу, постоји нешто што морамо да оценимо крајње критички. Молим вас да то вашем ресорном колеги пренесете од стране Посланичке групе СПС. Поставља се питање због чега се у Закону о стечају нису појавиле промене које су неминовност, промене одредаба које изазивају огромне штетне последице а већ дуже време стоје под лупом стручне јавности. Конкретно, ради се о томе да предлагач није интервенисао у оним одредбама Закона које су под сумњом уставности.

Ја ћу бити јако прецизан да бисте ме разумели. Устав Републике Србије изједначава државну и приватну својину. Дакле, сви облици својине су једнаки и ту немамо апсолутно никаквих дилема. Такође, подсећања ради, код привредних друштава која послују с већинским друштвеним капиталом једини ко може да буде стечајни управник јесте Агенција за лиценцирање стечајних управника. Ја постављам питање – зашто? Ако су облици својине изједначени, и приватна и државна имају исти третман, исту тежину, зашто би Агенција за лиценцирање стечајних управника била искључиво стечајни управник код привредних друштава која послују с већинским друштвеним капиталом? Зашто то не би могао да буде било који стечајни управник? Зашто то не би био Пера Перић или Мика Микић, ово је метафорички, који имају лиценцу стечајних управника, имају пуни капацитет да спроведу све оно што се везује за

надлежност и законом прописана овлашћења стечајног управника, већ то мора да ради Агенција за лиценцирање стечајних управника?

Ово није критика АЛСУ, јер сам се лично 2014. године борио да Агенција за лиценцирање стечајних управника, којој је тада претила опасност да престане да постоји, остане, због тога што је била једина компетентна институција која ће омогућити да се сви стечајни управници у стечају понашају сходно закону. Међутим, овде имамо сада ситуацију која је крајње проблематична: с једне стране, имамо стечајне управнике који су стечајни управници у привредним друштвима с већинским приватним капиталом, а не могу да буду стечајни управници у привредним друштвима с већинским друштвеним капиталом. Тај анахронизам који постоји већ дуже време мора да се отклони, јер је Устав такав какав јесте.

На крају крајева, оно што доприноси тачности овог мог тврђења јесте и следеће: Агенција за лиценцирање стечајних управника је у неретким случајевима у пракси пропустила, ненамерно, да спроведе контролу рада повереника стечајних управника. Зашто ово говорим? Агенција за лиценцирање стечајних управника није самостални стечајни управник, већ своје надлежности, које су прописане законом, обавља преко повереника. Е, сада, ако обавља преко повереника, онда повереник мора да буде под посебним надзором Агенције за лиценцирање стечајних управника. Да ли је у пракси увек тако? Ја вас уверавам да није.

Зашто вас уверавам да није? Због тога што из личног професионалног искуства знам да постоје стечајни предмети, да постоје делови стечајне масе у виду непокретне имовине која је потпуно неискоришћена, где су у саставу стечајне масе магацини, продавнице, пословни простор, хале, производни погони, који су сабласно празни, где се нико није сетио, а то је обавеза повереника стечајног управника, у циљу очувања стечајне масе с једне стране и, с друге стране, остварења прихода који доприноси повећању стечајне масе, да те непокретности изда под закуп. Па, има много закупаца који једва чекају да под повољним условима, по повољним ценама, повољним закупнинама дођу до тог простора који би могли да користе у функцији обављања одређене делатности. Повереници стечајног управника у одређеном броју стечајних предмета уопште се нису обазирали на једну такву обавезу која подразумева дужност да се имовина сачува и увећа, а односи се на имовину која суштински представља стечајну масу.

Даље, оно што такође подразумева једну врсту проблема, то је проблем који се везује за одређивање стечајних управника, односно повереника стечајних управника, па се дешава да се код стечајног дужника у Ужицу, одакле ја долазим, за повереника поставља стечајни управник из Београда, или се у граду на југу Србије поставља стечајни управник са

севера Србије. Објасните ми само где је логика и како може онај ко није природно настањен и нема пребивалиште у месту где се води стечај познавати привредну ситуацију, тежину проблема у стечају, стање стечајног дужника итд. Зар нисмо законским путем регулисали да управо пред привредним судовима, говорим о привредним судовима који су надлежни за вођење стечајног предмета, буде одређен одговарајући број стечајних поверилаца? Због чега ти стечајни повериоци онда нису ангажовани, него се доводи човек који је 200-300 км далеко од места где се води стечајни предмет?

На крају, постоји проблем за који, министре Ђорђевићу, претпостављам да ћете такође пренети тамо где је потребно – ми у Посланичкој групи СПС сматрамо одавно да стечајна материја треба да се врати у надлежност Министарства правде, да не буде у надлежности Министарства привреде. Јер, Министарство привреде само ће помоћи да привредни судови, који имају највећи терет када су у питању стечајеви, јер се комплетни стечајни поступак води пред привредним судовима, буду једна врста логистике, подршке и помоћи, а да предлагач Закона о стечају буде Министарство правде.

Зашто ово говорим? Због тога што су у Закону о стечају управо привредни судови кроз судску праксу покушали да реше једну ситуацију коју законодавац није решио, а ја ћу вас замолити да обратите пажњу на то. У ситуацији када се стечај закључи, када се намире повериоци, нема више потребе за било каквим потраживањем, остаје имовина, имовина која није уновчена. Шта са том имовином, законодавац не говори. Након закључења стечаја и намирења поверилаца, коме та имовина припада? Припада ли држави, припада ли повериоцима, власницима, којим?

Хајде да и по том питању размотримо ситуацију на адекватан начин. Власници имовине вишу нису власници имовине. Власник имовине је онај ко руководи и управља том имовином, а то је стечајни дужник. Та имовина је постала стечајна маса. Стечајном масом управља онај ко је законом прописан да управља том имовином која представља суштински стечајну масу. Значи, нема више власника. Власник може да буде држава, или да се та имовина преда повериоцима. Мислим да су ту привредни судови одговорили задатку на најбољи могући начин и одлучили у својим одлукама, које представљају устројство судске праксе, да се та имовина заиста преда повериоцима сразмерно проценту њиховог намирења.

Оно што је такође јако важно истаћи јесте чињеница да сви ови поступци, и ликвидациони и сви други поступци, морају бити што краћи. И за гувернерку Табаковић и за вас, уважени министре Ђорђевићу, стоји иста добронамерна порука – уколико поступке не скраћујемо, само ћемо нанети додатну штету држави. Тренутно је пред привредним судовима у

Србији преко 2.000 стечајних предмета. Привредни судови су у најтежем положају јер је фокус трајања поступака најнегативније посматран када су у питању привредни судови и сматра се да се повреда права на суђење у разумном року везује за привредне судове, што апсолутно није тачно.

Апсолутно није тачно због тога што пре стечаја постоје други поступци, говорио сам о ликвидационом поступку; пре отварања стечаја воде се парнични поступци пред основним судовима, воде се поступци извршења који трају по неколико година, чак и десетак година. Када све то прође, предмет долази у привредни суд, отвара се стечај, који траје две, три године и привредни судови су криви због повреде права на суђење у разумном року, због чега је највише апликаната у Стразбуру пред Судом за људска права. Управо тај суд обавезује државу на високе износе накнада штете. По чијем цепу? Грађана, а највише је ударац на буџет Републике Србије, што ви и те како добро знате.

Мислим да у том правцу сви, а не само правосуђе, не само судови, морају дати свој допринос да се сви поступци који претходе стечају спроведу што хитније, што брже, како се овакве ситуације више никада не би дешавале. У супротном, доћи ћемо у још тежи положај. У супротном, доћи ћемо у ситуацију да буџет буде много више оптерећен него што је сада, јер ће се пред Судом за људска права у Стразбуру појављивати – досад су то била физичка лица у највећој мери – сви они који су оштећени због дуготрајног трајања поступака, а то није само стечај и није само стечајна материја.

На крају желим да истакнем још нешто. Када сам говорио о позитивним странама и позитивним рефлексима на одредбе Закона о стечају, заборавио сам да поменем НБС, што је јако важно. Народна банка Србије по својој надлежности контролише рад управо оних поверилаца који по основу колатерала заштићују или обезбеђују своја потраживања. Због тога је нарочито значајно, а нарочито је значајно због НБС, да се кроз ове колатерале измирују обавезе према повериоцима сходно уговорима који су закључени на основу средстава финансијског обезбеђења. Та средства финансијског обезбеђења су, као што сам рекао, динарска и девизна средства на пословним рачунима, то су кредитне линије, то су обвезнице итд.

Ако ово што је предвиђено и предложено, како је министар Ђорђевић у уводном делу образложио, у пракси буде заиста реализовано у пуном капацитету, онда више неће бити проблема када су у питању уговарачи који су уговорили обезбеђење својих финансијских потраживања и ми нећемо имати проблем после ни са стечајем. Зашто? Зато што је Закон о стечају усклађен са Законом о финансијском пословању и онда немамо више колизију, немамо више никакав проблем,

а олакшали смо Народној банци Србије, односно скинули један велики терет Народној банци Србије када је у питању контрола рада ових субјеката о којима сада говорим.

Због тога мислим да у овом смислу НБС остварује одговарајућу корист изменама и допунама Закона о стечају, а самим тим ми као држава стичемо одређену сигурност, односно повећавамо свој капацитет када су у питању преговарачка поглавља и све оне ствари које се везују за наш положај као кандидата за улазак у заједницу држава Европске уније. Мислим да у том правцу идемо сигурним путем и да ћемо доћи до циља, како год то неко други посматрао.

Вама, у сваком случају, желим максималну подршку. Ове ћемо законе подржати. Интересантно је да је данас један опозициони посланик подржао ове законе, а главни је генератор стечајева који су се десили након доношења криминалног Закона о приватизацији 2001. године, након чега је на стотине хиљада људи остало без посла због таквих стечајева. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем.

Реч има министар Зоран Ђорђевић.

ЗОРАН ЂОРЂЕВИЋ: Захваљујем се, господине Јовановићу. Хтео бих да отклонимо три дилеме које имате да не бисте имали неспокој када будете гласали за овај закон, и мислим да треба да имате право на објашњење.

Почећу од ове последње примедбе кад је у питању стечај. И сами знате шта је сврха стечаја, да се праведно распореди нешто на оне који су повериоци и који треба да располажу стечајном масом. Када се намире из стечајне масе, ретки су случајеви да ту настане неки вишак, који наравно припада ономе ко је био власник, не можете да му одузмете, па ви се, кажете, држите Устава и знате шта је својина. Тако сте и стечај увели као неки ванредни инструмент да бисте намирили све оне који су до тада имали поверење управо, рецимо, у ту компанију.

Кад је у питању избор стечајних управника, ту сте имали у првој вашој примедби дилему око Устава и уставног права. Па сви су равноправни грађани Србије, не мора неко да буде дискриминисан зато што живи у неком другом месту и да то буде разлог да му не дамо да буде стечајни управник. Ако је добар стечајни управник, ако има лиценцу, заслужује да буде тамо. Не би требало да имамо унапред неповерење према неком стечајном управнику само зато што није из тог места. А можда је некада и предност то што не зна те људе и неће бити пристрасан, па треба имати и то у виду, да је некада можда то боље.

Прва ваша примедба јесте била управо то што сматрате за друштвену својину да је нешто што се можда данас не ради у складу с

Уставом или законом. Ви и сами знате да је у Уставу 2006. године избачена друштвена својина. Постоје, нажалост, компаније и фирме код нас које још имају друштвену својину и статус тих фирми можда до дан-данас није решен иако има добре воље да се реши. Можда најбољи пример за то јесте наменска индустрија. Свакако, Министарство привреде и Министарство одбране раде заједно на томе и сигурно ће сада после овог закона који је усвојен овде у Скупштини и тамо да се реши друштвена својина.

Када је Агенција за приватизацију престала са радом, надлежност је пребацила на Агенцију за лицензирање стечајних управника јер је управо она бринула о тој друштвеној својини, да она буде на најбољи начин трансформисана у неку другу својину која је призната Уставом и законом, да ли је она државна, да ли је приватна, не треба улазити у то. Мислим да ће они најбоље донети одлуку на који начин ће она бити трансформисана и, ево, то ћемо видети можда убудуће на примеру који ће се дешавати у наменској индустрији Србије.

Тако да немојте да имате неспокој, водило се рачуна о томе. Овај закон и ове промене које су се овде десиле пратиће и овај нови закон који је из надлежности Народне банке и заједно ће имати једну потпуно нову димензију и, као што сам рекао, сигурно побољшати амбијент у нашој Србији и пружити додатну сигурност свим инвеститорима. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Нема услова за реплику, фино вам је одговорио. Па не може стварно.

(Неђо Јовановић: Реплика.)

Не може.

(Неђо Јовановић: Сви су то право имали.)

Да, али били су изазвани да поново одговоре, а вама баш ништа није рекао. Ништа у складу са чланом 104.

(Неђо Јовановић: Нисмо се разумели.)

Не могу, како према другима, тако и према вама.

Реч има народни посланик Горан Ћирић.

ГОРАН ЋИРИЋ: Поштована председнице, поштована гувернерко, поштовани министре, колегинице и колеге, целог дана траје расправа и мислим да смо чули пуно тога и од народних посланица и посланика о свим овим предлозима закона, чули смо и од представника који образлажу ове законе. Ја ћу покушати да систематизујем пар ствари, најмање три теме које су мени биле занимљиве док сам слушао читаву ову расправу.

Ту могу да се сложим, почећу од тога, с једном од сугестија гувернерке, која је једном од посланика рекла да је зачуђујуће којом лакоћом користи лажне или неистините податке, или се можда иза тога крије недовољно знање. Мислим да је било потребно да можда упозорите министра када је говорио о јавном дугу на тај начин, а сигуран сам да сте

то приметили. Мислим да је битно да и ја вас, господине министре, подсетим – када сте говорили о јавном дугу у 2012. години и рекли четрнаест милијарди, прво, смањили сте тај јавни дуг, био је већи. Дакле, штитите тај претходни режим на тај начин што сте тако говорили. Мислим да је тај јавни дуг у тренутку преузимања одговорности ове већине, у јулу, био око петнаест милијарди или нешто више и није износио, како сте рекли, 70% учешћа у БДП-у, него је у том тренутку износио нешто изнад 45, можда 48-49. Говорите о крају 2012. године, а ја говорим о јулу, у тренутку преузимања, јер су нова влада и тадашњи министар подигли кредит од две милијарде у септембру и не може да се приписује одговорност за тај дуг.

Говорим само о подацима, о томе да се слажем с вама да је потребно користити прецизне податке. Ево како сте извели ваш закључак: четрнаест милијарди у јулу, што није тачно, било је петнаест милијарди; рекли сте да је то износило 70% учешћа у БДП-у, па сте из тога извели да је те 2012. године БДП у Србији износио двадесет милијарди. То је био ваш закључак. Можете да замислите како је нама када чујемо такве податке. Апсолутно нису засновани на чињеницама. Дакле, чињенице су много другачије: чињенице су да је то било петнаест милијарди, само да закључимо то; чињенице су да је у том тренутку, јула месеца, тај проценат учешћа јавног дуга у БДП-у превазишао оно законско ограничење од 45% и био негде на нивоу 48% и, када израчунате, онда је БДП у тој години износио око 32 милијарде евра. Дакле, то је прилог разговору о чињеницама.

Када смо већ код ове теме, а нисам желео о њој да говорим него сте ме ви мотивисали, желео бих да кажем пар ствари о задужењима код Европске банке за реконструкцију и развој. Морам да кажем да су ово теме које је потребно подржати и реализовати, дакле, Други програмски зајам за развојне политике у области јавних расхода и јавних предузећа. Свакако, трансформација јавних предузећа је неопходна. Нажалост, она касни. Предуслов за трансформацију јавних предузећа била је и примена Закона о јавној својини. Нажалост, три пута одлажемо примену Закона о јавној својини са уписом имовине јавних предузећа и убрзањем потребног процеса корпоративизације свих јавних предузећа.

Овде смо у другој фази тог зајма. Дакле, 182.000.000 евра је износио потписани зајам 20. јануара 2017. године. Ово је сада износ зајма од 160.000.000 евра, други зајам је 40.000.000 евра, укупно 200.000.000 за трансформацију државног банкарског сектора. Трећи зајам, за подршку финансирања развоја здравства Србије, јесте 25.000.000 евра. Дакле, око 225.000.000 евра дуга.

Нећу спорити потребе за бољим здравством у Србији, нећу спорити потребе за модернизацијом јавних предузећа, за корпоративизацијом и да учинимо да буду што ефикаснија. Наравно, потребна је Србији, убеђен сам у то, јака државна банка, или више њих. Потребно је имати јаке играче у банкарском сектору који могу на неки начин да буду подршка и политици Владе, било које, ове, сутра, или претходне владе, која може своје развојне програме да на неки начин подстиче и у сарадњи са државном банком. Али оно што је потребно и што од вас захтевам, онако како смо о томе разговарали с министром Вујовићем, то је евалуација пројеката. И мислим да је важно извештавање ове скупштине о начину на који се користе ова средства, на који су начин утрошена ова средства.

Јер оно што видимо на овом иницијалном папиру, када изгласамо подршку зајму, ми у Скупштини више немамо апсолутно никаквих информација о томе на који начин је завршен пројекат за који смо гласали. Ми смо имали обећање министра Вујовића, бившег министра финансија, да ћемо то изменити у Скупштини и да ћемо имати прилике да добијемо извештаје. Пуно тога смо слушали приликом сваког усвајања буџета, а било их је шест у овој скупштинској већини, овој коалицији, међутим, ни у једној од тих фаза нисмо добили ту врсту извештаја за тако обећане ствари. Зато вас подсећам на то.

Ево, једна од компонената у реализацији пројекта развоја здравства у Србији јесте компонента 4, која финансијски није најизраженија, али мислим да је изузетно битна, можда најбитнија за нас овде у Скупштини, а то је праћење, евалуација и управљање пројектом за који се издваја милион и по евра. Ево, то је позив и за министра и за председницу Скупштине да пробамо да изменимо ту праксу у Скупштини и да добијемо извештаје о томе за шта смо гласали у овој скупштини.

Када већ помињем бившег министра финансија, а то важи и за садашњег, мислим да је и ово о чему сам малопре говорио пре свега питање одговорности, одговорности када сте на јавној функцији, одговорности за изговорену реч и нас посланика овде у овим клупама, одговорности гувернерке. И мислим да је потребно разговарати на један отворен начин. Сигуран сам да ни вама није драго да сте на челу Народне банке у тренутку када нас је ФАТФ ставио на црну листу. Ја говорим и о министру финансија и о нечему што свакако знамо, а то је да је Међувладина организација за борбу против прања новца и финансирања тероризма Србију ставила на црну листу. Не оптужујем никога, али говорим о сумњи да Србија са својим институцијама нема најефикаснији начин борбе против могућег финансирања оваквих делатности.

Због тога желим да отворим ову тему и да говорим о томе да је место за разговор у Скупштини и на који начин доносити законе који ће

спречавати такву врсту трансакција, која сигурно није корисна за грађане Србије, није корисна ни за кога од нас. Сигуран сам да делом предлози ових закона, који носе и позитивна решења, треба да допринесу томе да спречимо могућност прања новца, а то се најчешће помињало, кроз нова системска решења која треба да онемогуће такву врсту активности. Никоме од нас није драго да будемо на тој листи и верујем да ћемо у овој скупштини доносити законе који ће ојачати финансијске институције у држави, институције које се баве и спречавањем те врсте криминала.

Због чега сам био мотивисан да говорим о томе, желим да чујем то и од вас – јер смо овде говорили о потреби развоја модерних електронских средстава и електронских алата у развоју електронске управе, који, у суштини, отвара те могућности. Уколико ми немамо довољно институционалног капацитета да се на прави начин боримо са све већим изазовима тог сајбер криминала, посебно у делу електронских финансија, сигурно је да нам је у том смислу потребна широка сарадња са институцијама у Европи и свету.

Мислим да сте неким делом помињали и то, јер када сте говорили о картичним трансакцијама и о 97%, ако се добро сећам, картичних трансакција на домаћем тржишту, јел' тако, а да од тих 97% 83% иде и процесуира се споља, претпостављам да у неком делу желите да вратите и, како сте говорили и на Одбору за финансије, ставите неку врсту контроле над тим процесом.

Због тога желим да разговарам и о овој широј слици, која је врло битна, и желим да чујем од вас тај став јер видим да сте почели једну живу дискусију о томе откуд сада та прича о ФАТФ-у, откуд та прича о тим ризицима. Желим да о томе разговарамо на начин који може да допринесе тим решењима.

Због тога је потребно отворити ову тему. Сигуран сам да сте и ви, када сте говорили о поносу у односу на овај закон о коме сам сада говорио, помињали и тај члан 9. Ту сте сигурно имали највише притисака и највише разговора управо на ту тему, а то је обавеза банака и страних процесора картичних трансакција, који би по овој интерпретацији требало да региструју своја привредна друштва и у Србији, што, по њиховој аргументацији, негде демотивише или им сужава тржиште и конкуренцију. То је, наравно, оно што смо срели и кроз јавне расправе и оно што сте и ви добили сигурно као сугестије, а мислим да је важно да на овакав начин разговарамо и чујемо управо те аргументе.

Дакле, где је граница између те врсте опасности и тог великог процента обраде картичних трансакција ван земље и, с друге стране, проблема затварања тржишта, како они кажу, проблема скраћивања или лимитирања конкуренције? И шта ће то значити у технолошком смислу?

Јер и сами знате, ја сам такође сигуран, без обзира на раст нашег ИТ сектора у Србији, да свакако нисмо у равни најразвијенијих земаља у тој области и да наше затварање у том смислу не би било корисно и не би допринело безбедности тих електронских комуникација и електронских трансакција. Мислим да је потребно наћи праву меру у том делу мотивације и стимулације домаћег тржишта и, с друге стране, сачувати проток информација, проток технологије и начин да очувамо безбедност. Пре свега, говорим о интересу наших грађана, јер је потребно сачувати максималну безбедност.

Ови закони које ћете усвојити сигурно неће бити коначни за не знам колико година, ово је област која се мења тако динамично и брзо, сигурно их треба иновирати и мислим да због тога треба разговарати управо о тим изазовима.

Говорио сам о делу одговорности, а рећи ћу нешто и о Предлогу закона о измени Закона о Народној банци Србије. Јасно је да се проширују надзорне функције Народне банке, да се добија и надлежност за контролу девизних и мењачких послова, дакле нове надлежности Народне банке Србије. Када говоримо о новим надлежностима, увек треба сигурно говорити и о одговорности.

Ја сам више пута говорио, то добро знате, један од предлога наших амандмана, посланичког клуба Демократске странке, био је да се у том Закону о НБС брише члан 86б. Прочитаћу га због других посланика, ви сигурно знате шта то значи. Преведено на овај актуелни закон, да не бисте рекли да то није на дневном реду, ево, у члану 23. овог Предлога закона о изменама и допунама Закона о НБС каже се да се члан 86. мења. И, онда се проширује функција оних који би практично били под капом и заштитом тог члана.

Ми смо предложили да се тај члан брише, а ево из којих разлога. Прочитаћу вам тај члан 86б и мислим да је важно то рећи. За почетак, први члан став 2. Закона о НБС каже: „За обавезе Народне банке Србије јемчи Република Србија“. Дакле, пренесно, сви грађани Србије. Нажалост, овим чланом 86б практично смо предвидели одрицање од одговорности органа управљања НБС, чиме заиста није дошло до логичног односа између одговорности и поверених права Народној банци и органима Народне банке.

Не говорим сада то због вас, актуелних људи у Народној банци, говорим и о будућим решењима за Народну банку, и ви сте говорили о тој потреби. Али желим да питам коленице и колеге, а и вас, да ли вам заиста делује логично ово решење.

Чланом 86. је предвиђено: „Народна банка Србије, гувернер, вицегувернери, директор Управе за надзор и други запослени не

одговарају за штету која настане у обављању послова Народне банке Србије, осим ако се докаже да нису поступали у доброј вери. За штету из става 1. овог члана, запослени из тог става не могу одговорати ни након престанка радног односа у Народној банци Србије, односно престанка вршења функције. Народна банка Србије сносиће трошкове заступања лица из става 1. овог члана у судским и управним поступцима покренутим у вези с пословима из тог става. Народна банка Србије сносиће трошкове из става 3. овог члана и лицима којима је престао радни однос у Народној банци Србије.“ Дакле, то је решење које, чини ми се, постоји само у овом Закону о НБС; у другим институцијама у Србији, говорим о Србији, нема таквих решења.

Да, чекам одговор и, наравно, са задовољством ћу чути одговоре.

С обзиром на заиста велика поверена права, пре свега, кључне ствари су постизање и одржавање стабилности цена, затим управљање девизним резервама Републике Србије, о којима сте ви говорили... Хајдемо сада и то, кад смо код девизних резерви Србије, да опет говоримо, пробаћу да говорим о конкретним подацима. Ви сте говорили о нето девизним резервама и бруто износу, а ја ћу вам рећи податке које имам, ви их сигурно напамет знате. Рецимо, пред улазак у 2012, крајем 2011. године девизне резерве износиле су 12,058 милијарди евра. Исправите ме ако није тачно, али најновији податак који сам нашао за девизне резерве, крај маја 2018. године – 9.490.000.000 евра. Говорим о бруто износу. Дакле, говорим о бруто износу, знам да ће ваш одговор бити каква је структура нето и бруто, али мислим да је важно рећи и шта су ти подаци.

Још једно питање, које је такође важно и мислим да смо га имали на усвајању, опет се враћам на усвајање буџета Републике Србије, то је питање за вас – да ли је у последње три или четири године уплаћен неки део добити Народне банке у буџет Републике Србије? Знам да је пре пет година уплаћено три милијарде динара, да после тога то нисмо имали у плану буџета, бар га ја нисам видео, и волео бих да то није тачно. Али ви ћете сигурно дати прави одговор о томе колико је у последњих три или пет година уплаћено пара буџету Републике Србије из дела добити Народне банке Републике Србије. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ (Владимир Маринковић): Хвала, господине Ћирићу.

Реч има гувернер Народне банке Србије др Јоргованка Табаковић. Изволите.

ЈОРГОВАНКА ТАБАКОВИЋ: Хоћете да почнемо од овог што је последње коментарисано, а везано је за девизне резерве?

Све податке, без обзира на то што сам ја од августа, не знам, власт од јула, због упоредивости, јер имамо континуитет државе која има

обавезе према иностранству или у земљи, били смо дужни да их испуњавамо, попут тог аранжмана са ММФ-ом који је почео да се отплаћује тек 2012. године... Нико нас не пита кад је била која власт у односу на то споља. Зато имамо методологију по којој све податке упоређујемо на крају године.

Када говорите о јавном дугу, ја ћу јавни и спољни да ставим у поређење, јер није небитно, где јесте у праву, крај године 2011 – да, било је учешће 45,4, али је 2012. године 56,2. Значи, она прича били смо пред банкротом, није то прича за успављивање или плашење народа, то је део нужде да се по промени власти празна каса попуни задуживањем, па тих 56,2 није ничија „девојачка спрема“, ни наслеђе, него потреба да држава функционише исплаћивањем обавеза које је претходна власт преузела.

Значи, све време инсистирам – шта је Србија доживела као промену, шта је наследила и ко је колико за то одговоран, односно заслужан. Немам проблем да појачавам црним оно што сте ви радили, нити да појачавам светлим оно што ми радимо. Говорим о чињеницама. Значи, 56,2 је било учешће 2012. и надаље се повећавало, крај године, да. И поново, оно што ви желите да заборавите, понављам – шта је од тога пројектних зајмова, односно инвестирање које ће у будућем периоду доносити неку добит, имати приход кроз извоз неких других грана које раде на тој инфраструктури?

Шта желим да вам кажем? Оно што јавни дуг расветљава јесте, у ствари, упоређивање са спољним дугом. Те 2011. године, коју узимамо као крај претходне власти, он је износио 72,2%. Крајем 2012. године он је био 80% и од тада почиње да пада; 2013. године 74,8%; 2014. године 77%, повећава се мало, да би тај дуг 2017. године био 69% и кореспондирао са овим опадајућим трендом јавног дуга, о којем сви комуницирамо као о нивоу опште задужености, чију структуру морамо да гледамо, али и тренд те путање о којој говоримо као уравнотежавању биланса, да трошимо онолико колико зарађујемо, да враћамо скупе кредите и да их не враћамо из нових.

Зашто је важно да говоримо о овој структури? Говоримо о девизним резервама. Кажете да вам не помињем структуру девизних резерви, али морам, зато што су девизне резерве у 2012. години, коју помињете, у бруто износу износиле 12,1; 2011. године, а знате шта је структура, нето девизне резерве су биле само 6,7 милијарди. Обавезе према ММФ-у биле су 1,6 милијарди. Па да ли се хвалимо оним што нам је неко дао и на шта смо платили.... На овај дуг, рекла сам, деведесет милиона евра нас је коштало коришћење ових средстава, где су сви показатељи били у минусу, и назадовање. И 3,6 милијарди су биле обавезе према банкама, то држава не може да сматра својим девизним резервама, зато се и приказују у

структури као обавезе према банкама, обавезе према ММФ-у и нето девизне резерве.

Значи, ја говорим из података који су на сајту Народне банке, нису се мењали ни ретуширали, нити се мењала методологија и носим са собом увек податке од 2008. до 2017. године, зато што их целовито имамо од те године.

Податак о којем говорите, да је 2011. године био највиши ниво бруто девизних резерви, да, али је 3,6 милијарди било обавезне резерве коју је ова Народна банка вратила банкама да би се финансирани пројекти привреде, финансирани грађани и снизила обавезну резерву, у три наврата, близу 9%.

Значи, кад год запитате и зачепкате о структури, ја ћу увек имати податке да још детаљније расветлим нашу систематичност и темељност у мерама које смо предузимали. Ево, само да упоредим ту 2011. годину, која је била рекордна – 10,4 милијарде су девизне резерве бруто, од чега су нето девизне резерве (значи, оно што је стварно државно) 8,6 милијарди, обавезе према ММФ-у нула и обавезе према банкама 1,8. У овом периоду, 2011, односно 2012. и 2017, односно 2018, о којој причам, вратили смо ових 1,6 милијарди ММФ-а, коштало нас је то 90.000.000 евра, коришћење тих средстава. Показатељи, од раста па надаље, били су негативни (већи суфицит, инфлација), наћи ћу све податке, имам код себе, да би у фебруару завршен трогодишњи стендбај аранжман био аранжман из предострожности, без повлачења новца; коштао нас је онај *commitment fee* за резервацију средстава за те три године четири милиона евра, јер је неко резервисао, ако нам треба. И то су сви трошкови које смо имали у вези с тим аранжманом.

Уз овакву фискалну консолидацију коју смо имали, Србија је ипак имала раст и из тог дефицита прешла у суфицит и враћала своје дугове, не задужујући се, најзначајније, концентрисане код... Нећу да употребим неку квалификацију, јер кад вам неко да новац кад вам треба, не можете рећи да је неквалитетан инвеститор. Али та нужда да се дефицит финансира спољним задужењем, које је било концентрисано код једног повериоца, који је могао, и није баш да није, да нас није љуљао у критичним тренуцима, када су се пожари дешавали (условно кажем пожари) у окружењу... Заменили смо потпуно структуру новим, квалитетним инвеститорима, онима који улажу дугорочно и иду са малим профитима зато што верују да је Србија у правом смислу земља која расте стабилно и одрживо.

Сваки од података који сам изнела јавно је доступан, није никаква комбинација. Значи, прича о јавном и спољном дугу, прича о укупном обухвату, без прикривања дугова испод тепиха – не знам, локална

самоуправа, овај или онај ниво – то је та корист од аранжмана који смо имали, да ништа не остане сакривено, да нема испод црте књижења, да нема ванбилансно па да се не види, све је транспарентно и јасно и ово што говорим проверљиво.

Отворили сте врло занимљиву тему ФАТФ-а. Немојте, молим вас, да грешите: сива и црна боја се страшно разликују. Црна листа и сива листа су катастрофа у разлици, као небо и земља. Значи, о томе што се Србија нашла на сивој листи, желим да чују и знају сви грађани. Ако ме неко критикује што сам рекла оно што није, прихватам одговорност, што није време да кажем јавно. Највећи проблем држави Србији за стављање на сиву листу представљало је, у ствари, касно подношење кривичних пријава за злоупотребе положаја, између осталог и прање новца у одређеним банкарским аферама, првенствено у случају Шарића.

Највећи број случајева, извештаји МАНИВАЛ-а о Србији, односи се на период 2012. и посебно наглашава спорне приватизације, као и случај Шарић. Читам из извештаја. Овоме нарочито доприноси чињеница да је наш систем био, јесте банкоцентричан финансијски и да је највећи број трансакција управо пролазио кроз банке, а да је контрола банкарског система од стране НБС, значи до 2012. године, у овом извештају таргетирана као високоризична. Да ли да повежемо причу са делиценциране четири банке, колико нас је то коштало материјално и испразнило фонд Агенције за осигурање депозита, а ево и колико нас кошта у извештају МАНИВАЛ-а?

Данас када ФАТФ, као орган регионално задужен за нашу земљу који се бави спречавањем прања новца, оцењује рад банкарских контрола и надзор НБС, то ја не измишљам нити себе уверавам, пише у извештајима да НБС јесте оцењена врло високим оценама за врсту и квалитет контрола које ради.

И, да повежем с тим, та врста заштићености људи који раде контролу није наш захтев, нећу ни да се браним, наслеђена је у претходном закону; то је стандард за контролу службеника који одлазе код много јаче стране, код стране која може да њихов предан и посвећен рад третира злоупотребом. Зато постоји одредница да су они заштићени, да би могли да раде своју контролу часно и поштено, а да се само крајња нужда и зла намера код њих доказују у поступку.

Данас се у Паризу одржава састанак на којем се подноси извештај о томе да је Србија и те ситне... Стварно ћу рећи ситне, јер је реч о административним процедурама које су се у пракси примењивале, говорим о Народној банци и помињала сам то данас, без вашег прозивања, о лиценцирању људи који улазе у финансијски сектор, од лизинга осигуравајућих друштава, пензионих добровољних фондова, па и банака

(управни и надзорни одбори). Ми смо ту процедуру радили, била је на сајту Народне банке, свима јасна и видљива, али неке детаље, оне које сам помињала у случају банака, шта је неко ко је овлашћено лице, шта је његов сарадник, његов даљи рођак, па немате појма, то до петог колена иде. Али смо кроз документацију и наше захтеве спровели и то. И шта је био проблем? Неконтролисани приређивачи игара на срећу, необухваћени нотари и адвокати који увек нађу неки начин да избегну ту врсту контроле коју захтева ФАТФ. Адвокати су обвезници тек од 2005. године и нисмо имали доказ да је код њих вршена контрола, као што није било ни доказа да је вршена контрола код неких приређивача игара на срећу.

Шта је важно да кажем? Још у фебруару, кад је био тај састанак, на страни Србије биле су и Европска комисија и готово све земље; нећу да именујем само две које су снагом своје моћи ставиле Србију на сиву листу. Србија је од фебруара до данас, односно до тог одласка тамо, испунила апсолутно све те административне недостатке, који нису били суштински, али трпимо што су пријаве за случајеве из 2012. године касно поднете, дуго стајале у фиоци.

А да ли то отвара проблем правосуђа и свега осталог што у вези с тим иде и оног института (нема младог колеге да му кажем) који мене највише боли, по питању оних који немају чисте трагове а радили су много тога у финансијском сектору, што неки њихови пријатељи и дан-данас користе – застарелост, као једну врсту „фиоке“ у којој неко мисли да злочин може да буде савршен и да се никад не процесуира? Ја сам ипак уверена и да та врста застарелости, говорим о неким другим процесима, неће бити заштита за оне који су радили на штету државе Србије.

Значи, ја сам спремна, и сви чланови који на било који начин представљају Владу, да у оквиру својих надлежности учинимо максималан напор да то што је стицајем геополитичких околности и снагом силе окарактерисано као сива листа, за разлику од неких земаља које су далеко испод нас, буде разрешено на начин да Србија не буде ни на сивој листи, а камоли на црној.

Сада, да све то доведем у везу с чланом 9. закона о међубанкарским накнадама. У ствари, резултат прво, па ћемо члан 9, који је вама најзанимљивији.

Овако стоји ствар са резултатима. Оно што је у Народној банци Србије био добитак у 2012. години, 2,97 милијарди, пренето је 2013. и то јесте у највећем делу резултат оних пре мене. Али морам да вам кажем, питање је по коју цену је Народна банка успешна. Народна банка није профитна установа. Циљ је да Народна банка обезбеди услове да добит остваре привреда, грађани и сви они који послују на овом простору, а она се остварује кроз стабилне услове пословања, спровођењем такве

монетарне политике која инфлацију држи у границама циља и обезбеђује услове за стабилно планирање и пословање.

И поред тога, 2016. године Народна банка Србије остварила је добит. Да прецизирам за оне који су заборавили да Народна банка Србије, по члану 77. став 6, ако се добро сећам, преноси само добит остварену из оперативног пословања; значи, не оно што су курсне разлике. Ту смо ми у предности над другим правним лицима. Значи, кад предузеће оствари због негативних курсних разлика губитак, оно мора да га прикаже и оно је у губитку. Али када Народна банка оствари губитак због негативних курсних разлика и кретања на међународном тржишту капитала где су њене хартије од вредности, које су по природи резерва и не могу да буду уложене нигде, и оствари негативне ефекте, а ви знате негативне каматне стопе и услове на међународном финансијском тржишту, Народна банка није умањила вредност хартије коју није продала. Народна банка Србије није умањила вредност злата, а повећала је количине злата за готово пет тона. Ми сада располажемо количином од 19,5 тона злата, које се због осцилација цена на тржишту само евидентирају.

Зато Народна банка Србије преноси држави само добит остварену из оперативног пословања. У 2016. години, оно што држава Србија наплати од Народне банке као порез – а плаћамо, за разлику од других међународних картичних шема, ПДВ чак и на приходе које остваримо по основу тог дела пословања – и по основу добити коју смо остварили пренели смо држави Србији 9,6 милијарди из оперативне добити и 404.000.000 пореза из редовног пословања на комерцијалном тржишту.

Значи, то што је наплаћено, што је исплаћено као наслеђе од претходника, од три милијарде, НБС је прошле године уплатила својој држави, пута три, десет милијарди, зато што смо у неким поступцима где је Народна банка добила право да води стечајеве урадили то ефикасно и имовину на којој су неки много лепо живели деценијама успела је да наплати и пренесе држави припадајући део. То је када смо код добити.

Када говоримо о вама занимљивом члану 9, господине Ћирићу, да ли да говорим или да не говорим? Шта мислите? Па сви ме питају што нисмо раније, само ви питате – а што члан 9. Поднели сте амандман да се брише, већ сам га видела Или, да поновимо, од 97% домаћих платних трансакција које наш грађанин плаћа трговцу или подиже готовину на банкомату домаће банке, домаће су трансакције, само три су међународне. Вредност тих трансакција је: 95% домаће и 5% стране. Од свега тога, 80% се процесуира, обрачунава у иностранству од стране две међународне картичне шеме које у Србији не плаћају ни динар пореза, ослобођене су и ПДВ-а зато што се баве посредовањем. Не бих да саопштим цифре до којих смо дошли посредним путем зато што ће ме неко још гласније

питати – а зашто то нисте сазнали раније, док држава Србија гледа да уштеди сваки динар, сваки евро и да га уложи у неку делатност која ће допринети расту БДП-а.

Нико не брани... Бићу кратка јер имамо прилику да причамо и у расправи у појединостима. Нико не брани картичним шемама из иностранства, напротив, Закон о платним услугама им је дао право 2014. године, ступио на снагу закон, као и сада, девет месеци после доношења да се припреме (значи, октобар 2015. године), да региструју платни систем. Није то дискриминаторска одредница да они не могу да буду картица првог избора, него држава Србија мора да обезбеди, преко оног ко је за то задужен, безбедност платног система. Зато они морају, ако желе да буду картица првог избора, да се лиценцирају у Србији за ту врсту посла, да тих 80% напољу које раде за домаће трансакције раде у Србији. Једна Бугарска је чланица ЕУ, па има систем „Борика“ где се поравнање за ту врсту трансакција обавља при бугарској централној банци. Нема земље која не ради тако, и Словенија, и Француска, и Немачка, и Данска. Ако ме питате која не ради, ја овог тренутка не знам да вам кажем.

Толико о члану 9. и о томе шта то значи за безбедност платног система и за могућност оних који су имали прилику од 2015. године да региструју платни систем и да раде ову врсту посла коју ради централна банка као неки, да кажем, генерални оператер за све. Не би били први, већ постоје платни системи у Србији које је НБС лиценцирала. Наставићемо у детаљима.

Извињавам се, кад разговарам с неким, окренем се па само вама, али биће прилике за расправу и даље. Ако будете имали питања, ја сам ту.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала вам.

Реч има Ана Карацић.

АНА КАРАЦИЋ: Захваљујем, председавајући.

Поштовани потпредседниче Народне скупштине, министри са сарадницима, поштована госпођо Табаковић са сарадницима, даме и господо народни посланици, пред нама се налазе веома важни закони и на самом почетку бих рекла да ће Посланичка група Покрет социјалиста – Народна сељачка странка – Уједињена сељачка странка подржати ове законе из два разлога. Првобитно, сматрамо да су ови закони јако квалитетни. Сматрамо да ће употпунити рад НБС, да ће рад бити ефикаснији и, самим тим, да ћемо имати још боље резултате него досад. Други разлог је што коалиција у којој се налазимо и радимо ради веома ефикасно, тимски и, заиста, резултати би сигурно изостали уколико не постоји тимски рад.

Пред нама се данас налази закон о изменама и допунама Закона о Народној банци Србије. Навела бих следеће целине: укидање Управе за

надзор над финансијским институцијама, што нам говори да пратимо трендове ЕУ и да модернизујемо рад НБС. Народна банка Србије ће то извршити преузимањем одређених надлежности Пореске управе, што сматрамо веома добрим јер ће одређени део надзора прећи на тај начин и груписати се, довешће до јединственог надзора, што ће значајно утицати на ефикасност рада.

Према овом закону, такође, уместо директора Управе надзор ће вршити вицегувернер, који је иначе члан Извршног одбора; међутим, ми ту не видимо ништа спорно јер ће и даље Народна скупштина контролисати рад НБС. Нама је важно да то остане тако, јер грађани Србије су нас овде бирали, ми смо ту за грађане Србије и најважније је да се све што се овде ради искључиво ради у корист грађана Србије.

Важан део предложеног закона јесте избор функционера НБС пре истека мандата. Зашто је то важно? Па, ако се сетимо да то није било у претходним властима... Њима се вероватно није журило да изаберу неког ко ће да дође у ту фотељу, на ту функцију, јер нису могли да се договоре. Ми данас размишљамо другачије, ми желимо квалитетан кадар на челу НБС и то радимо зато што желимо да се одржи стабилност, стабилност пословања, желимо да се континуитет у раду одржи. Због тога је нама веома важан овај став да се избор функционера НБС врши пре истека мандата, да се ту не би правили прекиди.

Такође, транспарентност је јако важна. Сматрамо да је све што радимо и све што ради Влада Републике Србије транспарентно и грађани се могу на јавним презентацијама упутити у све потребно.

Затим, говоримо о међубанкарским накнадама и посебним правилима пословања код платних трансакција. То омогућава подстицање вишег нивоа дигитализације.

Пре неки дан, када смо бирали министра финансија, говорили смо о е-Управи Града Београда, која значајно олакшава грађанима да реше неке своје проблеме као што су нпр. обједињена процедура при издавању грађевинских дозвола, упис у вртиће итд. Све се то сада ради дигитализовано, преко интернет презентације, што значајно смањује време које је потребно да би неко решио неки свој проблем; ипак се налазимо у XXI веку.

Закони који су пред нама веома су темељни и сматрамо да су јако добри. Што је најважније, води се рачуна о сигурности и што бољем положају грађана Србије, што нама и јесте циљ, нама као коалицији.

Влада Републике Србије одговорно се односи према својим грађанима још од 2012. године, када је госпођа Табаковић дошла на чело НБС. Можемо да се присетимо одређених бројки, како је то изгледало раније и како је то изгледало за време њеног мандата, због чега бих

похвалила резултате које је постигла. Овде говоримо искључиво језиком чињеница па бих нагласила одређене бројеве који су ме врло изненадили, како оне бројеве пре 2012. тако и оно што је остварено након 2012. године.

Затечена инфлација 2012. године била је 12,9%. Ви ме, госпођо Табаковић, исправите ако сам негде погрешила, јер су заиста велике разлике у цифрама па је невероватно да смо то успели да постигнемо, а у ствари се то постиже вредним и тимским радом. Значи, 2012. године инфлација је била 12,9%, већ 2013. године 2,2% и одржава се на 1,9–2% у претходних пет година константно и стабилно, што је веома значајно када говоримо о привредном амбијенту Републике Србије. Затим, од 2012. године количина злата у Трезору повећана је са 4,72 на 19,65 тона, што је такође огромна разлика. Каматна стопа на динарске кредите умањена је за 11-12%. Све се то ради искључиво у корист грађана Србије.

Оно што бих истакла јесте отпорност нашег банкарског система, јер смо били сведоци грчке кризе, били смо сведоци Брегзита – ништа од тога није утицало на банкарски систем Србије, што је заиста за једну малу земљу веома значајан резултат.

Такође бих похвалила отворено тржиште за банке, за две нове банке, *Mirabank* и *Bank of China*. То је такође веома важно, као и увођење одређених електронских услуга попут институције електронског новца и плаћања које је омогућено грађанима 24 сата, као и да притом прималац у истој секунди може видети средства на свом рачуну.

Све ово говори да смо 2012. године изабрали правог човека на право место, јер сви ови резултати показују да се Србија креће у добром правцу. Народна банка Србије је једна од најважнијих институција, која може у одређеном тренутку како да помогне тако и да утиче негативно на стандард грађана, а овде можемо видети да се крећемо у веома добром правцу.

Посланичка група Покрета социјалиста, Народне сељачке странке и Уједињене сељачке странке у дану за гласање подржаће ове законе јер сматрамо да су резултати заиста похвални. Желимо да похвалимо ваш рад и надамо се да ћете у будућности наставити истим темпом, али, пре свега, да не заборавите да је тимски рад на првом месту јер једино тако можемо створити резултате. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, колегинице Карацић.

Реч има др Предраг Јеленковић.

ПРЕДРАГ ЈЕЛЕНКОВИЋ: Захваљујем, председавајући.

Уважена гувернерко са сарадницима, уважени министри са сарадницима, колегинице и колеге, ја ћу говорити о ова прва три закона из овог сета који смо добили за ову седницу. Колегинице из СДПС-а ће о осталим предлозима закона.

Први је Предлог закона о заштити корисника финансијских услуга код уговарања на даљину. Као што је и у образложењу дато, али треба поновити због јавности, основни циљеви доношења јесу унапређење права корисника финансијских услуга и додатна заштита тих корисника; друго, прецизирање одређених практичних питања код уговарања на даљину; треће, усклађивање домаћег законодавства с правом Европске уније. Овим законом се, пре свега, свеобухватно и конкретно уређује заштита корисника финансијских услуга код уговарања на даљину, а истовремено се обезбеђује и виши ниво заштите права и интереса тих корисника.

Такође, ради заштите корисника, уређује се начин на који ће пружаоци финансијских услуга оглашавати и нудити корисницима финансијске услуге преко интернета или коришћењем других савремених средстава комуникација. С обзиром на то да се уговарање финансијских услуга на даљину може сматрати једним од начина за унапређење, осавремењавање и развој финансијског тржишта у Републици Србији, уређивање ове области значајно је како за кориснике тако и за пружаоце финансијских услуга.

Када погледамо анализу ефеката закона, очекује се да ће предложена решења позитивно утицати и на кориснике финансијских услуга али и на пружаоце финансијских услуга. Корисници финансијских услуга осетиће позитиван утицај кроз ширу доступност финансијских услуга и већи избор између постојећих пружалаца финансијских услуга на тржишту, како би могли да одаберу најповољнију финансијску услугу која одговара њиховим потребама. Што се тиче пружалаца, пружаоцима финансијских услуга даје се додатни подстицај да у правно извеснијем окружењу оглашавају финансијске услуге на даљину и на тај начин закључују уговоре с корисницима када су међусобна права и обавезе детаљно уређени и разграничени.

Посебно би значајна могла бити и одредба која омогућава закључење уговора до одређене вредности у електронском облику и без квалификованог електронског потписа који користи клијент финансијске институције имајући у виду још увек недовољну распрострањеност употребе овог потписа код физичких лица, о чему је данас и министар Ђорђевић говорио.

Када је реч о закону о финансијском обезбеђењу, што се тиче разлога, основни циљ доношења закона о финансијском обезбеђењу јесте успостављање савременог, јасног, јединственог и ефикасног правног оквира за уговарање и реализацију колатерала за извршавање обавеза учесника на финансијском тржишту. На овај начин доприноси се како развоју финансијског тржишта тако и очувању и јачању стабилности финансијског система.

Општи циљеви закона су вишеструки, као што сте дали у образложењу овог закона, а то су: остваривање и унапређивање правне сигурности; затим, смањење кредитног ризика учесника на финансијском тржишту; стандардизација финансијских оквирних уговора; већи степен заштите потраживања Народне банке Србије у спровођењу монетарних операција; већи степен заштите потраживања Републике Србије у пословима управљања јавним дугом на финансијском тржишту, као што је уговарање финансијских деривата за заштиту од девизног ризика. Један од циљева некако ми се чини најважнији, а то је већи степен правне сигурности за стране инвеститоре и кредиторе у пословању са домаћим финансијским институцијама, уз истовремено бољу позицију ових резидената у преговорима са страним партнерима и приступ повољним изворима финансирања.

Иначе, овим законом се успоставља савремени законски оквир, као што сте и навели, за ефикасно извршавање обавеза учесника на финансијском тржишту на основу уговора о финансијском обезбеђењу, у складу са међународним стандардима и најбољом тржишном праксом.

Оно што је важно, предложена решења у овом закону непосредно ће утицати на пословање учесника на финансијском тржишту, и то на прописане категорије субјеката који могу закључивати уговоре о финансијском колатералу, односно друге финансијске уговоре, као што су банке, инвестициона друштва, друштва за осигурање и друге домаће и стране финансијске институције.

Предложена решења утицаће и на Народну банку Србије у спровођењу монетарних и девизних операција, као и на Републику Србију у пословима управљања јавним дугом, у погледу обезбеђења веће правне сигурности у извршавању обавеза њихових уговорних страна по више основа.

Доношењем овог закона испуњавају се међународне обавезе и усклађују прописи Републике Србије са прописима Европске уније.

На крају, закон о међубанкарским накнадама и посебним правилима пословања код платних трансакција на основу платних картица. Очекује се да ће предложена решења из овог закона имати позитиван утицај на смањење трошкова, пре свега, прихватања плаћања платним картицама које трговци имају према банкама. Наиме, трговци ће имати повољнији положај при уговарању с банкама и плаћању трговачке накнаде с обзиром на то да се уведе правила којима се повећава транспарентност у поменутом процесу преговарања. Поред тога, трговци више неће моћи да буду обавезани да прихватају све картичне производе једног картичног система плаћања, јер је прописано да ће моћи да изаберу да прихватају само оне платне картице које подразумевају ниже трошкове.

Основни ефекат предложених решења је у томе што се очекује да ће ограничавање међубанкарских накнада довести до нижих трговачких накнада, што представља могућност за даље смањење трошкова трговаца према банкама, што је јако важно. Очекује се да би примена предложених одредаба довела до снижавања цена за крајње кориснике, јер ниже накнаде које ће плаћати трговци смањују и укупне трошкове пословања, те тако остављају простора и за ниже цене за крајње купце, а у прилог томе говори и документ Европске комисије који се односи на утицај ограничавања међубанкарских накнада.

Социјалдемократска партија Србије ће у дану за гласање подржати овај сет закона.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, докторе Јеленковићу.

Реч има народни посланик Горан Ковачевић.

Изволите.

ГОРАН КОВАЧЕВИЋ: Поштовани министре, поштована гувернерка, примарни утисак који ја у овом тренутку носим јесте да погледам десну страну и тамо нема никога. Гувернерка, ви и министар оставили сте Скупштину Србије без опозиције, а грађани Србије свакако на изборима то већ раде за нас. С једне стране, данас смо имали немужте критике, пре свега Закона о НБС, а с друге стране имали смо јасне, прецизне, широке одговоре који се базирају на раду, знању и искуству.

Када је ова скупштина пре неколико дана бирала министра финансија, ми смо тог тренутка поставили један од стубова фискалне политике. Само неколико дана после тог стуба долази у Скупштину Србије десетак закона из области економије, да кажемо. Све то јасно говори да тим о коме сте ви причали, Александар Вучић је на челу тог тима, функционише и даље готово беспрекорно, као када је тим постављен, 2014. године.

Данас у Скупштини расправљамо о сету економских закона. Овде су људи из Министарства финансија, НБС и Министарства привреде. Све ово што смо данас могли да чујемо, у ствари, своди се на једну једину чињеницу – нема опозиције, али нема ни економских тема. У ваше време, лепо сте то рекли, Скупштина Србије је изгледала другачије; када смо говорили о економским темама, када сте ви говорили о економским темама, у ствари, говорили смо о тешким изазовима пред којима се Србија налази, о хиперинфлацији, приватизацији, недовољном расту друштвеног бруто производа. Промене које су уследиле у Србији од 2014. године, које зовемо „да трошимо онолико колико имамо“, односно фискална консолидација, у ствари, учиниле су још једну ствар – избациле су из Скупштине Србије тешке економске теме. Не може опозиција данас да говори о економским темама када готово да нема разлога да говори.

Зато можемо да чујемо причу о томе да имамо јак динар, да међународне стране банке, које су у ствари власништво државе Србије на неки начин (оне су регистроване у Србији), треба да угасимо; треба да направимо домаћу банку, која ће да преузима већи степен ризика. Знате, све су то зилотске економске идеје. Да их чујете данас у било којем парламенту Европе, рекао би неко – о чему се овде ради. То су толико идеје ван свог времена, ван схватања економије, да једини страх у ствари може да постоји шта би се, не дај боже, којим случајем десило да се такве идеје поново врате у Србију.

Данас расправљамо о пет закона које предлаже Народна банка Србије. У праву су посланици који кажу и имају осећај да се много чешће суочавамо са законима који долазе из фискалног сектора, много мање из монетарног сектора, јер смо ми у Србији некако навикли да монетарну политику више и не видимо.

Од 2008. до 2012. године, када је страна валута расла по стопи од 33%, знали смо да морамо да идемо у мењачнице, да чувамо свој новац, да се боримо са тешким изазовима. Да будемо поштени, од 1919. године Србија се бори са инфлацијом. Милан Стојадиновић је 1923. године предлагао програм за спас од инфлације Краљевине Југославије.

За време вашег мандата, од 2012. до 2018. године, имамо раст стране валуте од 0,3%. Учинили сте монетарну политику, једном сам вам рекао на Одбору за буџет, пре отприлике годину дана, досадном. Потпуно је непрепознатљива, не утиче на живот грађана Србије. Шта ћете бољу монетарну политику, како за економију тако и за грађане, а да је не примећују. Народна банка то ради онако како каже теорија, користећи пре свега референтну каматну стопу, операције не на репи него на репо отвореном тржишту, користећи, наравно, још један механизам – обавезне резерве. Све то ради као и централне банке свуда у свету.

Када говоримо о инфлацији, онда треба да кажемо да је инфлација у првом периоду ове године 1,1%, односно базна 0,8%. И по вокацији кажемо да је то инфлација која је у ЕУ, у принципу, то је тај ниво инфлације. Онда ја немам никакав проблем да кажем да се десе историјски парадокси, па се овог месеца десио такав историјски парадокс да је стопа инфлације у ЕУ у априлу била 1,2%. Пре два дана су стигли подаци да је стопа инфлације у ЕУ 1,9%. Када се десило у историји Србије да је стопа инфлације мања него у ЕУ? Наравно да стопа базне инфлације у ЕУ јесте на 0,7%, 1,1%, али, у принципу, то је стопа инфлације колику има Србија.

Када расправљамо о кључним макроекономским параметрима, онда смо и данас расправљали о расту БДП-а, 0,4. Ту у принципу увек можемо да чујемо да би то требало да буде веће. Знате, ми смо запамтили да су они имали раст БДП-а, у десет година, 5%. Када имамо раст од 4,5 за неколико

месеци, онда то не може да се схвати. А онда забораве и да је тај раст, који у ствари нису имали, био последица прихода од приватизације и задужења.

Ми данас имамо чисте макроекономске параметре: имате стабилну, односно практично врло малу инфлацију од 1,1% (видећемо колика ће бити), имате смањење нивоа незапослености и имате раст бруто домаћег производа. То никада у историји Србије није било, и увек то треба наглашавати, зато што ово време јесте другачије од оног времена када смо научили да се економски параметри, економска теорија и економска пракса не поштују. Јесте, радимо све онако како треба да радимо, и јесу ту резултати.

Када данас говоримо о монетарној политици, ја немам никакав проблем да кажем да је то заслуга гувернера Народне банке Јоргованке Табаковић. Јесте њена лична заслуга, али је њена лична заслуга и зато што има тим, зато што је креирала, направила тим, који је од Србије учинио да монетарну политику, наравно и фискалну, ставимо по страни.

Наравно да је монетарна политика само један део целе ове приче. Ако имате суфицит од 0,4% у првим месецима ове године, што је изгледало просто невероватно када смо 2015. године улазили у преговоре са ММФ-ом; ако имате референтну каматну стопу која је 3% (неко нам каже да треба да буде 2%, не, а што не 2%, може да буде минус 1%, то су просто бесмислене оцене); имамо инфлацију која је зацртана на три, плус/минус један; када имате прилив страних инвестиција за који се претпоставља да ће бити две милијарде и шестсто (као никада, у суштини, када саберете све земље западног Балкана ниво страних инвестиција је већи); кад имате *NPL* на 9,2 и када имате раст кредитне активности 7,5%, онда све то говори да Народна банка, ви као гувернер, у области која вам је поверена, а тиче се макроекономске стабилности односно дела монетарне стабилности, па, готово савршено радите свој посао. Од тога боље готово да не може.

Лепо сте рекли, изазови пред нама су велики. Није ништа спорно, свесни смо сви да је ово време изузетно и да ће вероватно једног тренутка доћи његов крај, али управо ово што ви радите, ваш рад, резултати рада, јачање Србије по свим сегментима и фрагментима у вашем делу монетарне политике, чини нас много спремнијим за изазове који долазе са стране.

Када говоримо о законима, просто не знам да ли треба после свих ваших појашњења да наставим да говорим о њима, али ћу само искористити прилику да кажем да ови закони у ствари неће утицати на макроекономску стабилност, да немају никакве везе с монетарном стабилношћу и да немају никакве везе с фискалним функционисањем, да су они, отприлике, неутрални и служе пре свега да системи у

функционисању појединих сегмената, како банкарско-финансијског сектора тако и привреде, функционишу боље и јасније.

Када говоримо о Закону о Народној банци свакако треба нагласити да је тај закон последица Закона о девизном пословању, који смо донели 19. априла, када смо један део ингеренција које су се налазиле у Пореској управи пребацили Народној банци. Сасвим је у реду да ти послови буду ту где и треба да буду, односно давање одобрења и узимање лиценци за мењачке послове, зато што је тако свуда у свету, то ради централна банка, не ради пореска управа. Наравно да сте добили, практично, целу функцију девизне контроле како физичких тако и правних лица и компанија. То је нормално и тако треба да буде. Последица овог закона свакако јесте чињеница да све то морате да преуредите и средите, почев од оног баналног да шездесетак људи из Пореске управе треба да пређе да ради у Народну банку.

Мени је много занимљивији други део који говори о објављивању референтне каматне стопе, односно других каматних стопа које Народна банка објављује. Референтна каматна стопа јесте коридор за камате. Тај коридор за камате служи да се, практично, на основу тог коридора праве све друге камате. Није никакав проблем и није ништа спорно да то треба да буде потпуно транспарентно. Транспарентност је суштина функционисања Народне банке и ви кажете да ће Народна банка сваког дана када заседа Извршни одбор Народне банке до 12 часова објављивати податке који се тичу висине референтне каматне стопе. Транспарентност у функционисању Народне банке јесте суштина.

Још већа је суштина да схватимо да не живимо више у периоду који нам је некако, чини ми се, нама који припадамо мало центру и десно, наметнут у претходних четрдесет година – не можемо ми у држави, у Народној банци да будемо одговорни за функционисање сваког појединца.

Да се вратим на спорне кредите у „швајцарцима“. Шта ћемо да радимо ако еурибор крене да расте, па и кредити у еврима крену да расту, да ли ћемо трпети притисак и од људи који се кредитно задужују? То су потпуно бесмислене ствари. Пословне банке су део тржишта, на том тржишту су како појединци тако и банке. Улога Народне банке, односно централне банке Републике Србије јесте да пружи потпуне и јасне информације, свима доступне и транспарентне, да свако појединачно доноси одлуку на основу које ће сносити пословни ризик, како банке тако и појединци. Тако је свуда у свету, тако треба да буде и у Србији.

Предлог закона о финансијском обезбеђењу само нормализује, односно дефинише проблеме који су се појавили у том сектору. Врло брзо бих прешао преко њега и дошао до закона који изазива највећу пажњу, а тиче се међубанкарске надокнаде. Јесте у праву, 0,2% међубанкарске

камате, односно 0,3% надокнаде биће у наредном временском периоду. И јесте та надокнада била 1,2%, односно у неким екстремним случајевима се кретала до 2,5%. Јесте чињеница да не можемо банкарски сектор, све изазове који су пред нама и који су иза нас, да решимо моментално; не можемо да се понашамо у својим решавањима на начин да не поштујемо правила на светском тржишту.

Ми смо поносна земља, која расте и развија се, вероватно лидер на Балкану (није вероватно, сигурно), али ми морамо да играмо по светским правилима. Прошлост је – и то никада не смемо да радимо – да не поштујемо велике компаније које долазе са стране. Када говорите о системима картичног промета, то су институције чији се буџети мере десетинама, ако не и стотинама буџета Републике Србије. Ми морамо да поштујемо оно што каже ЕУ и морамо да штитимо како интересе наших грађана тако и интересе великих компанија које овде запошљавају људе и пуне буџет Републике Србије.

Остали предлози закона које предлаже НБС свакако су на правцу нове техничке револуције, која се дешава овде пред нама и сви морамо тога да будемо свесни.

Када говоримо о безготовинском плаћању, треба да знамо да поједине европске земље најављују безготовинско плаћање, потпуно укидање новца у неком временском периоду који је ту пред нама, за неколико година.

Србија мора да хвата корак са свим новим технологијама и сви ти закони које предлагете, све те измене о којима сте ви нашироко говорили данас јесу ту да би Србија постала боља и модернија земља.

Поштовани министре, поштована гувернерка, искрен да будем, узмете нам теме – када дођу људи који савршено знају своју материју, а такви су готово сви предлагачи закона који долазе из Српске напредне странке, онда је нама посланицима СНС-а страшно лако зато што добијемо толико информација, зато што јавност Србије добије толико информација, зато што је свима данас у Србији јасно (и онима који нису веровали у монетарну политику и ове законе) зашто посланици СНС-а подржавају Владу Републике Србије, подржавају рад Народне банке и подржавају свачији, па и ваш лично, рад. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала.

Даме и господо народни посланици, завршавамо расправу за данас. Настављамо са радом у понедељак, у 10 часова. Дакле, 4. јун у 10 часова.

(Седница је прекинута у 18.55 часова.)